

Begroting gemeente Renswoude 2023

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	4
1.1	Aanbiedingsbrief	4
1.2	Leeswijzer	6
2	HOOFDLIJNEN FINANCIËLE POSITIE.....	6
3	BELEIDSBEGROTING	10
3.1	Programmaplan.....	10
3.1.1	Programma wonen	10
3.1.1.1	Afstemming woningaanbod op de markt.....	10
3.1.1.2	Regionale inzet wonen	11
3.1.1.3	Woon, verkoop en onderhoudsstrategie	11
3.1.1.4	Sociale huur, koop	11
3.1.1.5	De portefeuillestrategie Woningbedrijf is geactualiseerd	12
3.1.1.6	Inwoners van Renswoude wonen zelfstandig	12
3.1.1.7	Opvang statushouders en vluchtelingen	12
3.1.2	Programma ruimtelijke ontwikkeling & beheer	13
3.1.2.1	Ontwikkeling buitengebied & agrarische sector	14
3.1.2.2	Ontwikkeling dorp en infrastructuur	14
3.1.2.3	Verkeersveiligheid	14
3.1.2.4	Biodiversiteit	15
3.1.2.5	Onderhoud openbare ruimte & afval	15
3.1.2.6	Thema duurzaamheid (gas, stikstof, windmolens, RES)	16
3.1.3	Programma sociaal Domein	17
3.1.3.1	Domein overstijgend	17
3.1.3.2	Welzijn (w.o. bieb, monumenten, gezondheid, Sport)	18
3.1.3.3	Kunst en cultuur	18
3.1.3.4	WMO	19
3.1.3.5	Jeugd	19
3.1.3.6	Participatie	20
3.1.4	Programma economische ontwikkeling en toerisme	21
3.1.4.1	Ontwikkeling lokale bedrijfsleven	22
3.1.4.2	Bereikbaarheid, verkeersveiligheid en mobiliteit.....	22
3.1.4.3	Recreatie en toerisme	22
3.1.5	Programma inwoners, openbare orde en veiligheid, bestuur en organisatie.....	23
3.1.5.1	APV, OOV, Vergunningverlening (bouw/OG en evenementen)	24
3.1.5.2	Burgerzaken	24
3.1.5.3	Vluchtelingen.....	25
3.1.5.4	Extern toezicht en integriteit.....	25
3.1.5.5	Huisvesting	25
3.1.6	Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Vpb en onvoorzien	26
3.2	Paragrafen.....	29
3.2.1	Lokale heffingen	29
3.2.2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	33
3.2.3	Onderhoud kapitaalgoederen	39
3.2.4	Financiering	45
3.2.5	Bedrijfsvoering	48
3.2.6	Verbonden partijen	50

3.2.7	Grondbeleid.....	55
4	FINANCIËLE BEGROTING	58
4.1	Overzicht van baten en lasten	58
4.1.1	Overzicht van baten en lasten in meerjarig perspectief	58
4.1.2	Grondslagen van de begroting	58
4.1.3	Structureel en reëel evenwicht (provinciaal toezicht)	59
4.1.4	Overzicht per taakveld	60
4.2	Uiteenzetting van de financiële positie	61
4.2.1	Geprognosticeerde begin- en eindbalans	61
4.2.2	Investeringen.....	61
4.2.3	Reserves	63
4.2.4	Voorzieningen	64
4.2.5	EMU saldo	65
4.2.6	Incidentele baten en lasten	66
5	BIJLAGEN	68
5.1	Samenstelling bestuur.....	68
5.3	Mutaties per kadernota 2022 – 2026.....	69
5.4	Woningbedrijf Renswoude	70
5.5	Raadsbesluit.....	80

1 Inleiding

1.1 Aanbiedingsbrief

Renswoude, 10 november 2022

Aan de leden van de raad van de gemeente Renswoude,

Hierbij bieden we u de begroting 2023 en de meerjarenraming 2024 t/m 2026 aan. De begroting bestaat uit de beleidsbegroting en de financiële begroting. De beleidsbegroting bestaat uit het programmaplan en de paragrafen. De financiële begroting bestaat uit het overzicht van baten en lasten en de uiteenzetting van de financiële positie. In de bijlagen worden nog een aantal losse onderdelen aangeboden.

De begroting 2023 is de eerste begroting van het huidige college. Deze begroting met bijbehorende meerjarenraming heeft een basis die ligt in de kadernota 2023, met de werktitel: naar een integraal duurzaam perspectief. Niet alleen de kadernota, maar ook het **coalitieakkoord 'Samen voor een zelfstandig en toekomstbestendig Renswoude'**, het IBOR (onderhoud en investeringen), reserves en voorzieningen, de personeelsbegroting en zelfs de **septembercirculaire** zijn doorgerekend.

De Provincie Utrecht geeft kaders mee vanuit het toezicht regime. De begroting moet voldoen aan bepaalde zaken om voor repressief toezicht in aanmerking te blijven komen. De belangrijkste hierbij is dat de begroting 2023 sluitend moet zijn. De begroting dient structureel en reëel in evenwicht te zijn of, als dat niet het geval is, dient de meerjarenraming aannemelijk te maken dat dit evenwicht tot stand wordt gebracht. Met het begrip structureel evenwicht wordt bedoeld dat in de begroting de structurele lasten zijn gedekt door structurele baten. Reëel houdt in dat er sprake is van realistische ramingen.

Een begroting heeft als doel om vanuit een helder financieel perspectief de richting voor de komende jaren te bepalen. Dit wordt bereikt met een helder financieel inzicht, maar toch vooral ook een begrijpelijke beleidsbegroting. Een beleidsbegroting met een hoge informatiewaarde. In deze begroting is afgestapt van de traditionele structuur van de 3 w-vragen. Wat willen we bereiken, wat gaan we er voor doen en wat mag het kosten. De voornemens in een coalitieakkoord vallen hier vaak lastig aan te koppelen. De begroting 2023 is dan ook de eerste begroting die is opgesteld vanuit het logisch kader. Het logisch kader is een hulpmiddel om een antwoord te geven op de vragen: waarom doen we hetgeen dat we doen en wat denken we te bereiken. In een begroting maak je dan onderscheid tussen doelstellingen, resultaten en activiteiten. Hier kun je ook de financiën aan koppelen. De werkorganisatie heeft grote stappen gemaakt in deze begroting met het toepassen en uitwerken van het logisch kader op basis van het coalitieakkoord. Het ontbreekt nu nog aan indicatoren, waardoor alles meer meetbaar wordt. Deze ontwikkeling is voor een volgende begroting. De begroting is ook voorzien van een nieuwe meer logische programma structuur, die in lijn is met de onderwerpen van het coalitieakkoord.

Bestuurlijke hoofdlijnen

De coronacrisis is nog maar net achter de rug en de Oekraïne crisis houdt ons dagelijks bezig. We merken niet alleen dat er in Renswoude vluchtelingen uit Oekraïne gehuisvest zijn, maar we betalen ook allemaal hogere prijzen voor energie en dagelijkse boodschappen. Daarnaast hebben we nog een klimaat en CO2-crisis. Tegen die achtergrond is de uitdaging om plannen te maken voor de komende 4 jaar.

Voor de komende periode liggen er serieuze uitdagingen op tafel. Denk bijvoorbeeld aan woningbouw, de energietransitie, het buitengebied en de agrarische sector, maar ook in het sociale domein. De geschetste nationale en internationale crises zullen gevolgen hebben voor Renswoude. Het college wil de uitdagingen voortvarend aanpakken, met als kernwoorden verantwoordelijk, betrouwbaar en realiteitszin.

Sinds enkele jaren is het vertrouwen tussen inwoners en landelijke politiek tanende. Het college wil dat Renswoude zelfstandig blijft en dat de korte lijnen tussen inwoners en gemeente, die we hier zo gewoon zijn, blijven en waar mogelijk nog korter worden. Wij willen inwoners betrekken en helpen bij de veranderingen die hen te wachten staan in hun directe omgeving. Bijvoorbeeld op het terrein van energieneutraal en gasloos wonen. Ook willen we met ondernemers, inwoners in het

buitengebied en met de agrarische sector in gesprek over hun uitdagingen. Wij willen daarmee aantonen dat juist een kleine gemeente meerwaarde heeft en dat je het vertrouwen tussen inwoners en gemeente kunt verbeteren.

De komende jaren gaat er veel veranderen in de regio. De Provincie Utrecht en Regio Foodvalley hebben plannen om grote aantallen woningen te bouwen. Het college ziet Renswoude als een dorp met een buitengebied waar agrarische bedrijven in combinatie met natuur en cultuurhistorie het beeld bepalen. Een coalitieakkoord Renswoude 2022 – 2026 gemeente met een dorps karakter en een karakteristiek landschap, dat aantrekkelijk is voor haar inwoners en voor toeristen. Renswoude moet naar onze mening onderdeel zijn van de groene buffer (“de longen”) tussen de stedelijke gebieden van Foodvalley (Ede, Veenendaal) en de regio Amersfoort. In een sterk groeiende regio moet je tussen de stedelijke ontwikkelingen rust en ruimte creëren. Zo dragen wij bij aan een leefbare Regio Foodvalley.

Om zelfstandig te blijven moet je als gemeente een aantal zaken goed voor elkaar hebben. Zo moeten de gemeentelijke financiën een positief en toekomstbestendig beeld laten zien en de ambtelijke organisatie moet voor haar taken toegerust zijn. In de afgelopen periode is al flink geïnvesteerd in de organisatie. Het is noodzakelijk om ook de komende raadsperiode hierin verder te investeren.

Dit voorwoord is gestart met de beschrijving van de tijdgeest. Het is geen makkelijke tijd, zeker niet voor onze dorpsgenoten met een smalle beurs. Naast voorzieningen die de Rijksoverheid beschikbaar stelt, zoals de energietoeslag, is de verwachting dat de gemeente in de komende periode geconfronteerd wordt met de gevolgen van stijgende energieprijzen en inflatie. Renswoude heeft een aantal instrumenten, die we kunnen inzetten, zoals een ruimhartig minimabeleid en, zo nodig, schuldhulpverlening. Het college wil daarbij dat de menselijke maat leidend is. Zo houden we ons dorp sociaal en leefbaar.

Financieel resultaat

De begroting 2023 sluit met een positief saldo van € 723.000 (waarvan € 114.151 incidenteel). Dit betekent een positief structureel saldo van € 608.361 voor 2023 en € 487.000 voor 2024, en oplopend naar € 863.000 in 2025. In 2026 is een terugval te zien in het saldo, € 467.000. Dit heeft voornamelijk te maken met een terugval uit het Gemeentefonds. In onderstaande tabel ‘Ontwikkeling begroting’ geven we inzicht in de financiële doorrekening van de programmabegroting 2023. In hoofdstuk 2. ‘Hoofdpijnen financiële positie’ volgt een analyse van en toelichting op het financiële resultaat.

Ontwikkeling primitieve begroting 2023

(Bedragen * € 1.000)

	2023	2024	2025	2026
Saldo begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025	62	207	363	363
Mutaties kadernota 2023 en voorjaarsrapportage 2023	248	452	666	67
Saldo begroting na vaststelling kadernota en voorjaarsrapportage	310	659	1.029	430
Mutaties begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026	413	279	273	472
Saldo begroting na mutaties begroting 2023 en meerjaren raming 2024-2026	723	938	1.302	902
Mutaties incidentele lasten en baten	-114	-451	-439	-435
Saldo begroting 2023 en meerjarenraming 2024 - 2026	609	487	863	467

Deze begroting laat structureel een overschot zien. Ondanks de positieve saldi zijn er nog te veel variabele externe factoren waar we rekening mee moeten houden. De definitieve herijking en verdeling van het Gemeentefonds is nog onduidelijk. De definitieve compensatie van Jeugdzorg en bijvoorbeeld de onzekerheid over de uitvoeringskosten van de Omgevingswet gaan ook een rol spelen. Daarnaast is er ook sprake van verschillende crises op allerlei vlakken, die van invloed kunnen zijn. Te denken valt aan de klimaatcrisis, de opvangcrisis, de energiecrisis, de stikstofcrisis en de personeelscrisis. Tot slot zien we grote kostenstijgingen binnen de programma’s Wonen en Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer, welke worden veroorzaakt door inflatie op materiaal en loonkosten. In de begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026 wordt hier wel rekening mee gehouden, echter is niet alles te voorzien. We blijven streven naar een duurzaam financieel structureel evenwicht, dat ook nog reëel is. Conservatief begroten en omgaan met de beschikbare middelen past hierbij.

Wij nodigen u uit tot behandeling van de begroting 2023 over te gaan.

Burgemeester en wethouders van Renswoude,

Burgemeester,
Mw. P. Doornbal-van der Vlist

de Secretaris,
Dhr. E. Jansonius

1.2 Leeswijzer

De opbouw en een deel van de inhoud van de begroting worden door de bepalingen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven. Een gemeente heeft wel enige vrijheid in het samenstellen van de begroting. Zo kiest een gemeente zelf hoeveel en welke programma's zij opneemt. De begroting 2023 is de eerste begroting die is opgesteld vanuit het logisch kader. Het logisch kader is een hulpmiddel om een antwoord te geven op de vragen: waarom doen we hetgeen dat we doen en wat denken we te bereiken. In een begroting maak je dan onderscheid tussen doelstellingen, resultaten en activiteiten. Hier kun je ook de financiën aan koppelen. De werkorganisatie heeft grote stappen gemaakt in deze begroting met het toepassen en uitwerken van het logisch kader op basis van het coalitieakkoord. Het ontbreekt nu nog aan beleidsindicatoren per programma, waardoor alles meer meetbaar wordt. Deze ontwikkeling is voor een volgende begroting. Beleidsindicatoren zijn een verplicht onderdeel van de beleidsbegroting. Er zijn echter afspraken gemaakt met de Provincie om de indicatoren op te nemen in de volgende begroting.

De begroting bestaat uit de volgende onderdelen:

- Hoofdpijnen financiële positie
- Beleidsbegroting
 - A. Programmaplan
 - B. Paragrafen
- Financiële begroting
 - A. Overzicht van baten en lasten
 - B. Uiteenzetting van de financiële positie
- Bijlagen

De gemeente Renswoude kent vooralsnog vijf programma's:

- Programma 1 Wonen
- Programma 2 Ruimtelijke ontwikkeling en beheer
- Programma 3 Sociaal domein
- Programma 4 Economische ontwikkeling en toerisme
- Programma 5 Inwoners, openbare orde en veiligheid, bestuur en organisatie
- Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Vpb en onvoorzien

2 Hoofdpijnen financiële positie

Turbulente financiële ontwikkelingen

Niet alleen in het dagelijks leven hebben we veel te maken met landelijke en lokale ontwikkelingen, ook op financieel vlak hebben we te maken met veel onzekerheid en wijzigingen die relevant zijn voor het reilen en zeilen van de gemeente. Zo heeft het regeerakkoord een grote invloed op de financiën van de gemeente. Net als de inhoudelijke keuzes op het gebied van bijvoorbeeld duurzaamheid, verstedelijking en jeugdzorg. Deze ontwikkelingen spelen een rol bij het bepalen van de financiële mogelijkheden die de gemeente heeft. Buiten de directe invloedssfeer van de gemeente spelen er dus meerdere onzekerheden, maar liggen er ook kansen.

Het is geen makkelijke tijd, zeker niet voor onze dorpsgenoten met een smalle beurs. Naast voorzieningen die de Rijksoverheid beschikbaar stelt, zoals de energietoeslag, is de verwachting dat de gemeente in de komende periode geconfronteerd wordt met de gevolgen van stijgende energieprijzen en inflatie. Renswoude heeft een aantal instrumenten, die we kunnen inzetten, zoals een ruimhartig minimabeleid en, zo nodig, schuldhulpverlening. Het college wil daarbij dat de menselijke maat leidend is. Zo houden we ons dorp sociaal en leefbaar.

De uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Participatiewet en de Jeugdwet dient met een groot hart te gebeuren, maar met oog voor de efficiency en effectiviteit ervan. Regelingen zijn vaak open einde regelingen en dreigen te kostbaar te worden. De gemeente heeft beperkte financiële draagkracht. Hier ligt een sleutelrol voor ons Dorpsteam.

Meerjarenraming 2024-2026

Uitgangspunt voor de begroting 2023 en de meerjarenraming 2024-2026 is het financieel perspectief vanuit de programmabegroting 2022 en de mutaties uit de kadernota 2023 en de voorjaarsrapportage 2022. Vervolgens worden de financiële effecten van de septembercirculaire 2022 en de begrotingswijzingen uit de eerste helft van 2022 verwerkt. De autonome ontwikkelingen en diverse besluiten zijn verwerkt in de meerjarenbegroting. De financiële ontwikkelingen worden hieronder op hoofdlijnen toegelicht.

De begroting 2023 sluit met een positief saldo van € 723.000 (waarvan € 114.151 incidenteel). Dit betekent een positief structureel saldo van € 608.361 voor 2023 en € 487.000 voor 2024, en oplopend naar € 863.000 in 2025. In 2026 is een terugval te zien in het saldo, € 467.000. De structurele saldi zijn belangrijk voor het toezicht regime van de Provincie. Voor de verdere toelichtingen gebruiken we de totale saldi inclusief incidentele baten en lasten.

Ontwikkeling primitieve begroting 2023

(Bedragen * €1.000)

	2023	2024	2025	2026
Saldo begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025	62	207	363	363
Mutaties kadernota 2023 en voorjaarsrapportage 2023	248	452	666	67
Saldo begroting na vaststelling kadernota en voorjaarsrapportage	310	659	1.029	430
Mutaties begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026	413	279	273	472
Saldo begroting na mutaties begroting 2023 en meerjaren raming 2024-2026	723	938	1302	902

Ontwikkeling begroting

(Bedragen * € 1.000)

	2023	2024	2025	2026
I. Basis 2023 inclusief begrotingswijzigingen	310	659	1.029	430
II. Autonome ontwikkelingen	-44	-20	-2	251
III. Actualisatie staand beleid	457	299	275	221
Saldo begroting 2023 en meerjarenraming 2024 - 2026	723	938	1.302	902

I. Basis 2023 inclusief begrotingswijzigingen

Deze regel geeft de begrotingssaldi weer zoals deze zijn vastgesteld door de raad bij de behandeling van de Begroting 2022, de voorjaarsrapportage 2022, de meicirculaire en de kadernota 2023. De bestemming van het resultaat van de jaarstukken 2021 is ook verwerkt. Belangrijk om op te merken is dat uit deze saldi blijkt, direct al na vaststelling van de kadernota, dat we zijn begonnen met de doorrekening van de begroting 2023 en de meerjarenraming 2024-2026, met een behoorlijke surplus in deze jaren. Dit komt mede door de verwerking van de meicirculaire uit 2022. De aansluiting met de kadernota is hiermee gemaakt en de verdere mutaties zijn goed te volgen.

II. Autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen

(Bedragen * € 1.000)

	2023	2024	2025	2026
a. Algemene uitkering gemeentefonds	255	279	296	548
b. Ontwikkeling lokale heffingen	41	41	42	43
c. Loon- en prijsbijstelling	-340	-340	-340	-340
Totaal autonome ontwikkelingen	-44	-20	-2	251

a. Algemene uitkering gemeentefonds

Bij het doorrekenen van rijkscirculaires wordt er altijd aansluiting gezocht met het laatst bekende saldo van de algemene uitkering. Voor de gemeente Renswoude is het laatst bekende saldo van de algemene uitkering de meicirculaire 2022. De financiële effecten van de meicirculaire zijn in beeld gebracht bij de kadernota 2023. Eind september is n.a.v. de nieuwe rijksbegroting de circulaire beschikbaar gekomen. Normaliter is de september circulaire te laat om mee te nemen in de prognoses van de begroting. Voor de begroting 2023 en meerjarenraming 2024 t/m 2026 is het ons nu wel gelukt om de financiële effecten van de circulaire door te rekenen.

In de tabel autonome ontwikkelingen, wordt op de regel algemene uitkering gemeentefonds, het netto budgettaire effect in beeld gebracht. De baten die hier staan opgenomen, heeft o.a. de volgende oorzaken:

- Gewijzigde accresmethodiek. In 2022 zijn er afspraken gemaakt tussen de fondsbeheerders en de VNG dat het accres is 'vastgeklikt'. Dit betekent geen extra compensatie voor stijgende inflatie. Daarnaast komt er een splitsing tussen een volumedeel en een nominaal deel voor loon- en prijsstijgingen. Het volumedeel in de jaren 2023 – 2025 is

vastgeklikt op het niveau van de meicirculaire 2022, daarna vervalt dit deel. Het nominaal deel wordt jaarlijks herberekend. De positieve bedragen variëren in de septembercirculaire van € 95.000 tot € 142.000;

- Het jaar 2026 wordt aangeduid in de vakpers als ravijnjaar. Dit hangt onder andere samen met de gewijzigde accresmethodiek waarbij in dat jaar voor het eerst geen volumedeel wordt verstrekt. De fondsbeheerders compenseren in 2026 nu eenmalig een bedrag van € 225.000;
- Ontwikkeling uitkeringsbasis. Vanaf 2023 een behoorlijke stijging, vooral door gestegen WOZ-waarden;
- In het bestuurlijk akkoord met betrekking tot de opvang van asielzoekers op 26 augustus jl. is afgesproken dat het kabinet voldoende financiële middelen beschikbaar stelt voor integratie. Als gevolg van een hogere stroom inburgeraars is afgesproken het budget voor inburgering voor de jaren 2022, 2023 en 2024 op te hogen. Voor Renswoude betekent dit € 6.000, € 14.000 en € 11.000;
- De Wet kwaliteitsborging (Wkb) treed naar verwachting vanaf 1 januari 2023 gefaseerd in werking. De Wkb heeft als doel de bouwkwaliteit en het bouwtoezicht te verbeteren door inschakeling van private kwaliteitsborgers. Onder deze wet zullen kwaliteitsborgers zorgdragen voor het voldoen aan de bouwtechnische regels. Deze taken vervallen hiermee bij gemeenten die overigens wel het bevoegd gezag blijven houden. Renswoude ontvangt hier structureel € 8.000 voor.

b. Ontwikkeling lokale heffingen

Het uitgangspunt van het beleid is dat voor afval en riolering kostendekkende tarieven in rekening worden gebracht. De gemeentelijke belastingen, heffingen en leges worden geïndexeerd met 1,4% zoals in de kadernota is vastgesteld. Voor grafrechten stijgen de tarieven beperkt tot maximaal het inflatiepercentage. Op dit moment kent Renswoude een voorziening en een reserve riolering. Vanuit BBV regelgeving mag dit alleen een voorziening zijn. In de begroting 2023 wordt voorgesteld om de reserve te laten vrijvallen ten gunste van de benodigde dekking in de voorziening. Voor 2023 en verder leidt de indexatie van de lokale heffingen tot een bijstelling van de baten van € 41.000.

c. Loon- en prijsstijgingen

Op het gebied van loon- en prijsstijgingen zijn er meerdere ontwikkelingen verwerkt in deze begroting. In de kadernota 2023 is er een parameter voor prijsontwikkeling salaris vastgesteld van 3,60. Deze is verwerkt in de salarisbegroting. Er is ook een CAO wijziging geweest waar rekening mee wordt gehouden in de personeelsbegroting. Vanuit de doorrekening van het coalitieakkoord zijn er 6 functies toegevoegd, vanwege versterking van de werkorganisatie en wettelijke taken. Hieronder worden deze functies weergegeven. De totale bijstelling van de formatie-uitbreiding op de personeelsbegroting is € 445.000. Door de formatie-uitbreiding dienen de overige budgetten, zoals opleidingen en werkkostenbudget ook bijgesteld te worden. Naast de negatieve effecten zijn er ook positieve budgettaire effecten. De personeelsbegroting 2023 is volledig van nul af aan opgebouwd en hierdoor zijn de budgetten realistischer neergezet. De financiële effecten van diverse salarismutaties zijn verwerkt in de begroting van 2023 en meerjarenraming 2024 t/m 2026. Voor 2023 leidt dit tot een negatieve structurele mutatie van € 339.933.

Functie	Formatie (FTE)
Adviseur rechtmatigheid	1,00
Beleidsadviseur duurzaamheid	1,00
Senior medewerker VTH	1,00
Jeugdconsulent	0,89
Junior beleidsmedewerker soc. Domein	0,89
Maatschappelijk werker	0,67
Totaal	5,45

III. Actualisatie stand beleid

Actualisatie stand beleid

(Bedragen * € 1.000)

	2023	2024	2025	2026
a. Actualisatie kapitaallasten bestaande activa	-3	7	7	7
b. Actualisatie kapitaallasten nieuwe investeringen	-5	-8	-66	-126
c. Overige bijstellingen	465	300	334	340
Totaal actualisatie stand beleid	457	299	275	221

a. en b Actualisatie kapitaallasten

Op basis van o.a. het gemeentelijk rioleringsplan, IBOR, en diverse raadsbesluiten, is het meerjaren investeringsplan geactualiseerd. Tevens zijn op basis van de jaarrekening de bestaande activa en daarmee de bijhorende kapitaallasten geactualiseerd. In de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen kapitaallasten bestaande activa en kapitaallasten nieuwe

investeringen. Voor nieuwe investeringen hanteren wij een stelpost en deze is nu geactualiseerd t.o.v. de begroting 2022. Totaal leidt dit tot bijstellingen in de jaren 2023-2026, van - € 8.000, - € 1.000, - € 59.000 en - € 119.000. Voor een onderbouwing van de investeringen die Renswoude de komende jaren wil gaan doen, verwijzen wij naar de bijlage investeringen op pagina 62.

b. Overige bijstellingen

Stelpost Jeugdzorg

In de meicirculaire 2022 is compensatie verstrekt op basis van de uitspraak arbitragecommissie voor het jaar 2023. Voor de jaren daarna is een stelpost geraamd op basis van 75% van die uitspraak. In de zomer van 2022 hebben VNG, departement en provinciale toezichthouders afspraken gemaakt over 2 onderwerpen. Er komt een extra bezuiniging van € 100 miljoen in 2024 oplopend naar € 511 miljoen in 2027. De rijksoverheid treft maatregelen die deze bezuiniging mogelijk moet maken. Intussen zijn gemeenten verplicht om de lasten te verlagen ter waarde van hun aandeel in het macrobudget. Daarnaast vervalt de afslag van (10 – 75 =) 25%. Gemeente mogen nu tot en 2026 het volledige bedrag ramen van de uitspraak Arbitragecommissie. Renswoude had al een stelpost in de kadernota staan voor jeugdzorg. Deze stelpost komt te vervallen en het volledige bedrag wordt geraamd als baten. De verplichte bezuiniging van het rijk is doorgevoerd op de lasten. In de begroting leidt dit in 2023 en 2024 tot extra baten van € 294.000 en € 20.377. In 2025 en 2026 leidt dit tot een verlaging van baten van € 64.027 en € 143.580. De verplichte bezuiniging leidt tot een verlaging van de lasten in 2024, 2025 en 2026 van € 20.346, € 101.730 en € 101.730.

Actualisatie beheersplannen kapitaalgoederen (onderhoud)

Het IBOR is eind 2021 vastgesteld door de raad. In dit beleid wordt beschreven welk onderhoud er de komende jaren wordt gepleegd aan de duurzame kapitaalgoederen. Hier vallen o.a. wegen, kunstwerken, openbare verlichting en groen onder. Op basis van het IBOR en de prijsstijgingen door inflatie, zijn de onderhoudsbudgetten uit de begroting 2022 geactualiseerd. De onderhoudsbudgetten maken onderdeel uit van de reguliere exploitatie van de begroting en de investeringen uit het IBOR maken onderdeel uit van de bijlage 4.2.2 investeringen. De onderhoudsbudgetten worden deels gecompenseerd met onttrekkingen uit de hiervoor ingestelde reserves en voorzieningen. De exacte onderhoudsbudgetten zijn zichtbaar in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. De ontwikkeling hiervan is zichtbaar in bijlagen 4.2.3 reserves en 4.2.4 voorzieningen.

Energie

Vanwege de grote onzekerheid in prijsontwikkelingen op de energiemarkt, houden we rekening met een grote stijging van de energietarieven. Ondanks het afnemende verbruik. De nieuwe gebouwen van gemeente Renswoude, zoals het gemeentehuis, de brandweerkazerne en in de nabije toekomst, de werf, worden energie neutraal gebouwd. Echter blijven er ook locaties en installaties (zoals rioleringsinstallaties) die wel veel energie vragen. Om deze onzekerheid op te vangen hebben we een extra structurele last begroot van € 51.000.

3 Beleidsbegroting

3.1 Programmaplan

3.1.1 Programma wonen

Dit programma draagt bij aan het zorgen voor passende woonruimte voor Renswoudenaars die woonruimte zoeken.

Voor de komende periode staan we voor serieuze uitdagingen wanneer het gaat om de aanwezigheid van voldoende duurzame en betaalbare woningen. Er wordt extra aandacht gevraagd voor de energietransitie van de bestaande woningvoorraad vanwege de huidige energiecrisis. Uitgangspunt is, dat het woningaanbod zoveel mogelijk aansluit bij de huidige en verwachte vraag van inwoners naar soort, prijsklasse, type en aantal woningen. Leidend hierbij is de in 2022 vastgestelde Woonvisie. Naast deze Woonvisie gelden ook de richtlijnen vanuit de landelijke overheid.

Het Rijk wil op 1 januari 2023 de Woondeal in laten gaan. Dit betekent dat we ernaar streven om 30% van de te realiseren woningen tot 2030 bouwen voor de sociale sector en er 35% bestemd is voor middenhuur en goedkope koop tot de NHG-grens van € 355.000,-. Vanuit Regio Foodvalley heeft de gemeente Renswoude het aanbod richting Provincie en Rijksoverheid mede ondertekend. Voor wat betreft de realisatie van sociale huurwoningen zal het gemeentelijk Woningbedrijf de 'preferred supplier' worden.

De genoemde 30% sociale huur is ook opgenomen in de door de Rijksoverheid, VNG en Aedes (koepel voor woningcorporaties) overeengekomen Nationale Prestatie Afspraken (NPA). Vanwege de ondertekening van dit document door de VNG gelden de gemaakte afspraken daardoor ook voor het Woningbedrijf. Deze NPA, die tot stand zijn gekomen na het besluit tot afschaffing van de Verhuurdersheffing per 1 januari 2023, hebben grote impact op nieuwbouw, verduurzaming en huurprijsbeleid.

Uitgangspunt voor het college is, om zoveel mogelijk Renswoudenaars de mogelijkheid te bieden hun woonwensen in vervulling te laten gaan. Tot nu toe waren de mogelijkheden daartoe beperkt. Recentelijk heeft de minister van Volkshuisvesting een wetsvoorstel ingediend bij de Tweede Kamer om gemeentes de mogelijkheid te bieden 50% van de nieuw te bouwen woningen toe te wijzen aan eigen inwoners. Dit is een eerste stap om aan de wens van het college tegemoet te komen.

Doelstelling:

Vergroting van een passend, duurzaam en betaalbaar woningaanbod voor Renswoudenaars die woonruimte zoeken.

Kaderstellende beleidsnota's

- Omgevingsvisie Renswoude 2018-2030
- Woningmarktonderzoek (december 2021)
- Woonvisie 2022-2026 (februari 2022)
- Doelgroepenverordening
- Portefeuillestrategie Woningbedrijf (december 2019)
- Huisvestingsverordening Renswoude (juni 2019)
- Bestemmingsplannen

3.1.1.1 Afstemming woningaanbod op de markt

Periodiek afstemmen of het woningaanbod past bij de vraag uit de markt (resultaatgebied)

Resultaat I

Elke twee jaar wordt actueel inzicht geboden in evenwicht tussen vraag en aanbod

1. **Activiteit:** Voor dit inzicht wordt jaarlijks een 'quick scan' Woningmarktonderzoek uitgevoerd. Hiervoor wordt in de begroting in het betreffende (oneven) jaar een bedrag van € 12.500,- opgenomen

Resultaat II

Actuele Woonvisie is eenmaal per vijf jaar opgesteld

1. **Activiteit:** Onderzoek laten doen
2. **Activiteit:** Vaststelling door de gemeenteraad

Resultaat III

Woningmarktstrategie is opgesteld

1. **Activiteit:** In 2023 door de gemeenteraad de op de Woonvisie gebaseerde Woningmarktstrategie laten vaststellen. In deze Woningmarktstrategie worden de percentages verankerd ten behoeve van de bouw van woningen voor de diverse doelgroepen. Hiervoor wordt in de begroting een bedrag van € 15.000,- opgenomen
2. **Activiteit:** Na vaststelling van de Woningmarktstrategie wordt deze als leidend volkshuisvestelijk kader gehanteerd bij het maken van afspraken over het te realiseren woningaanbod met de ontwikkelende partijen

3.1.1.2 Regionale inzet wonen

Renswoude is onderdeel van de woningmarkt binnen Regio Foodvalley. Deze regio valt deels in de provincie Gelderland en deels in de provincie Utrecht

Resultaat I

Renswoude is maximaal vertegenwoordigd op bestuurlijk en ambtelijk niveau binnen het Provinciaal en Regionaal overleg

1. **Activiteit:** Binnen de ambtelijke organisatie wordt ruimte vrijgemaakt om te participeren in het Provinciaal en Regionaal volkshuisvestelijk overleg
2. **Activiteit:** Bijwonen van regionale vergaderingen

3.1.1.3 Woon, verkoop en onderhoudsstrategie

De slagingskans voor woningzoekenden uit Renswoude is vergroot, zodat zoveel mogelijk inwoners van Renswoude met een woonwens de beschikking krijgen over een, bij inkomen en type huishouden passende, duurzame woning in een prettige woon- en leefomgeving

Resultaat I

Maximaal gebruik van de wettelijke mogelijkheid om woningen beschikbaar te stellen voor inwoners uit Renswoude

1. **Activiteit:** Huisvestingsverordening aanpassen op mogelijkheid om 50% van de beschikbare woningen toe te wijzen aan inwoners van Renswoude en deze uiterlijk 1 juli 2023 te laten vaststellen door de gemeenteraad. Tevens zal in dit voorstel het afschaffen van de voorrang voor vergunninghouders ter overweging worden meegenomen, alsmede de gevolgen hiervan (financiering van alternatieve huisvesting).
2. **Activiteit:** Doelgroepenverordening aanpassen op de mogelijkheid om 50% van alle nieuwbouwwoningen toe te wijzen aan inwoners van Renswoude en deze uiterlijk 1 juli 2023 te laten vaststellen door de gemeenteraad
3. **Activiteit:** Inmiddels gesloten Anterieure Overeenkomsten (AO) met ontwikkelaars voorzien van de toevoeging dat 50% van alle nieuwbouwwoningen moeten worden aangeboden en toegewezen aan inwoners van Renswoude
4. **Activiteit:** Jaarlijks alle 18-jarige inwoners uit Renswoude schriftelijk op de hoogte brengen van de noodzaak tot inschrijving bij Huiswaarts.nu, wanneer zij op termijn in aanmerking willen komen voor een sociale huurwoning

Resultaat II

De Voorrangsregeling is geüpdatet en duidelijk voor de inwoners van Renswoude

1. **Activiteit:** In overleg met de andere gemeenten van Regio Foodvalley onderzoeken of de Voorrangsregeling, zoals opgenomen in de Huisvestingsverordening voldoet of aangepast moet worden. Hiervoor is binnen Regio Foodvalley een werkgroep geformeerd die hun bevindingen in het eerste halfjaar van 2023 zullen delen
2. **Activiteit:** Er wordt onderzocht of de beoordeling van aanvragen in Renswoude aangepast kan en moet worden

3.1.1.4 Sociale huur, koop

De doorstroming is verbeterd. De Huisvestingsverordening is ingezet ter verbetering van de doorstroming binnen de sociale huur- en koopwoningmarkt. Buiten het bouwen van nieuwe woningen is doorstroming een van de belangrijkste instrumenten om zoveel mogelijk woningzoekenden een passende woning te kunnen laten bewonen. De eerste aandacht gaat daarbij uit naar senioren die nog in (grote) eengezinswoningen wonen en de huisvesting van starters

Resultaat I

Een pilot is gestart om senioren uit een huur- of koopwoning voorrang te geven bij een verhuizing naar een seniorenwoning of appartement

1. **Activiteit:** Periodiek spreekuur door woonconsulente om ouderen te begeleiden naar een meer passende huisvesting

2. **Activiteit:** Pilot omtrent voorrangverlening ten behoeve van senioren opnemen in Huisvestingsverordening en uiterlijk 1 juli 2023 door de gemeenteraad te laten vaststellen
3. **Activiteit:** Pilot na 2 jaar (2025) evalueren en wanneer nodig omzetten naar regulier beleid
4. **Activiteit:** Het concept van Slimmer Kopen blijvend inzetten voor de doelgroep Starters. Dit concept als volkshuisvestelijk kader verankeren in de Woningmarktstrategie en meenemen in de overeenkomsten met ontwikkelaars
5. **Activiteit:** Nader onderzoek doen of het Woningbedrijf het concept van Slimmer Kopen kan uitbreiden voor de doelgroep Senioren, zonder dat de huidige vrijstelling Vennootschapsbelasting hierdoor in gevaar komt
6. **Activiteit:** Onderzoeken of de door Provincie Utrecht beschikbaar gestelde Senioren Verhuiscoach een waardevolle toevoeging kan zijn

3.1.1.5 De portefeuillestrategie Woningbedrijf is geactualiseerd

In 2019 heeft de gemeenteraad de portefeuillestrategie voor het Woningbedrijf vastgesteld

Resultaat I

Eind 2024 is de geactualiseerde portefeuillestrategie, inclusief routekaart verduurzaming en verkoopbeleid door de gemeenteraad vastgesteld

1. **Activiteit:** Onderzoek aanpassing portefeuillestrategie op basis van actueel woningmarktonderzoek en meerjaren-onderhoudsplanning. Hiervoor in de begroting voor 2023 voor het Woningbedrijf een bedrag van € 10.000,- opnemen

3.1.1.6 Inwoners van Renswoude wonen zelfstandig

Inwoners van Renswoude kunnen zo zelfstandig mogelijk wonen in een woning op maat, met voldoende mogelijkheden voor zorg op maat

Resultaat I

In 2023 is aan de gemeenteraad een onderzoek gepresenteerd over de invulling met zorginitiatieven voor de Borgwallocatie

1. **Activiteit:** Onderzoek laten uitvoeren. Voor dit onderzoek wordt € 10.000,- meegenomen in de begroting voor 2023.

Resultaat II

Het aanbod van woningen die geschikt zijn voor senioren is vergroot door nieuwbouwplannen en levensloopbestendige aanpassingen in de bestaande woningvoorraad (zowel huur als koop)

1. **Activiteit:** Voor de huurwoningen van het Woningbedrijf worden de aanpassingsmogelijkheden onderzocht en meegenomen in de actualisatie van de portefeuillestrategie
2. **Activiteit:** In 2023 start een voorlichtingscampagne voor woningeigenaren ten behoeve van bewustwording. Dit om tijdig een keuze te kunnen maken voor aanpassingen van de woning of om te verhuizen naar een meer passende woning. Hiervoor in de begroting van 2023 een bedrag van € 5.000,- opnemen

Resultaat III

Er is een notitie opgesteld waardoor er meer inzicht wordt verschaft over de mogelijkheden om WMO- cliënten te laten verhuizen naar een meer passende woning

1. **Activiteit:** In 2023 onderzoeken woonconsulente en collega van de WMO de wensen en de (on)mogelijkheden op dit vlak, schrijven hiervoor een notitie en laten deze uiterlijk 1 juli 2023 door de gemeenteraad vaststellen

3.1.1.7 Opvang statushouders en vluchtelingen

Resultaat I

Renswoude voldoet voor 100% aan de Taakstelling Statushouders

1. **Activiteit:** In 2023 wordt nader onderzocht of er een 2e project gerealiseerd kan worden voor Flexwoningen voor onder andere statushouders
2. **Activiteit:** In 2023 wordt een voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd voor de tijdelijke aanpassing van de Borgwallocatie voor de opvang van, in de regio Utrecht verblijvende, vluchtelingen uit Oekraïne
3. **Activiteit:** In de 2e helft van 2023 stelt de gemeenteraad het arbeidsmigrantenbeleid vast

Financiële overzichten baten en lasten programma 1 Wonen

Programma 1 Wonen	2023	2024	2025	2026
Totaal lasten	2.872.700	2.901.900	3.308.300	3.295.800
Totaal baten	3.470.900	3.779.900	3.906.200	3.906.200
Saldo voor bestemming	598.200	878.000	597.900	610.400
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	6.135	0	0	0
Saldo reserves	6.135	0	0	0
Saldo na bestemming	604.335	878.000	597.900	610.400

Programma 1 Wonen								
	Doelstelling	Lasten	2023 na Kadernota	Wijzigingen	2023 na wijz.	2024	2025	2026
1	3.1.1.1	Afstemming woningaanbod op de markt	-	27.500	27.500	-	12.500	-
1	3.1.1.5	Portefeuillestrategie Woningbedrijf actualiseren	2.820.200	10.000	2.830.200	2.901.900	3.295.800	3.295.800
1	3.1.1.6	Inwoners Renswoude wonen zelfstandig	-	15.000	15.000	-	-	-
1	3.1.1.7	Opvang statushouders en vluchtelingen	10.000	-10.000	-	-	-	-
Subtotaal lasten:			2.830.200	42.500	2.872.700	2.901.900	3.308.300	3.295.800
	Doelstelling	Baten	2023 na Kadernota	Wijzigingen	2023	2024	2025	2026
1	3.1.1.1	Afstemming woningaanbod op de markt	-	-	-	-	-	-
1	3.1.1.5	Portefeuillestrategie Woningbedrijf actualiseren	3.470.900	-	3.470.900	3.779.900	3.906.200	3.906.200
1	3.1.1.6	Inwoners Renswoude wonen zelfstandig	-	-	-	-	-	-
1	3.1.1.7	Opvang statushouders en vluchtelingen	-	-	-	-	-	-
Subtotaal baten:			3.470.900	0	3.470.900	3.779.900	3.906.200	3.906.200
Saldo voor bestemming			640.700	-42.500	598.200	878.000	597.900	610.400
1		Toevoegingen reserves	-	-	-	-	-	-
1		Onttrekkingen reserve	6.135	-	6.135	-	-	-
Subtotaal reserves:			6.135	0	6.135	0	0	0
Saldo na bestemming			646.835	-42.500	604.335	878.000	597.900	610.400

3.1.2 Programma ruimtelijke ontwikkeling & beheer

Het Programma Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer draagt bij aan het behoud van de leefbaarheid van het binnen- en buitengebied van Renswoude. We vinden het belangrijk dat het agrarische karakter zoveel mogelijk behouden blijft en de ruimte krijgt voor ontwikkeling zoals beschreven in de Omgevingsvisie 2018-2030. We willen graag stappen maken op het gebied van duurzaamheid. We zoeken daarbij naar een gezonde balans tussen ecologische, sociale en economische belangen. Klimaatveranderingen dwingen ons ook om goed na te denken over de mogelijke gevolgen voor het openbare en particuliere gebied. Renswoude is klimaatneutraal in 2050.

Kaderstellende beleidsnota's

- Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2020
- IBOR Integraal beheerplan openbare ruimte
- Nota grondbeleid
- Omgevingsvisie

Verbonden partijen

- Regio Foodvalley
- Afvalverwijdering Utrecht (AVU)
- Afvalcombinatie De Vallei (ACV)

Doelstellingen:

1. Het landelijke karakter van Renswoude blijft behouden en er wordt perspectief geboden aan agrariërs en andere beheerders of gebruikers van het buitengebied
2. De dorpskern op de schaal van Renswoude blijven ontwikkelen om zo voldoende aanbod voor inwoners en bedrijven te creëren
3. Verbetering van de verkeersveiligheid in en bereikbaarheid van Renswoude
4. Verbetering van biodiversiteit in het openbare gebied
5. De kwaliteit van de openbare ruimte wordt in stand gehouden, ingezet wordt op een verbetering. De begraafplaats biedt gelegenheid aan iedere inwoner van Renswoude voor een laatste rustplaats. Daarnaast bevorderen we een betere scheiding van het afval
6. De verduurzaming van Renswoude wordt verder vormgegeven; de openbare ruimte wordt klimaatbestendiger

3.1.2.1 Ontwikkeling buitengebied & agrarische sector

Resultaat I

Per 2024 is er een uitvoeringsplan buitengebied met ruimte voor duurzame landbouw, waarbij het landelijk karakter behouden blijft

1. **Activiteit:** Ontwikkelen integraal beleid voor het buitengebied (kaders omgevingsplan)

Resultaat II

Een ruimtelijk perspectief (RPLG) moet handvatten bieden voor een balans tussen de diverse functies van het buitengebied van Renswoude (landbouw, natuur, recreatie e.d.)

1. **Activiteit:** Ontwikkelen van beleid in regionaal verband om onder andere stikstofproblemen op te lossen

3.1.2.2 Ontwikkeling dorp en infrastructuur

Resultaat I

Er is beleid opgesteld voor de ontwikkeling van het dorp zoals de Woonvisie en het Volkshuisvestelijk Kader

Resultaat II

In 2023 wordt het laatste deel van het openbare gebied in Beekweide afgerond

1. **Activiteit:** het woonrijp maken van de laatste fase van Beekweide.

Resultaat II

In 2023 is gestart met de realisatie van Beekweide II

1. **Activiteit:** het bouwrijp maken van de locatie (onderdeel grondexploitatie)
2. **Activiteit:** het contracteren van ontwikkelaars met betrekking tot bezit eigen gronden
3. **Activiteit:** het verplaatsen van de standplaatsen voor woonwagens binnen het plangebied
4. **Activiteit:** start verkoop 1e bouwfase
5. **Activiteit:** voorbereiding afronden voor de verdere inrichting van de openbare ruimte

Resultaat III

De planvoorbereiding voor de herontwikkeling van de locatie van het voormalige schoolgebouw De Borgwal tot goedkope (zorg) woningen is gestart

1. **Activiteit:** planvorming en kaderstelling voor de herontwikkeling opstarten
2. **Activiteit:** het contracteren van een zorginstantie en/of ontwikkelaar

3.1.2.3 Verkeersveiligheid

Resultaat I

De verkeersveiligheid is verbeterd

1. **Activiteit:** Achterstallig onderhoud aan de openbare wegen wordt aangepakt conform plan IBOR (Integraal Beheerplan Openbare Ruimte)

2. **Activiteit:** In gesprek met de provincies en buurgemeenten over de veiligheid van de N224 (Dorpsstraat, Arnhemseweg, Utrechtseweg)

3.1.2.4 Biodiversiteit

Resultaat I

Het buitengebied is meer biodivers in 2026 dan nu

1. **Activiteit:** biodiversiteit opnemen in bestekken maaien bermen en sloten en ander groenonderhoud
2. **Activiteit:** subsidie op inzaaien onderzoeken
3. **Activiteit:** binnenhalen subsidies duurzaamheid biodiversiteit

Resultaat II

Het dorp is meer biodivers in 2026 dan nu

1. **Activiteit:** Het opzetten van het aanjaagproject biodiversiteit, waaronder:
 - vastleggen huidige situatie door deskundige partij
 - opstellen visie en uitvoeringsplan ter verbetering van de biodiversiteit

3.1.2.5 Onderhoud openbare ruimte & afval

Resultaat I

De basis van het onderhoud van het openbare gebied is op orde conform het plan IBOR

1. **Activiteit:** werkzaamheden uitvoeren conform plan IBOR
2. **Activiteit:** Evalueren IBOR: wordt gewenste kwaliteit tegen de verwachte inspanning behaald
3. **Activiteit:** actualiseren IBOR

Resultaat II

Het GRP (Gemeentelijk Riolerings Plan) is geïmplementeerd

1. **Activiteit:** Evalueren GRP
2. **Activiteit:** actualiseren GRP
3. **Activiteit:** Milieuoverlast op de Lunterse beek ter hoogte van bedrijventerrein De Hooge Hoek oplossen
4. **Activiteit:** vast laten stellen afkoppelplan en de bijbehorende budgetten

Resultaat III

Iedere inwoner van Renswoude kan worden begraven/bijgezet op de begraafplaats. In 2030 is de uitbreiding van de begraafplaats gerealiseerd, waarbij 500 'nieuwe' graven zijn gerealiseerd

1. **Activiteit:** in 2023 wordt een start gemaakt met de besluitvorming over de benodigde uitbreiding en de te bepalen tarieven
2. **Activiteit:** verkennen van de mogelijkheden m.b.t. aankoop van de gronden 2023

Resultaat IV

Betrokkenheid vergroten van de inwoners bij een betere wijze van de afvalinzameling en scheiding

1. **Activiteit:** het uitzetten van een enquête onder de inwoners in 2023. Hiervoor dient een bedrag van € 15.000 te worden opgenomen
2. **Activiteit:** Het houden van steekproeven tijdens de afvalinzameling op de inhoud van de aangeboden minicontainers GFT- en PMD-afval
3. **Activiteit:** Inwoners nog beter informeren en betrekken bij de wijze van afvalinzameling en mogelijkheden hiertoe

Resultaat V

Inwoners zijn tevreden over de wijze waarop het afval wordt ingezameld en welke mogelijkheden men hiervoor heeft

1. **Activiteit:** Onderzoek doen naar de mogelijkheid tot ondergrondse inzameling van restafval bij woningen met een kleine tuin
2. **Activiteit:** Bij de ontwikkeling van nieuwbouwprojecten wordt samen met de afvalinzamelaar gekeken naar de wijze van de afvalinzameling

3.1.2.6 Thema duurzaamheid (gas, stikstof, windmolens, RES)

Resultaat I

De afspraken omtrent de RES (Regionale Energie Strategie) zijn op schema

1. **Activiteit:** Het bod vanuit Renswoude in de RES 1.0 (20 GWh) is door de raad vastgesteld
2. **Activiteit:** Renswoude neemt deel aan de RES 2.0. Het verder verkennen en onderzoeken van de juiste mix tussen wind- en zonne-energie

Resultaat II

Er is geïnvesteerd in no regret maatregelen en energiebesparing en klimaatadaptatie worden nadrukkelijker onder de aandacht gebracht van de inwoners en bedrijven

1. **Activiteit:** We starten een energieloket voor bewoners
2. **Activiteit:** We inventariseren de mogelijkheden voor een gezamenlijke isolatieaanpak op buurt-/wijkniveau. Deze inventarisatie is al gestart
3. **Activiteit:** De geldende landelijke subsidieregelingen duidelijk kenbaar maken op de gemeentelijke website

Financiële overzichten baten en lasten programma 2 Ruimtelijke ontwikkeling en beheer

Programma 2 Ruimtelijke ontwikkeling en beheer	2023	2024	2025	2026
Totaal lasten	2.973.810	2.958.427	2.908.739	2.908.739
Totaal baten	1.479.198	1.498.460	1.469.000	1.537.796
Saldo voor bestemming	-1.494.612	-1.459.967	-1.439.739	-1.370.943
Toevoeging reserves	50.000	0	0	0
Onttrekking reserves	155.475	155.475	155.475	155.475
Saldo reserves	105.475	155.475	155.475	155.475
Saldo na bestemming	-1.389.137	-1.304.492	-1.284.264	-1.215.468

Programma 2 Ruimtelijke ontwikkeling en beheer								
	Doelstelling	Lasten	2023 na Kadernota	Wijzigingen	2023	2024	2025	2026
2	3.1.2.1	Ontwikkeling buitengebied & agrarische sector	50.498	47.100	97.598	98.673	97.673	97.673
2	3.1.2.2	Ontwikkeling dorp en infrastructuur	737.005	-27.293	709.712	679.303	679.303	679.303
2	3.1.2.3	Verkeersveiligheid	336.237	-	336.237	328.716	328.716	328.716
2	3.1.2.4	Biodiversiteit	-	25.000	25.000	-	-	-
2	3.1.2.5	Onderhoud openbare ruimte (begraafplaatsen) en afval	1.591.126	194.137	1.785.263	1.831.735	1.783.047	1.783.047
2	3.1.2.6	Thema duurzaamheid (gas, stikstof, windmolens, RES)	108.000	-88.000	20.000	20.000	20.000	20.000
		Subtotaal lasten:	2.822.866	150.944	2.973.810	2.958.427	2.908.739	2.908.739
	Doelstelling	Baten	2023 na Kadernota	Wijzigingen	2023	2024	2025	2026
2	3.1.2.1	Ontwikkeling buitengebied & agrarische sector	-	-	-	-	-	-
2	3.1.2.2	Ontwikkeling dorp en infrastructuur	32.625	294	32.919	33.217	33.519	33.826
2	3.1.2.3	Verkeersveiligheid	-	-	-	-	-	-
2	3.1.2.4	Biodiversiteit	-	-	-	-	-	-
2	3.1.2.5	Onderhoud openbare ruimte (begraafplaatsen) en afval	1.346.143	100.136	1.446.279	1.465.242	1.435.481	1.503.970
2	3.1.2.6	Thema duurzaamheid (gas, stikstof, windmolens, RES)	-	-	-	-	-	-
		Subtotaal baten:	1.378.768	100.430	1.479.198	1.498.460	1.469.000	1.537.796
		Saldo voor bestemming	-1.444.098	-50.514	-1.494.612	-1.459.967	-1.439.739	-1.370.943
2		Toevoegingen reserves	-	50.000	50.000	-	-	-
2		Onttrekkingen reserve	73.475	82.000	155.475	155.475	155.475	155.475
		Subtotaal reserves:	73.475	32.000	105.475	155.475	155.475	155.475
		Saldo na bestemming	-1.370.623	-18.514	-1.389.137	-1.304.492	-1.284.264	-1.215.468

3.1.3 Programma sociaal Domein

Dit programma draagt bij aan een inclusief, vitaal en leefbaar dorp. In Renswoude werken we aan een samenleving waarin inwoners zich verantwoordelijk voelen voor elkaar, werken, actief meedoen en waarin de gemeente als het nodig is een handje helpt. In Renswoude is de ondersteuning hiervoor goed geregeld. Het Dorpsteam speelt hier een belangrijke rol in. In Renswoude zorgen we voor elkaar

Doelstelling

Alle inwoners van Renswoude doen mee binnen hun mogelijkheden en beperkingen

Kaderstellende beleidsnota's

- Algemene Subsidieverordening 2021
- Subsidiebeleidsnota gemeente Renswoude
- Nadere Subsidieregels gemeente Renswoude
- Verordening Jeugdhulpgemeente Renswoude 2015
- Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, 2019 gemeente Renswoude
- Aanpassing verordening Jeugdhulp Gemeente Renswoude 2015, 2017
- Beleidsplan Sociaal Domein 2019-2022
- Besluit nadere regels Maatschappelijke ondersteuning Renswoude 2021
- Verordening Minimaregelingen Renswoude (2021)
- Re-integratieverordening Participatiewet Renswoude 2022
- Verordening Loonkostensubsidie Participatiewet Renswoude 2022
- Verordening Individuele Inkomensvoetstuk Renswoude 2022
- Verordening tegenprestatie Participatiewet gemeente Renswoude 2022
- Verordening Regionale Cliëntenparticipatie Werk en Inkomen Renswoude 2022
- Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW, IOAZ en BBZ Renswoude 2022
- Beleidsregel Scholingsplicht Renswoude 2022
- Beleidsregel tegemoetkoming eigen bijdrage kinderopvang Renswoude 2022
- Beleidsregel Tegenprestatie Renswoude 2022
- Beleidsregel Terugvordering en verhaal Renswoude 2022
- Beleidsregel Vaststelling vermogen Renswoude 2022
- Besluit uitvoering re-integratie Renswoude 2022
- Regeling Sociale Werkvoorziening Zuid-Oost Utrecht
- Beleidsplan Schulddienstverlening en preventie 2018-2022
- Beleidsregel vrijlating giften Participatiewet Renswoude
- Verordening beslistermijn schuldhulpverlening (2021)
- Verordening bekostiging leerlingenvervoer 2022
- Beleidsregel draagkracht bijzondere bijstand
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Renswoude 2010
- Beleidsregel Krediethypotheek PW 2016
- Beleidsregel Taaleis 2016

Verbonden partijen

- IW4 Bedrijven Sociale Werkvoorziening, gevestigd in Veenendaal
- GGD regio Utrecht, gevestigd te Zeist

3.1.3.1 Domein overstijgend

Resultaat I

Oekraïense inwoners krijgen passende ondersteuning en onderwijs

1. **Activiteit:** We spelen in op nieuwe ontwikkelingen (zoals nieuwkomersonderwijs, leerlingenvervoer, hulpmiddelen en jeugdhulp)

Resultaat II

Inwoners zijn op de hoogte van de manier waarop zij mee kunnen doen en waarop zij ondersteund kunnen worden

1. **Activiteit:** Up-to-date maken van de website en zorgen dat deze eenvoudig in gebruik is voor inwoners

Resultaat III

Er is geactualiseerd beleid voor het Sociaal Domein.

1. **Activiteit:** We ontwikkelen een nieuw beleidsplan Sociaal Domein 2023 – 2027 en laten deze vaststellen

Resultaat IV

Inwoners die te maken hebben met problemen op meerdere levensterreinen, worden ondersteund vanuit een gecoördineerde aanpak (Wet WAMS)

1. **Activiteit:** We ontwikkelen en implementeren een werkwijze van het Dorpsteam voor deze gecoördineerde aanpak

3.1.3.2 Welzijn (w.o. bieb, monumenten, gezondheid, Sport)

Resultaat I

Er is een sport- & beweegaanbod voor alle inwoners in Renswoude

1. **Activiteit:** We financieren de inzet van de buurtsportcoach. En we onderzoeken de voortzetting en de uitbreiding van ureninzet van de buurtsportcoach
2. **Activiteit:** We verlenen subsidie aan sportverenigingen

Resultaat II

De zelfstandigheid, gezondheid, het welbevinden en maatschappelijk participeren van alle senioren en volwassen burgers in Renswoude en in het bijzonder kwetsbare groepen is versterkt

1. **Activiteit:** We onderhouden nauw contact met het welzijnswerk en subsidiëren deze

Resultaat II

De inwoners van Renswoude leven in een gezonde en veilige omgeving

1. **Activiteit:** We nemen deel aan de gemeenschappelijke regeling van de GGDrU
2. **Activiteit:** We geven uitvoering aan het Sport- en Vitaliteitsakkoord

Resultaat III

Het lezen en de digitale geletterdheid van inwoners van Renswoude zijn bevorderd

1. **Activiteit:** We verlenen subsidie aan bibliotheek ZOUT voor het basisaanbod, het Taalhuis en de VoorleesExpress
2. **Activiteit:** We stemmen de aanpak laaggeletterdheid regionaal af

Resultaat IV

Renswoude heeft een dorps huis waar alle inwoners terecht kunnen voor ontmoeting, sport, bibliotheek en welzijn

1. **Activiteit:** We leveren een bijdrage aan onderzoek en ontwikkeling van Dorps huis/accommodatie De Hokhorst

Resultaat V

Het Borgwalterrein is ontwikkeld, met hierin een zorgfunctie

1. **Activiteit:** We leveren een bijdrage aan het onderzoek en de ontwikkeling van het Borgwalterrein

3.1.3.3 Kunst en cultuur

Resultaat I

Inwoners (en in het bijzonder kwetsbare inwoners en jongeren) hebben deelgenomen aan kunst, cultuur en erfgoed, of hebben hier kennis mee gemaakt

1. **Activiteit:** We verlenen subsidies aan lokale verenigingen en organisaties

Resultaat II

Het blijven faciliteren van de Kunstroute, verkennersroute, monumentencommissie en daarnaast bijdragen aan gemeentelijke monumenten

1. **Activiteit:** Het structureel beschikbaar houden van budgetten voor kunst- en culturele activiteiten

3.1.3.4 WMO

Resultaat I

Binnen het budget is voor iedere volwassen inwoner tijdige en passende (preventieve) ondersteuning beschikbaar

1. **Activiteit:** We halen informatie op bij en maken werkafspraken met relevante maatschappelijke partners en kerken
2. **Activiteit:** We stemmen de inkoop van zorg en ondersteuning met de gemeente Veenendaal en waar nodig regionaal af
3. **Activiteit:** We bewaken de beschikbaarheid en de kwaliteit van zorg en ondersteuning, indien nodig sturen we bij
4. **Activiteit:** We voeren de dialoog met inwoners over hun eigen kracht
5. **Activiteit:** We maken het Dorpsteam en het zorgaanbod vanuit Veenendaal zichtbaar en laagdrempelig
6. **Activiteit:** We bieden alternatieven bij lange wachttijden van zorgaanbieders
7. **Activiteit:** We stellen een lokale aanpak op om eenzaamheid te verminderen en geven hier uitvoering aan met onze lokale partners

Resultaat II

Er is snelle en passende hulp beschikbaar voor inwoners met verward gedrag. Hiernaast is er advies en ondersteuning beschikbaar voor inwoners en professionals die verward gedrag signaleren

1. **Activiteit:** In nauwe samenwerking met de gemeenten Veenendaal en Rhenen geven we uitvoering aan het advies- en meldpunt verward gedrag

Resultaat III

Beschermd wonen blijft ook na de doorcentralisatie beschikbaar voor inwoners

1. **Activiteit:** In voorbereiding op de doorcentralisatie stemmen we regionaal af en kopen we, waar mogelijk en wenselijk, gezamenlijk in met andere gemeente(n)

Resultaat IV

Mantelzorgers en vrijwilligers zijn in beeld en krijgen zo nodig ondersteuning

1. **Activiteit:** Het Dorpsteam/welzijnswerk ondersteunt mantelzorgers
2. **Activiteit:** We ontlasten mantelzorgers door een tijdelijke 'time-out' aan te bieden aan inwoners met GGZ-problemen
3. **Activiteit:** We ondersteunen initiatieven die de positie van mantelzorgers en vrijwilligers versterken (zoals het mantelzorgcompliment, de werkateliers en het vrijwilligerspunt)
4. **Activiteit:** Zo veel mogelijk inwoners, lokale partners en medewerkers van de gemeente zijn alert op signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling en weten hoe te handelen
5. **Activiteit:** We geven, samen met Rhenen en Veenendaal, uitvoering aan het lokale uitvoeringsprogramma huiselijk geweld en kindermishandeling
6. **Activiteit:** We investeren in het bereiken van meer inwoners en lokale partners door PR, informatie en aandacht

Resultaat V

Inwoners zijn tevreden over de geboden zorg en ondersteuning

1. **Activiteit:** We voeren jaarlijks een cliëntervaringsonderzoek uit

3.1.3.5 Jeugd

Resultaat I

Kinderen die in hun ontwikkeling bedreigd worden, hebben we vroegtijdig in beeld

1. **Activiteit:** We ontwikkelen samen met relevante maatschappelijke partners een preventief aanbod (zoals Kies-training, Schooljudo / HiRO)
2. **Activiteit:** We werken nauw samen met beide basisscholen, door bijvoorbeeld deel te nemen aan ondersteuning overleggen en we houden maandelijks een inlooppreekuur

Resultaat II

Binnen het beschikbare budget krijgt ieder kind de juiste ondersteuning (informeel of maatwerk)

1. **Activiteit:** We volgen de ontwikkelingen omtrent de Hervormingsagenda Jeugd en spelen hierop in.
2. **Activiteit:** We stemmen af met de Jeugdhulp van Regio Foodvalley

Resultaat III

Alle jeugdigen in Renswoude groeien veilig en gezond op

1. **Activiteit:** Wij nemen deel aan de Proeftuin Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming
2. **Activiteit:** Wij implementeren de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming
3. **Activiteit:** Wij voeren de dialoog over “normalisering” met onze maatschappelijke partners en de gemeenteraad

Resultaat IV

Binnen het beschikbare budget krijgt ieder kind met (risico's op) achterstanden de juiste ondersteuning

1. **Activiteit:** We verlenen subsidie aan de kinderopvangorganisatie voor het reguliere peuteraanbod en de Voorschoolse Educatie (VE) peuteraanbod
2. **Activiteit:** We zetten samen met scholen en kinderopvang een aanvullend aanbod voor leerlingen met (taal)achterstanden op en verstrekken daar een bijdrage aan (zoals Verlengde Schooldag)
3. **Activiteit:** We faciliteren en monitoren de samenwerking met en afspraken tussen de scholen, kinderopvang en GGD over signalering, verwijzing en ondersteuning van peuters en kleuters met (risico op) ontwikkelingsachterstanden

3.1.3.6 Participatie

Resultaat I

Iedereen neemt naar vermogen deel aan de samenleving en voorziet zoveel mogelijk in het eigen onderhoud

1. **Activiteit:** Samen met Veenendaal en Rhenen nemen we deel aan de gemeenschappelijke regeling van het sociaal werkbedrijf IW4
2. **Activiteit:** We stemmen ons beleid rond de Participatiewet af met Veenendaal en Rhenen, voor zover passend bij Renswoude

Resultaat II

Statushouders en vluchtelingen nemen deel aan de samenleving, het liefst via betaald werk

1. **Activiteit:** We stemmen de inkoop van begeleiding en ondersteuning (via verschillende modules) met de gemeente Veenendaal af
2. **Activiteit:** We maken aanvullende afspraken met lokale organisaties, zoals SWO en Taalhuis, over begeleiding en ondersteuning van statushouders en vluchtelingen

Resultaat III

Ook inwoners die niet in staat zijn om in hun eigen onderhoud te kunnen voorzien, hebben een inkomen

1. **Activiteit:** We geven opdracht aan de gemeente Veenendaal voor de beleidsontwikkeling en uitvoering van de financiële ondersteuning (verschillende soorten uitkeringen, bijzondere bijstand)

Resultaat IV

Inwoners met financiële zorgen, problemen en schulden krijgen de juiste ondersteuning

1. **Activiteit:** We financieren en faciliteren de schulpverlening in de vorm van het Budget Loket (belegd bij de gemeente Veenendaal)
2. **Activiteit:** We verlenen subsidie voor een preventief, informeel aanbod (SchuldHulpMaatje en de Formulierenbrigade).
3. **Activiteit:** We investeren in het signaleren en bereiken van meer inwoners die financieel in de problemen (dreigen te) raken

Resultaat V

Inwoners met een kleine beurs worden financieel extra ondersteund

1. **Activiteit:** We geven opdracht aan Veenendaal voor de ontwikkeling en uitvoering van het minima- en armoedebeleid (onder andere via de Grebbepas)

2. **Activiteit:** We investeren in het bereiken van meer inwoners die tot de doelgroep minima behoren door 'public relations', informatieverstrekking en aandacht voor de minimaregelingen

Financiële overzichten baten en lasten programma 3 Sociaal Domein

Programma 3 Sociaal Domein	2023	2024	2025	2026
Totaal lasten	4.607.932	4.590.781	4.503.894	4.503.894
Totaal baten	950.114	902.116	799.366	703.366
Saldo voor bestemming	-3.657.818	-3.688.665	-3.704.528	-3.800.528
Toevoeging reserves	796.678	971.978	704.378	704.378
Onttrekking reserves	176.975	176.975	176.975	176.949
Saldo reserves	-619.703	-795.003	-527.403	-527.429
Saldo na bestemming	-4.277.521	-4.483.668	-4.231.931	-4.327.957

Programma 3 Sociaal Domein								
	Doelstelling	Lasten	2023 na Kadernota	Wijzigingen	2023	2024	2025	2026
3	3.1.3.2	Welzijn (w.o. bieb en monumenten), gezondheid, sport	726.833	21.195	748.028	749.909	751.490	751.490
3	3.1.3.3	Kunst en cultuur	5.967	-	5.967	5.964	5.964	5.964
3	3.1.3.4	Wmo	936.437	45.000	981.437	983.557	984.350	984.350
3	3.1.3.5	Jeugd	1.796.964	1.500	1.798.464	1.782.130	1.703.869	1.703.869
3	3.1.3.6	Participatie	1.026.536	47.500	1.074.036	1.069.221	1.058.221	1.058.221
Subtotaal lasten:			4.492.737	115.195	4.607.932	4.590.781	4.503.894	4.503.894
	Doelstelling	Baten	2023 na Kadernota	Wijzigingen	2023	2024	2025	2026
3	3.1.3.2	Welzijn (w.o. bieb en monumenten), gezondheid, sport	17.630	139.651	157.281	146.283	146.283	130.283
3	3.1.3.3	Kunst en cultuur	-	-	-	-	-	-
3	3.1.3.4	Wmo	25.950	-25.950	-	-	-	-
3	3.1.3.5	Jeugd	6.193	291.000	297.193	260.193	157.443	77.443
3	3.1.3.6	Participatie	495.640	-	495.640	495.640	495.640	495.640
Subtotaal baten:			545.413	404.701	950.114	902.116	799.366	703.366
Saldo voor bestemming			-3.947.324	289.506	-3.657.818	-3.688.665	-3.704.528	-3.800.528
3		Toevoegingen reserves	746.678	50.000	796.678	971.978	704.378	704.378
3		Onttrekkingen reserve	56.500	120.475	176.975	176.975	176.975	176.949
Subtotaal reserves:			-690.178	70.475	-619.703	-795.003	-527.403	-527.429
Saldo na bestemming			-4.637.502	359.981	-4.277.521	-4.483.668	-4.231.931	-4.327.957

3.1.4 Programma economische ontwikkeling en toerisme

Dit programma draagt bij aan de ontwikkeling van een gezonde, lokale economie in ons dorp. En zorgt daarmee ook voor de leefbaarheid. Daarbij willen we het landelijke karakter van het dorp behouden en de bekendheid, zichtbaarheid en toegankelijkheid van Renswoude naar de buitenwereld vergroten. Dag- sport- en verblijfsrecreaties willen we vergroten en voldoende blijven faciliteren.

Doelstelling

1. Ontwikkeling van het lokale bedrijfsleven stimuleren om zo de lokale werkgelegenheid te vergroten en een goede samenwerking met lokale ondernemers en de ondernemersvereniging te verkrijgen
2. Bereikbaarheid, verkeersveiligheid en mobiliteit vergroten
3. Geschikte dag-, sport en verblijfsrecreaties creëren of behouden

Kaderstellende beleidsnota's

- Verordening op de heffing en invordering toeristenbelasting

Verbonden partijen

- Regio Foodvalley
- Regionaal Bureau Toerisme

3.1.4.1 Ontwikkeling lokale bedrijfsleven

Resultaat I

In 2023 is de verdere uitwerking van plannen voor Groot Overeem II opgestart zodat de uitvoering aansluitend aan het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan kan worden uitgevoerd

1. **Activiteit:** voorbereiding voor het bouwrijp maken en inrichten van de openbare ruimte (incl. Beekzone) (onderdeel grondexploitatie)
2. **Activiteit:** start verkoop eerste bouwkvavels

Resultaat II

Er is een goede samenwerking met lokale ondernemers en de ondernemersvereniging

1. **Activiteit:** Tweemaal per jaar overleg met college en ondernemersvereniging
2. **Activiteit:** Korte lijnen tussen ondernemersvereniging en ambtenaren door regelmatig onderling contact. Onder andere door aanwezig te zijn bij bijeenkomsten en vergaderingen van de ondernemersvereniging.

Resultaat III

Intensivering van het behoud en versterking van het huidige winkelbestand

1. **Activiteit:** De Dorpsstraat aantrekkelijker maken door aanleg van feestverlichting en het jaarlijks plaatsen van bloembakken
2. **Activiteit:** Concentratie van winkels in het dorpshart door het faciliteren van verhuizingen van bestaande ondernemers door de gemeente.
3. **Activiteit:** Realiseren van een speelplaats op het Dorpsplein
4. **Activiteit:** Het aanbod uitbreiden en monitoren van de wekelijkse markt in Renswoude

3.1.4.2 Bereikbaarheid, verkeersveiligheid en mobiliteit

Resultaat I

Doorlopende afstemming met aanbieders zoals het Openbaar Vervoer en de Provincie over de bereikbaarheid voor Renswoude

1. **Activiteit:** Regionaal en Provinciaal overleg voortzetten en opstarten

Resultaat II

Er is een convenant getekend om snelfietsroutes voor woon-werkverkeer te realiseren in de provincie Utrecht

1. **Activiteit:** Uitgangspunten uit het convenant op haalbaarheid onderzoeken

3.1.4.3 Recreatie en toerisme

Resultaat I

Er zijn diverse fiets en wandelpaden beschikbaar

1. **Activiteit:** De gemeente is aangesloten bij alle deelnemende partijen om de wensen van de gebruikers onder de aandacht te brengen en deze mee te nemen bij de realisatie van nieuwe wandelpaden
2. **Activiteit:** Wandel en fietsroutes bij de campings verspreiden
3. **Activiteit:** actieve deelname binnen Regionaal Bureau Toerisme

Resultaat II

In Beekweide II zijn speelvoorzieningen voor de jeugd gerealiseerd

1. **Activiteit:** Peilen van de behoefte bij de jeugd van Renswoude naar speeltoestellen, zoals bijvoorbeeld een skatebaan
2. **Activiteit:** Opstellen van een speelbeleidsplan

Resultaat III

Het behouden van bestaande cultuurhistorische gebouwen of gemeentelijke gebieden

1. **Activiteit:** Financiële en ambtelijke ondersteuning vanuit de gemeente

Resultaat IV

De Promotiecommissie Renswoude heeft geïnventariseerd wat de behoeftes zijn voor de verschillende doelgroepen

1. **Activiteit:** Uitbreiding van de promotiecommissie met de kinderburgemeester en andere jeugdigen om zo een evenwichtig panel qua leeftijdsopbouw en interesses te verkrijgen
2. **Activiteit:** Buurtsportcoach betrekken bij behoefteonderzoek

Financiële overzichten baten en lasten programma 4 Economische ontwikkeling en toerisme

Programma 4 Economische ontwikkeling en toerisme	2023	2024	2025	2026
Totaal lasten	77.852	77.852	77.852	77.852
Totaal baten	53.792	54.544	55.307	56.081
Saldo voor bestemming	-24.060	-23.308	-22.545	-21.771
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo reserves	0	0	0	0
Saldo na bestemming	-24.060	-23.308	-22.545	-21.771

Programma 4 Economische ontwikkeling en toerisme								
	Doelstelling	Lasten	2023 na Kadernota	Wijzigingen	2023	2024	2025	2026
4	3.1.4.1	Ontwikkeling lokale bedrijfsleven	19.046	-	19.046	19.046	19.046	19.046
4	3.1.4.3	Recreatie en toerisme	58.056	750	58.806	58.806	58.806	58.806
		Subtotaal lasten:	77.102	750	77.852	77.852	77.852	77.852
	Doelstelling	Baten	2023 na Kadernota	Wijzigingen	2023	2024	2025	2026
4	3.1.4.1	Ontwikkeling lokale bedrijfsleven	53.000	742	53.742	54.494	55.257	56.031
4	3.1.4.3	Recreatie en toerisme	50	-	50	50	50	50
		Subtotaal baten:	53.050	742	53.792	54.544	55.307	56.081
		Saldo voor bestemming	-24.052	-8	-24.060	-23.308	-22.545	-21.771
4		Toevoegingen reserves	0	0	0	0	0	0
4		Onttrekkingen reserve	0	0	0	0	0	0
		Subtotaal reserves:	0	0	0	0	0	0
		Saldo na bestemming	-24.052	-8	-24.060	-23.308	-22.545	-21.771

3.1.5 Programma inwoners, openbare orde en veiligheid, bestuur en organisatie

Dit programma draagt bij aan het vertrouwen in de overheid en de bewaking en versterking van de Nederlandse rechtstaat. Concreet gaat het over de wijze van dienstverlening aan en contacten met de inwoners van Renswoude. Bijvoorbeeld bij de wijze van verlenen van vergunningen, paspoorten en rijbewijzen of het bewaken van de basisregistratie personen (BRP).

In dit programma gaat het onder meer over de wijze van toezicht en handhaving van de regelgeving, waaronder de algemene plaatselijke verordening (APV), de wijze van uitvoeren van toezicht op bouwwerken en evenementen en het afhandelen van klachten, bezwaren en uitvoering van de Wet Open Overheid.

Ook de wijze van uitvoering van de bevoegdheden van de burgemeester en wethouders bij openbare orde vraagstukken, het tegengaan van ondermijning, het vormgeven aan integer handelen en tenslotte de opvang van vluchtelingen zijn onderdeel van dit programma.

Tenslotte gaat het programma over de vraag of bestuur en organisatie voldoende toegerust zijn deze taken adequaat uit te voeren en te voldoen aan de eisen die onze toezichthouders daaraan stellen.

Het college heeft verbetering van de contacten met inwoners als speerpunt benoemd voor de periode 2022 – 2026.

Doelstelling

1. Dienstverlening waarin de inwoner en het bedrijfsleven centraal staat
2. De inwoner voelt zich veilig binnen de openbare ruimte van de gemeente Renswoude

Kaderstellende beleidsnota's

- Stip op horizon, toekomstbestendig Renswoude
- Algemene Plaatselijke Verordening 2016
- Gezamenlijk Integraal Veiligheidsplan Heuvelrug 2019-2022
- Drank- en horecaverordening Renswoude 2013
- Algemene Plaatselijke Verordening (2015)
- Nota parkeernormen 2016
- Beleidsplan VTH (2020)

Verbonden partijen

- Veiligheidsregio Utrecht (VRU)
- Omgevingsdienst regio Utrecht (ODRU)

3.1.5.1 APV, OOV, Vergunningverlening (bouw/OG en evenementen)

Vergunningverlening, toezicht en handhaving dragen bij aan een betrouwbare overheid. De uitvoering van ons beleid (en dat van de overige overheden) en de consequenties ervan voor onze inwoners worden gereguleerd, zodat in gelijke gevallen gelijk moet worden gehandeld

Resultaat I

Vergunningen (zowel op het gebied van het omgevingsrecht als op het gebied van de openbare orde en veiligheid) worden verleend conform de daarvoor geldende regelgeving (WABO/Omgevingswet, APV, verordeningen en beleidsregels)

1. **Activiteit:** Gebruiksvriendelijk proces voor aanvragen van vergunningen (omgevingsloket)
2. **Activiteit:** Regelgeving (met name in het kader van de Omgevingswet) up to date maken. We gaan hiervoor de nieuwe omgevingswet en wet kwaliteitsborging invoeren en de ambtelijke dienst versterken met 1 fte

Resultaat II

Vergunningverleners, handhavers en toezichthouders handelen in het belang van de inwoners van Renswoude

1. **Activiteit:** In regionaal verband (regio Heuvelrug) wordt deelgenomen aan het monitoren van de veiligheid (criminaliteitscijfers)
2. **Activiteit:** Op lokaal niveau worden concrete maatregelen genomen om de veiligheid te vergroten (verbetering openbare verlichting)
3. **Activiteit:** De gemeente Renswoude neemt deel aan de Veiligheidsregio Utrecht, waarin in regionaal verband crisisbeheersing wordt vormgegeven.
4. **Activiteit:** Gemeente Renswoude neemt deel aan het driehoeksoverleg samen met de ander vier Heuvelrug gemeenten en aan het districtelijk veiligheidscollege en aan het regionaal veiligheidscollege, waar aandacht wordt besteedt aan het inzicht verkrijgen en de aanpak van criminaliteit en ondermijning.
5. **Activiteit:** De wijkagent is benaderbaar

3.1.5.2 Burgerzaken

Het tijdig en foutloos verstrekken van voor inwoners noodzakelijke officiële documenten en het bewaken van de kwaliteit van de basisregistratie personen, dragen bij aan het behoud van de rechtstaat

Resultaat I

In 2024 is Burgerzaken volledig digitaal en daarmee 24/7 bereikbaar voor reguliere producten

Resultaat II

Binnen 5 werkdagen is er een afspraak ingepland bij Burgerzaken

Resultaat III

De werkorganisatie is telefonisch bereikbaar op alle werkdagen

Resultaat IV

Er wordt vanaf 2023 altijd maximaal binnen 2 werkdagen teruggebeld

Resultaat V

Alle schriftelijke uitingen van deze gemeente zijn in begrijpelijke taal opgesteld

3.1.5.3 Vluchtelingen

De gemeente is verantwoordelijk voor huisvesting, inkomen, onderwijs en zorg voor vluchtelingen. Maar ook voor hun arbeidsomstandigheden. De opvang van ongeveer 120 Oekraïense vluchtelingen in Renswoude is alleen mogelijk in nauwe samenwerking met de inwoners van Renswoude. Het behoud van draagvlak door het adequaat uitvoeren en nemen van de gemeentelijke verantwoordelijkheid draagt bij aan het vertrouwen in de gemeente en de rechtstaat

Resultaat I

We bieden passende opvang en ondersteuning aan Oekraïense vluchtelingen die door de gemeente Renswoude worden opgevangen

1. **Activiteit:** We stellen samen met, naast de particuliere opvang, woonruimte beschikbaar en investeren in nieuwe opvangmogelijkheden
2. **Activiteit:** We zorgen voor passend onderwijs en leerlingenvervoer.
3. **Activiteit:** We stellen een financiële toelage beschikbaar.
4. **Activiteit:** We bieden zorg en ondersteuning.
5. **Activiteit:** We investeren in communicatie om het verblijf van de Oekraïense inwoners zo soepel mogelijk te laten verlopen.
6. **Activiteit:** Er zijn voldoende FTE beschikbaar om deze taken uit te voeren.
7. **Activiteit:** We volgen wetswijzingen, landelijke en regionale ontwikkelingen. Zo nodig integreren we bovenstaande activiteiten in ons reguliere beleid.

3.1.5.4 Extern toezicht en integriteit

Op verschillende bedrijfsonderdelen wordt wettelijk extern getoetst op kwaliteit. Het gaat om interprovinciaal toezicht, SISO, Archiefinspectie, Financieel toezicht door de provincie, de accountant en ENSIA. De Functionaris voor gegevensbescherming en de Privacy Officer houden zich bezig met de AVG.

Resultaat I

De ambtelijke organisatie voldoet aan de wettelijke normen van bovengenoemde instanties

1. **Activiteit:** Volledige medewerking verlenen aan de toetsing op vooraf afgesproken tijdstippen

3.1.5.5 Huisvesting

Huisvesting van de gemeente dient te voldoen aan alle wettelijke vereisten. Veiligheid, toegankelijkheid, gezondheid en klimaatneutraliteit staan hierbij voorop. Arboretgeving en rijkshuisvestingsvereisten zijn van toepassing

Resultaat I

In 2023 is de werkorganisatie, Bestuur en Raad gevestigd in het gemoderniseerde gemeentehuis aan de Dorpsstraat 4. Dit voldoet aan de nieuwste eisen wat betreft wet- en regelgeving, binnen het door de raad beschikbaar gestelde krediet

Resultaat II

In 2026 zijn medewerkers en materieel van de buiten- en onderhoudsdienst ondergebracht in een adequate, veilige, energie neutrale en toegankelijke huisvesting, inclusief een plaats voor het gemeentedepon

1. **Activiteit:** in 2023 wordt het project gemeentehuis afgerond en daarna wordt het project nieuwe gemeentewerf opgestart. Dit laatste project wordt uiterlijk afgerond in 2026. Voor de gemeentewerf is een krediet beschikbaar gesteld van 1,1 mln. euro

Financiële overzichten baten en lasten programma 5 inwoners, oov, bestuur en organisatie

Programma 5 inwoners, oov, bestuur en organisatie	2023	2024	2025	2026
Totaal lasten	910.000	913.757	913.757	913.757
Totaal baten	211.926	214.893	217.901	220.952
Saldo voor bestemming	-698.074	-698.864	-695.856	-692.805
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	233.375	200.522	200.522	200.522
Saldo reserves	233.375	200.522	200.522	200.522
Saldo na bestemming	-464.699	-498.342	-495.334	-492.283

Programma 5 inwoners, oov, bestuur en organisatie								
	Doelstelling	Lasten	2023 na Kadernota	Wijzigingen	2023	2024	2025	2026
5	3.1.5.1	APV, OOV, vergunningverlening (bouw/OG en evenementen)	766.098	-20.642	745.456	749.213	749.213	749.213
5	3.1.5.2	Burgerzaken	164.544	-	164.544	164.544	164.544	164.544
		Subtotaal lasten:	930.642	-20.642	910.000	913.757	913.757	913.757
	Doelstelling	Baten	2023 na Kadernota	Wijzigingen	2023	2024	2025	2026
5	3.1.5.1	APV, OOV, vergunningverlening (bouw/OG en evenementen)	212.000	-69.026	142.974	144.976	147.005	149.064
5	3.1.5.2	Burgerzaken	66.000	2.952	68.952	69.917	70.896	71.889
		Subtotaal baten:	278.000	-66.074	211.926	214.893	217.901	220.952
		Saldo voor bestemming	-652.642	-45.432	-698.074	-698.864	-695.856	-692.805
5		Toevoegingen reserves	-	-	-	-	-	-
5		Onttrekkingen reserve	233.375	-	233.375	200.522	200.522	200.522
		Subtotaal reserves:	233.375	0	233.375	200.522	200.522	200.522
		Saldo na bestemming	-419.267	-45.432	-464.699	-498.342	-495.334	-492.283

3.1.6 Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Vpb en onvoorzien

Binnen de begroting bestaat er onderscheid tussen specifieke dekkingsmiddelen en algemene dekkingsmiddelen. Specifieke dekkingsmiddelen (bijvoorbeeld opbrengsten voor ophalen afval, verstrekken van vergunningen, onderhouden van het riool, reisdocumenten etc.) hangen samen met een concreet beleidsveld en staan opgenomen in de betreffende programma's. Deze dekkingsmiddelen verlagen het saldo van lasten en baten op de betreffende programma's in de begroting.

De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van specifieke dekkingsmiddelen doordat zij vrij aan te wenden zijn. De besteding van deze inkomsten is niet aan een bepaald programma (doel) gebonden. De algemene dekkingsmiddelen vormen de financiële dekking van de bestedingen van de programma's 1 tot en met 5, en zijn ingedeeld naar voorgeschreven categorieën en onvoorzien. In dit hoofdstuk lichten wij de algemene dekkingsmiddelen toe.

Precariobelasting

Vanaf 2022 mogen gemeenten geen precario meer heffen op (ondergrondse) energieleidingen. Hierdoor vallen de opbrengsten weg in de begroting 2023. Deze daling van de opbrengst was al voorzien. Dit leidt in de begroting 2023 dus niet tot een nadeel.

OZB

De OZB wordt geheven op onroerende zaken van eigenaren van woningen en van eigenaren en gebruikers van niet-woningen. De grondslag voor de OZB is de waarde zoals deze wordt vastgesteld volgens de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). Vanaf het belastingjaar 2008 is de waarde peildatum telkens 1 januari van het voorafgaande jaar. Voor 2023 is dat 1 januari 2022. Bij de opbrengst ozb is rekening gehouden met een trendmatige verhoging van 1,4% conform het inflatiepercentage dat in de kadernota is opgenomen. Definitieve tarieven worden berekend bij het vervaardigen van de belastingverordeningen. In december 2022 zullen de tarieven voor de diverse belastingen en leges, ter vaststelling worden aangeboden aan de raad, via de belastingverordeningen. Op dit moment is de waardeontwikkeling die benodigd is voor het bepalen van de tarieven nog niet in beeld bij gemeente Veenendaal.

Algemene uitkering gemeentefonds

Bij het doorrekenen van rijkscirculaires, wordt er altijd aansluiting gezocht met het laatst bekende saldo van de algemene uitkering. Voor gemeente Renswoude is het laatst bekende saldo van de algemene uitkering de meicirculaire 2022. De financiële effecten van de meicirculaire zijn in beeld gebracht bij de kadernota 2023. Eind september is n.a.v. de nieuwe rijksbegroting de circulaire beschikbaar gekomen. Normaliter is de september circulaire te laat om mee te nemen in de prognoses van de begroting. Voor de begroting 2023 en meerjarenraming 2024 t/m 2026 is het ons nu wel gelukt om de financiële effecten van de circulaire door te rekenen.

De ontwikkeling in de algemene uitkering, kent o.a. de volgende oorzaken:

- Gewijzigde accresmethodiek. In 2022 zijn er afspraken gemaakt tussen de fondsbeheerders en de VNG dat het accres is 'vastgeklikt'. Dit betekent geen extra compensatie voor stijgende inflatie. Daarnaast komt er een splitsing tussen een volumedeel en een nominaal deel voor loon- en prijsstijgingen. Het volumedeel in de jaren 2023 – 2025 is vastgeklikt op het niveau van de meicirculaire 2022, daarna vervalt dit deel. Het nominaal deel wordt jaarlijks herberekend. De positieve bedragen variëren in de septembercirculaire van € 95.000 tot € 142.000;
- Het jaar 2026 wordt aangeduid in de vakpers als ravijnjaar. Dit hangt onder andere samen met de gewijzigde accresmethodiek waarbij in dat jaar voor het eerst geen volumedeel wordt verstrekt. De fondsbeheerders compenseren in 2026 nu eenmalig een bedrag van € 225.000;
- Ontwikkeling uitkeringsbasis. Vanaf 2023 een behoorlijke stijging, vooral door gestegen WOZ-waarden;
- In het bestuurlijk akkoord met betrekking tot de opvang van asielzoekers op 26 augustus jl. is afgesproken dat het kabinet voldoende financiële middelen beschikbaar stelt voor integratie. Als gevolg van een hogere stroom inburgeraars is afgesproken het budget voor inburgering voor de jaren 2022, 2023 en 2024 op te hogen. Voor Renswoude betekent dit € 6.000, € 14.000 en € 11.000;
- De Wet kwaliteitsborging (WKB) treed naar verwachting vanaf 1 januari 2023 gefaseerd in werking. De Wkb heeft als doel de bouwkwaliteit en het bouwtoezicht te verbeteren door inschakeling van private kwaliteitsborgers. Onder deze wet zullen kwaliteitsborgers zorgdragen voor het voldoen aan de bouwtechnische regels. Deze taken vervallen hiermee bij gemeenten die overigens wel het bevoegd gezag blijven houden. Renswoude ontvangt hier structureel € 8.000 voor.

Overhead

Overhead wordt gedefinieerd als 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces', en bevat naast personele kosten ook een aantal andere kostenposten. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat de baten en lasten van overhead in dit programma moeten worden opgenomen. Overhead mag alleen nog aan grote projecten of investeringen worden toegerekend als dit anders tot grote nadelen in de begroting zou leiden. De toerekening van overheadkosten bij het bepalen van tarieven voor heffingen en leges gebeurt buiten de begroting om. Door het apart opnemen van overhead winnen begroting en verantwoording aan transparantie en kan beter worden gestuurd op de bedrijfsvoering. Bovendien is het doel dat door het hanteren van een landelijk voorgeschreven systematiek een goede vergelijking kan worden gemaakt met andere gemeenten.

Vennootschapsbelasting (Vpb)

De af te dragen vennootschapsbelasting laat zich moeilijk voorspellen in een meerjarenraming. Bij gemeente Renswoude is dit vooral afhankelijk van de ontwikkelingen binnen de grondexploitaties. Er is voor gekozen om deze post daarom gelijk te houden.

Financiële overzichten baten en lasten Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Vpb en onvoorzien

Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Vpb en onvoorzien	2023	2024	2025	2026
Totaal lasten	3.783.107	3.838.150	3.950.177	3.891.604
Totaal baten	9.806.680	10.057.472	10.538.685	10.090.830
Saldo voor bestemming	6.023.573	6.219.322	6.588.508	6.199.226
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	250.022	150.022	150.022	150.022
Saldo reserves	250.022	150.022	150.022	150.022
Saldo na bestemming	6.273.595	6.369.344	6.738.530	6.349.248

Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Vpb en onvoorzien								
	Doelstelling	Lasten	2023 na Kadernota	Wijzigingen	2023	2024	2025	2026
6	3.1.6.1	Algemene uitkering	-	-	-	-	-	-
6	3.1.6.1	Dividend	-92.425	-	-92.425	-99.200	-99.200	-99.200
6	3.1.6.1	Lokale heffingen (niet-gebonden besteding)	102.130	-	102.130	102.130	102.130	102.130
6	3.1.6.1	Overige algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-	-
6	3.1.6.2	Overhead	2.782.497	649.674	3.432.171	3.421.879	3.422.879	3.422.879
6	3.1.6.3	Vennootschapsbelasting	25.000	-	25.000	25.000	25.000	25.000
6	3.1.6.4	Onvoorzien	603.386	-287.155	316.231	388.341	499.368	440.795
Subtotaal lasten:			3.420.588	362.519	3.783.107	3.838.150	3.950.177	3.891.604
	Doelstelling	Baten	2023 na Kadernota	Wijzigingen	2023	2024	2025	2026
6	3.1.6.1	Algemene uitkering	7.904.421	255.000	8.159.421	8.379.539	8.843.844	8.378.844
6	3.1.6.1	Dividend	20.126	-	20.126	20.126	20.126	20.126
6	3.1.6.1	Lokale heffingen (niet-gebonden besteding)	1.174.608	16.445	1.191.053	1.207.727	1.224.635	1.241.780
6	3.1.6.1	Overige algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-	-
6	3.1.6.2	Overhead	436.080	-	436.080	450.080	450.080	450.080
6	3.1.6.3	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
6	3.1.6.4	Onvoorzien	-	-	-	-	-	-
Subtotaal baten:			9.535.235	271.445	9.806.680	10.057.472	10.538.685	10.090.830
Saldo voor bestemming			6.114.647	-91.074	6.023.573	6.219.322	6.588.508	6.199.226
6		Toevoegingen reserves			-	-	-	-
6		Onttrekkingen reserve			250.022	150.022	150.022	150.022
Subtotaal reserves:			0	0	250.022	150.022	150.022	150.022
Saldo na bestemming			6.114.647	-91.074	6.273.595	6.369.344	6.738.530	6.349.248

3.2 Paragrafen

3.2.1 Lokale heffingen

Algemeen

In deze paragraaf worden de ontwikkelingen en kostendekkendheid van de heffingen en leges uiteengezet. Daarna wordt de Onroerende zaakbelasting beschreven (OZB). Tot slot wordt ingegaan op de onbenutte belastingcapaciteit en het kwijtscheldingsbeleid. De gemeentelijke heffingen zijn, t.o.v. de algemene uitkering uit het gemeentefonds, een kleinere bron van inkomsten. Er zijn twee gemeentelijke heffingen; rechten en belastingen. Bij 'rechten' is sprake van een tegenprestatie van de gemeente en mogen de geraamde opbrengsten niet hoger zijn dan de geraamde kosten die de gemeente maakt voor de uitoefening van de taak. Dat wil zeggen: niet meer dan honderd procent kostendekkend. Bij 'belastingen' is er geen directe relatie met een prestatie van de gemeente.

Belastingen:

- Onroerendezaakbelastingen
- Toeristenbelasting
- Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht
- Rioolheffingen
- Marktgeden
- Begrafnisrechten
- Leges

Lastenontwikkeling voor onze inwoners in het komende jaar

In onderstaande overzichten is aangegeven hoe de ontwikkeling van de lastendruk voor het nieuwe begrotingsjaar is, rekening houdend met de voorgestelde opbrengstverhogingen. Ter vergelijking is ook de lastendruk van het voorgaande begrotingsjaar weergegeven. Definitieve tarieven worden berekend bij het vervaardigen van de belastingverordeningen. In december 2022 zullen de tarieven voor de diverse belastingen en leges, ter vaststelling worden aangeboden aan de raad, via de belastingverordeningen.

Kwijtscheldingsbeleid

Wanneer inwoners onoverkomelijke problemen hebben met het voldoen van gemeentelijke belastingen bestaat de mogelijkheid tot kwijtschelding hiervan. Kwijtschelding is onder bepaalde voorwaarden mogelijk voor de onroerende zaakbelasting, de afvalstoffenheffing en het rioolafvoerrecht. In overleg met de afdeling sociale zaken wordt bekeken of en in hoeverre cliënten hiervoor in aanmerking komen.

Onderbouwing lasten per taakveld en dekkingspercentage

Voor de rechten hanteren wij in beginsel het uitgangspunt van 100% kostendekkende tarieven. Dit is de maximale benutting van de wettelijke mogelijkheden. Deze opbrengsten zijn bedoeld als tegemoetkoming in de kosten voor een specifieke dienst.

Toeristenbelasting

In 2023 zijn de tarieven van de toeristenbelasting ongewijzigd. De toeristenbelasting bedraagt € 0,75 per persoon per nacht.

Toeristenbelasting

Lasten per taakveld	werkelijk 2021	begroting 2022	begroting 2023	begroting 2024
(overnachtingen, forfaitair)	€ 59.023	€ 51.000	€ 51.714	€ 52.438
Totaal toeristenbelasting	€ 59.023	€ 51.000	€ 51.714	€ 52.438

Onroerendezaakbelasting (OZB)

De OZB wordt geheven op onroerende zaken van eigenaren van woningen en van eigenaren en gebruikers van niet-woningen. De grondslag voor de OZB is de waarde zoals deze wordt vastgesteld volgens de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). Vanaf het belastingjaar 2008 is de waarde peildatum telkens 1 januari van het voorafgaande jaar. Voor 2023 is dat 1 januari 2022. Bij de opbrengst ozb is rekening gehouden met een trendmatige verhoging van 1,4% conform het inflatiepercentage dat in de kadernota is opgenomen.

Onroerendezaakbelasting (OZB)

Lasten per taakveld	werkelijk 2021	begroting 2022	begroting 2023	begroting 2024
OZB baten woningen	604.077	635.580	644.478	653.501
OZB baten niet woningen	507.145	539.028	546.574	554.226
Totaal OZB	1.111.222	1.174.608	1.191.052	1.207.727

Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht

Met ingang van 2020 is overgegaan op een andere wijze van afvalstoffeninzameling en ook op een andere manier van het doorberekenen van de kosten hiervan. Hierbij betalen de bewoners van alle percelen een basistarief en wordt een variabel tarief doorberekend per keer dat een afvalcontainer wordt aangeboden. Er is geen onderscheid meer tussen éénpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens.

Afvalstoffenheffing/ reinigingsrecht

Lasten per taakveld	werkelijk 2021	begroting 2022	begroting 2023	begroting 2024
7.3 Afval	407.827	529.752	597.650	582.947
2.1 Verkeer en vervoer	6.721	7.398	10.548	10.548
6.3 Inkomensregelingen	13.000	13.000	13.000	13.000
Subtotaal	427.549	550.150	621.198	606.495
0.4 Overheadkosten 15% van subtotaal	42.755	55.015	93.180	90.974
Compensabele BTW	76.391	95.592	70.195	68.534
Totaal lasten	546.694	700.757	784.573	766.003
7.3 Inkomsten afval	49.927	70.750	71.741	72.745
Te dekken via afvalstoffenheffing	496.767	630.007	712.832	693.258
Opbrengsten via afvalstoffenheffing	584.792	630.007	593.218	601.523
Onttrekking voorziening milieu			119.614	91.735
Gerealiseerde opbrengsten	584.792		712.832	693.258
Exploitatieresultaat	88.025			
Afrekening AVU en ACV	94.093			
Minder compensabele btw	-19.759			
Dekkingspercentage	118%	100%	100%	100%

De lasten die op het 'taakveld 7.3 Afval' worden gepresenteerd, hebben volledig betrekking op de inzameling- afvoer en verwerking van afval. Vanaf 2020 zamelt de gemeente geen afval meer in bij bedrijven. De lasten die staan vermeld op 'taakveld 2.1 Verkeer en vervoer', worden gedeeltelijk toegerekend aan de kosten van afvalinzameling – reinigingsrecht en rioolrecht. Een exacte verdeling is moeilijk te bepalen, maar omdat Renswoude een landelijke gemeente is, is het aandeel bladafval relatief groter dan het zwerfvuil. We rekenen daarom 50% van de kosten van straatwegen en onkruidbestrijding toe aan de rioolheffing, 30% aan verkeersveiligheid en 20% aan de afvalstoffenheffing/ reinigingsrecht.

Op 'taakveld 6.3 Inkomensregelingen', staat o.a. geraamd hoeveel de kwijtschelding afvalstoffenheffing bedraagt. Dit bedrag heeft volledig betrekking op afvalstoffenheffing en niet op reinigingsrecht. De overheadkosten worden toegerekend op de wijze zoals hierboven is toegelicht.

Rioolrecht

In het Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) wordt berekend wat de lasten van het huidige rioolstelsel zijn, welke vervangings- en uitbreidingsinvesteringen de komende jaren moeten worden gedaan om aan de klimaatveranderingen het hoofd te kunnen bieden. Ook staat in het GRP welke opbrengsten aan rioolrechten we moeten realiseren om dit allemaal mogelijk te maken.

Rioolrecht

Lasten per taakveld	werkelijk 2021	begroting 2022	begroting 2023	begroting 2024
7.2 Riolering	324.995	376.853	444.385	427.810
2.1 Verkeer en vervoer	16.804	18.495	26.370	26.370
5.7 Openbaar groen en recreatieve voorz.	9.429	40.385		
6.3 Inkomensregelingen	15.000	15.000	15.000	15.000
Subtotaal	366.228	450.733	485.755	469.180
0.4 Overheadkosten 15% van subtotaal	36.623	45.073	72.863	70.377
Compensabele BTW	26.314	50.258	54.890	53.017
Totaal lasten	429.165	546.064	613.509	592.574
onttrekking voorziening riolering van GRP	-15.369	66.000	0	0
Te dekken via rioolrecht	413.796	612.064	613.509	592.574
Opbrengsten via rioolrecht	520.215	612.064	620.633	629.322
Storting rioolvoorziening	106.419		-7.124	-36.748
Gerealiseerde opbrengsten			613.509	592.574
Dekkingspercentage	126%	100%	100%	100%

Op 'taakveld 6.3 Inkomensregelingen', staat gespecificeerd aangegeven hoeveel wordt geraamd aan kwijtschelding van rioolrecht, dit bedrag wordt ook meegenomen bij de onderbouwing van het rioolrecht.

Grafrechten

Begraafplaatsen

Lasten per taakveld	werkelijk 2021	begroting 2022	begroting 2023	begroting 2024
7.5 Begraafplaatsen	€ 97.766	€ 84.198	€ 101.566	€ 100.701
0.4 Overheadkosten 15%	€ 9.777	€ 8.420	€ 15.235	€ 15.105
Totaal lasten	€ 107.543	€ 92.618	€ 116.801	€ 115.806
Werkelijke opbrengst / geraamde opbrengst	€ 49.299	€ 63.000	€ 68.952	€ 69.917
Dekkingspercentage	46%	68%	59%	60%

De lasten op 'taakveld 7.5 Begraafplaatsen', hebben betrekking op de kosten van begraven met uitzondering van de kosten van het rouwcentrum. In het coalitieakkoord is opgenomen dat de tarieven beperkt stijgen, met maximaal het inflatiepercentage. De overheadkosten worden toegerekend op de wijze zoals hierboven is toegelicht.

Onderbouwing legestarieven legesverordening

De tarieven genoemd in de legesverordening en de bijbehorende tarieventabel hebben betrekking op verschillende en uiteenlopende zaken. Het is ondoenlijk om elk legestartief afzonderlijk te onderbouwen. De in de legesverordening genoemde leges kunnen in 3 groepen worden onderscheiden.

1. Algemene dienstverlening.
2. Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning.
3. Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn.

Per groep zal een onderbouwing van de leges worden gegeven.

Algemene dienstverlening

Binnen de leges die vallen onder het hoofdstuk algemene dienstverlening vindt kruissubsidiëring plaats. Medewerk(st)ers van de afdeling burgerzaken werken aan verschillende diensten en het is niet efficiënt om zo gedetailleerd tijd vast te leggen. Voor een aantal kosten die op de afdeling burgerzaken drukken, is onmogelijk gebleken vast te stellen voor hoeveel procent ze aan één bepaalde dienst zijn toe te rekenen. Geprobeerd is de diverse leges in dit hoofdstuk zodanig vast te stellen, dat ze in een redelijke verhouding staan tot de lasten.

Algemene dienstverlening

Lasten per taakveld	werkelijk 2021	begroting 2022	begroting 2023	begroting 2024
0.2 Burgerzaken (bevolkingsaangelegenheden 15%)	€ 16.907	€ 14.518	€ 18.367	€ 18.367
0.2 Burgerzaken (burgerlijke stand)	€ 33.307	€ 55.816	€ 29.000	€ 29.000
Subtotaal	€ 50.214	€ 70.334	€ 47.367	€ 47.367
0.4 Overheadkosten 15%	€ 5.021	€ 7.033	€ 7.105	€ 7.105
Totaal lasten	€ 55.236	€ 77.367	€ 54.472	€ 54.472
Werkelijke opbrengst / geraamde opbrengst	€ 71.597	€ 51.000	€ 58.812	€ 59.635
Dekkingspercentage	130%	66%	108%	109%

De gemeente Renswoude heeft maar één balie, dus voor alle diensten van de gemeente melden de burgers zich bij deze balie. Uit geschiedenis is gebleken dat 15% van de uren wordt besteden aan algemene dienstverlening, 35% wordt besteed aan dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning en 50% wordt besteed aan dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn. Voor een aantal documenten, dat onder dit hoofdstuk valt zijn door het Rijk maximum legesbedragen bepaald.

De lasten op 'taakveld 0.2 Burgerzaken burgerlijke stand', hebben volledig betrekking op algemene dienstverlening. De baten van dit taakveld hebben betrekking op leges burgerlijke stand, reisdocumenten, rijbewijzen en algemene dienstverlening.

Leges dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Lasten per taakveld	werkelijk 2021	begroting 2022	begroting 2023	begroting 2024
0.2 Burgerzaken (bevolkingsaangelegenheden 35%)	€ 39.449	€ 33.875	€ 42.855	€ 42.855
1.1 Crisisbeheersing (10%)	€ 35.293	€ 44.059	€ 36.900	€ 37.300
8.3 Wonen en bouwen	€ 144.432	€ 177.455	€ 203.462	€ 203.462
Subtotaal	€ 219.174	€ 255.389	€ 283.217	€ 283.617
0.4 Overhead 15%	€ 21.917	€ 25.539	€ 42.483	€ 42.543
Totaal lasten	€ 241.092	€ 280.928	€ 325.700	€ 326.160
Werkelijke opbrengst / geraamde opbrengst	€ 262.533	€ 212.000	€ 142.974	€ 144.976
Dekkingspercentage	109%	75%	44%	44%

De VRU adviseert bij de afgifte van omgevingsvergunningen ten aanzien van eisen die uit oogpunt van brandpreventie aan de betreffende bouwwerken moeten worden gesteld. Deze lasten worden op 'taakveld 1.1 Crisisbeheersing', opgenomen.

De lasten op 'taakveld 8.3 Wonen en bouwen', hebben betrekking op de volgende diensten:

- Bouw- en woningtoezicht
- Sloopvergunningen
- Gedeeltelijk handhaving bouwzaken

De post handhaving bouwzaken bevat drie activiteiten:

- Activiteiten naar aanleiding van meldingen en klachten
- Algemeen toezicht
- Handhaving en toezicht op de vergunningverlening

Uit het verleden is gebleken dat de medewerk(st)ers circa 15% van de tijd aan meldingen en klachten besteden en 5% aan algemeen toezicht. Het merendeel van de tijd op dit taakveld wordt besteed aan toezicht op de vergunningverlening. De eerste twee onderdelen worden niet meegenomen bij de kostenonderbouwing van dit hoofdstuk, het laatste onderdeel wel.

Ook ten aanzien van de tarieven binnen dit hoofdstuk vindt kruissubsidiëring plaats. Aanvragen omgevingsvergunningen hebben betrekking op veel verschillende zaken en vereisen sommige aanvragen meer tijd dan anderen. Het is daarom ondoenlijk om voor al die verschillende aanvragen afzonderlijke legesbedragen te bepalen. We hebben getracht de diverse leges voor in dit hoofdstuk genoemde diensten zodanig vast te stellen, dat ze in redelijke verhouding staan tot de dienstverlening die is verricht.

In onze verordening is opgenomen dat de leges van aanvragen omgevingsvergunning in situaties waar al met de bouw is begonnen zonder dat eerst de aanvraag is gedaan, worden verhoogd met 10% met een minimum van € 105,00 en een maximum van € 1.050,00. Deze hogere leges zijn niet gebaseerd op hogere kosten, maar op rechtvaardigingsgrond waarin goed gedrag wordt beloond en ongewenst gedrag niet.

Leges dienstverlening vallend onder Europese diensten richtlijn

Europese dienstenrichtlijn

Lasten per taakveld	werkelijk 2021	begroting 2022	begroting 2023	begroting 2024
0.2 Burgerzaken (bevolkingsaangelegenheden 50%)	€ 56.356	€ 48.394	€ 61.222	€ 61.222
0.2 Burgerzaken (burgerlijke zaken)	€ 10.279	€ 13.100	€ 14.500	€ 14.500
1.2. Openbare orde en veiligheid	€ 550	€ 2.689	€ 1.875	€ 1.875
Subtotaal	€ 67.186	€ 64.183	€ 77.597	€ 77.597
0.4 Overhead 15%	€ 6.719	€ 6.149	€ 11.640	€ 11.640
Totaal lasten	€ 73.904	€ 70.332	€ 89.237	€ 89.237
Werkelijke opbrengst / geraamde opbrengst	€ 12.315	€ 56.000	€ 25.350	€ 25.705
Dekkingspercentage	17%	80%	28%	29%

De kostenverdeling in dit hoofdstuk zijn gelijk aan de verdeling beschreven onder punt 1 Algemene dienstverdeling.

Aan de 'taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid', wordt 15% van de kosten aan inzet BOA's toegerekend. De baten op dit hoofdstuk hebben betrekking op leges overige documenten burgerzaken.

Ook op dit hoofdstuk is niet mogelijk alle kosten die worden gemaakt voor een bepaald product exact te kwantificeren. We hebben daarom getracht voor zover mogelijk de tarieven zodanig vast te stellen, dat er een redelijke verhouding bestaat tussen de leges die voor een bepaalde dienst of levering wordt gevraagd en de kosten die gemaakt worden. Uit het overzicht blijkt dat de tarieven niet helemaal kostendekkend zijn.

Recapitulatie onderbouwing kostendekking legesverordening

Hoofdstuk leges verordening	Lasten	Baten	Dekkingspercentage
1. Alg. dienstverlening	€ 54.472	58.812	108%
2. Fysieke leefomgeving/ omg. vergunning	€ 325.700	142.974	44%
3. Europese diensten	€ 89.237	25.350	28%
Totaal	€ 469.408	€ 227.136	48%

3.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Het weerstandsvermogen geeft inzicht in hoeverre de gemeente in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te vangen. Dit komt tot uitdrukking in de verhouding tussen de aanwezige weerstandscapaciteit en de inschatting van de risico's. De gemeente Renswoude loopt, net als andere gemeenten, bij de uitvoering van haar taken financiële risico's. Een eigen financiële buffer ofwel weerstandsvermogen is nodig om te voorkomen dat financiële tegenvallers dwingen tot bezuinigingen of drastische beleidsbijstelling.

Ambitie

De gemeente Renswoude kiest voor een solide financieel beleid en streeft het behoud van een structureel gezonde financiële positie na. Dit uitgangspunt bepaalt de relevantie van ons weerstandsvermogen in relatie tot ons risicomanagement. Immers, een gezonde financiële positie is nodig voor het in stand houden van het niveau van voorzieningen binnen onze gemeente.

Gemeentelijke regelgeving

Met ingang van 2019 is de nota reserves en voorzieningen 2019 van kracht. De volgende zaken zijn van belang voor het weerstandsvermogen van de gemeente Renswoude.

1. De minimale omvang van de risicoreserve is vastgesteld op 1,4 x de berekende risico's. Dit bedrag wordt jaarlijks geblokkeerd (in de algemene reserve vaste buffer) bij het vaststellen van de begroting. De stand van de algemene reserve vaste buffer is op 31-12-2021 € 4.100.000. Het overige gedeelte van de algemene reserve is niet geblokkeerd. Deze gelden zijn afgezonderd in de "algemene reserve niet geblokkeerd" en vrij te besteden door de raad voor beleidsdoeleinden van de gemeente.
2. De post onvoorzien en de post onbenutte belastingcapaciteit zijn vanaf 2019 geen onderdeel meer van de weerstandscapaciteit.

Benodigde weerstandscapaciteit (risico's)

De risico's zijn in het hiernavolgende overzicht per programma inzichtelijk gemaakt. De risicopositie wordt bepaald door de risico's te kwantificeren op basis van de kans dat het risico zich voordoet.

Korte toelichting systematiek:

- In de eerste kolom worden de risico's genummerd, deze nummering sluit aan bij de eventuele toelichting op het risico vermeld onder elk programma;
- In de tweede kolom wordt het risico omschreven;
- In de derde t/m vijfde kolom staat de maximum omvang per risico;
- De risicokans is uitgedrukt in drie klassen. Aan deze klassen is een rekenpercentage gekoppeld. Voor risico's met een lage kans gaat het om 10%, met een gemiddelde kans om 50% en met een hoge kans om 90%. In de begroting 2019 werd bij de kans "groot" nog uitgegaan van een benodigde weerstandscapaciteit van 100%. Bij het vaststellen van de begroting 2020 is dit bijgesteld naar 90%. Een kans van 100% zou immers inhouden dat het risico zich zeker gaat voordoen, wat impliceert dat de begrotingsraming wordt aangepast.

Toelichting risico's

Risico 1.1: Personeelskosten bij ziekte vast personeel		Risico ja/nee	Risico klasse Laag 10%	Risico klasse Gemiddeld 50%	Risico klasse Hoog 90%
Omschrijving Risico	Bij ziekte van vast personeel wordt de gemeente geconfronteerd met extra kosten voor tijdelijke vervanging.	ja	3.000.000		
Impact	Tijdelijke vervanger is in de regel duurder dan vast personeel. Hierdoor wordt 10% van de totale personeelskosten als benodigde weerstandscapaciteit aangemerkt.				
Beheersmaatregelen	Geen specifieke beheersmaatregelen.				
Risico 2.1: Meer beroep op voorzieningen		Risico ja/nee	Risico klasse Laag 10%	Risico klasse Gemiddeld 50%	Risico klasse Hoog 90%
Omschrijving Risico	Reguliere begrotingspost waarbij externe factoren een risico zijn voor de begroting	ja		100.000	
Impact	Externe factoren, zoals rijksbeleid, economische groei, wetgeving, kunnen gevolgen kunnen hebben voor de werkelijk te realiseren baten of lasten.				
Beheersmaatregelen	Geen specifieke maatregelen, want het gaat om een externe factor.				

Risico 2.2: Decentralisaties		Risico ja/nee	Risico klasse Laag 10%	Risico klasse Gemiddeld 50%	Risico klasse Hoog 90%
Omschrijving Risico	Bij de decentralisaties (Wmo, Jeugd en Participatie) is er een risico dat de van het rijk ontvangen vergoeding geen gelijke tred houdt met de (toenemende) vraag. Vooral bij jeugdzorg is hier sprake van. Door het rijk zijn inmiddels meer gelden (tijdelijk) voor de jeugdzorg beschikbaar gesteld. Hierdoor zijn de risico's lager geworden. Ook zijn de benodigde budgetten ander begroot waardoor de risico's zijn afgenomen.	ja		100.000	
Impact	De financiële omvang van deze taken is in verhouding tot de omzet van de gemeente relatief hoog. Zolang er geen afspraken zijn gemaakt over een budgetplafond, is sprake van een "openeienderegeling".				
Beheersmaatregelen	Gelet op de ontwikkeling van de kosten jeugdzorg is het noodzakelijk om het instellen van een budgetplafond te overwegen.				
Risico 3.1: Grondexploitatie		Risico ja/nee	Risico klasse Laag 10%	Risico klasse Gemiddeld 50%	Risico klasse Hoog 90%
Omschrijving Risico	Betreft risico op project Beekweide II	ja			
Impact	Het woningbouwproject Beekweide 2 betreft een integrale ontwikkeling waarbij zowel gronden van derden als 'eigen' gronden worden ontwikkeld. Het is dan ook evident dat de kosten behorende bij de ontwikkeling van de gronden van derden ten laste komen van de betreffende initiatiefnemers, het zgn. kostenverhaal. Voor de kosten (en opbrengsten) die gerealiseerd worden op de 'eigen' gronden is in 2020 een grondexploitatie geopend. Deze grondexploitatie wordt jaarlijks geactualiseerd, en kent op dit moment een resultaat op eindwaarde van € 1.672.000.				
Beheersmaatregelen	Het verhalen van de kosten bij de initiatiefnemers is eind 2021 gecontracteerd, waarbij de bedragen zijn gefixeerd, en worden geïndexeerd met een vaste index. Gelet op de enorme kostenstijgingen die het laatste half jaar zijn opgetreden is de afgesproken index helaas niet kostendekkend, hetgeen vooralsnog resulteert in een verwacht negatief resultaat van ca. € 280.000.			280.000	
Risico 3.4: Planschade		Risico ja/nee	Risico klasse Laag 10%	Risico klasse Gemiddeld 50%	Risico klasse Hoog 90%
Omschrijving Risico	Risico dat gemeente aansprakelijk wordt gesteld voor planschade.	nee			
Impact	Externe factoren, zoals rijksbeleid, economische groei, wetgeving, kunnen gevolgen kunnen hebben voor de werkelijk te realiseren baten of lasten.				
Beheersmaatregelen	De planschaderisicoanalyse laat zien dat er mogelijk planschade kan ontstaan. Dit risico is opgevangen binnen het kostenverhaal en de grondexploitatie, waarmee er geen risico is.				

Risico 4.1 Minder uitkering gemeentefonds		Risico ja/nee	Risico klasse Laag 10%	Risico klasse Gemiddeld 50%	Risico klasse Hoog 90%
Omschrijving Risico	Gemeenten ontvangen het grootste gedeelte van hun inkomsten uit de Algemene uitkering van het Gemeentefonds. Hoeveel uitkering wordt ontvangen is voor een groot gedeelte afhankelijk van de hoogte van de rijksuitgaven. Wijzigingen in de rijksuitgaven hebben direct invloed op de omvang van de Algemene uitkering. Daarnaast zijn we nog in afwachting van de herverdeel-effecten van de algemene uitkering.	ja			300.000
Impact	Verandering in de rijksuitgaven kunnen dus een directe invloed hebben op de inkomsten van de gemeente.				
Beheersmaatregelen	Geen specifieke maatregelen, want het gaat om een externe factor.				
Totaal omvang risico			3.000.000	480.000	300.000
Rekenpercentage			10%	50%	90%
Omvang risico x rekenpercentage			300.000	240.000	270.000

Beschikbare weerstandscapaciteit

Met de weerstandscapaciteit wordt bedoeld al die elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden. In de nota reserves en voorzieningen is de richtlijn voor het berekenen van de weerstandscapaciteit vastgesteld. De weerstandscapaciteit bestaat met ingang van 2019 uit de "algemene reserve vaste buffer" en de stille reserves. Op basis hiervan is de weerstandscapaciteit als volgt te berekenen:

Beschikbare weerstandscapaciteit

Weerstandscapaciteit	2019	2020	2021	2023
Algemene reserve vaste buffer	4.100.000	4.100.000	4.100.000	4.100.000
Stille reserves	860.000	860.000	900.000	900.000
Beschikbare weerstandscapaciteit	4.960.000	4.960.000	5.000.000	5.000.000

Berekening stille reserves (objecten niet voor de openbare dienst bestemd)

bedragen (x € 1.000)	WOZ-waarde	balanswaarde	verschil	
De Hokhorst voetbal	880.000	41.000	839.000	839.000
Grond carports	72.000	11.000	61.000	61.000
Totaal	952.000	52.000	900.000	900.000

Omvang van het weerstandsvermogen

Omdat de risico's die gemeenten lopen verschillen, is er geen algemene norm voor de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's. Gemeenten dienen zelf een beleidslijn te formuleren over de in de organisatie noodzakelijk geachte weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's. Wel dient de weerstandscapaciteit voldoende te zijn om de risico's af te dekken. De weerstandsratio (beschikbare weerstandscapaciteit in relatie tot de benodigde weerstandscapaciteit) moet dus minimaal 1 zijn. Een waarde hoger dan 1 geeft aan dat tegenvallers kunnen worden opgevangen zonder grote ingrepen te doen in het voorzieningenniveau. In Renswoude is middels de nota reserves en voorzieningen 2019 gekozen voor een minimale waarde van 1,4. Dit wordt geblokkeerd als risicobuffer in de "algemene reserve vaste buffer". Onderstaande indeling wordt gehanteerd om de hoogte van het weerstandsvermogen te kunnen duiden.

Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2,0	Uitstekend
B	1,4-2,0	Ruim voldoende
C	1,0-1,4	Volgende
D	0,8-1,0	Matig
E	0,6-0,8	Onvoldoende
F	<0,6	Ruim onvoldoende

Als de benodigde weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit ontstaat het volgende beeld.

Ratio weerstandsvermogen

bedragen (x € 1.000)	2019	2020	2021	2023
Beschikbare weerstandscapaciteit	4.960.000	4.960.000	5.000.000	5.000.000
Benodigde weerstandscapaciteit	3.542.000	3.325.000	1.062.602	1.134.000
Factor 1,4	2.442.000	2.224.880	1.062.602	1.134.000
Extra reservering Gr. Overeem II	1.100.000	1.100.000		
Risico weerstandsvermogen	1,4	1,5	4,7	4,4

De weerstandsratio komt uit op 4,4 voor 2023. Ten opzichte van de jaarrekening 2021 is de beschikbare weerstandscapaciteit gelijk gebleven. De waardering van de stille reserves zijn nu nog niet bekend, dit zal hoger zijn. Vandaar dat we deze gelijk hebben gehouden. De risico's zijn opnieuw beoordeeld en deze zijn iets toegenomen. Het weerstandratio blijft uitstekend.

Ruimte in algemene reserve vaste buffer

A. Stand algemene reserve vaste buffer	4.100.000	4.100.000
Benodigde stand		
* risico's x factor 1,4	1.062.602	1.134.000
B. Totaal benodigde stand	1.062.602	1.134.000
C. Ruimte in algemene reserve vaste buffer (A-B)	3.037.398	2.966.000

Kengetallen BBV

De volgende kengetallen zijn verplicht gesteld vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV):

1. Netto schuldquote
2. Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
3. Solvabiliteitsratio
4. Kengetal grondexploitatie
5. Structurele exploitatieruimte
6. Belastingcapaciteit.

Met de kengetallen kan snel een beeld worden gevormd van de financiële positie van de gemeente. Het zijn kengetallen die iets zeggen over de 'weerbaarheid' en 'wendbaarheid' van de gemeentelijke begroting. Voor de weerbaarheid (kan de gemeente financiële tegenvallers het hoofd bieden) is het van belang te weten hoe groot het eigen vermogen is, hoeveel schulden de gemeente heeft en waarvoor deze schulden zijn aangegaan. De kengetallen daarvoor zijn de solvabiliteit, de netto schuldquote en de grondexploitatie. Een wendbare begroting kan snel worden aangepast als er zich tegenvallers voordoen. Dat is een begroting waarvan de inkomsten op korte termijn kunnen worden verhoogd (stijging tarief OZB omdat de woonlasten zich nog onder het landelijke gemiddelde bevinden) en de lasten op korte termijn kunnen worden bijgesteld omdat er meer structurele baten dan structurele lasten zijn. De kengetallen daarvoor zijn "belastingcapaciteit" en "structurele exploitatieruimte".

Beoordeling van de kengetallen in samenhang

Een afzonderlijk kengetal zegt weinig over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. Zo hoeft een hoge schuld geen nadelig effect te hebben op de financiële positie, maar is dat afhankelijk of en wat er aan eigen vermogen en structurele baten tegenover die schuld staat en hoe groot de kans is dat de schuld weer wordt afgelost. Het is dus, met andere woorden, niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. Zo worden voorraden strategische gronden en onderhandenwerk bouwgrondexploitatie door gemeenten met leningen gefinancierd. Maar bij verkoop vallen de geldmiddelen weer vrij om de leningen af te lossen. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van een gemeente.

Er zijn geen landelijke normen voor de kengetallen omdat deze erg afhangen van de lokale situatie. De gemeenteraad kan wel eigen normen stellen voor deze kengetallen en bij belangrijke raadsbesluiten laten opnemen wat het effect is op de financiële kengetallen en de afgesproken normen. Voor de financiële kengetallen geldt, net als voor de weerstandscapaciteit, dat de raad kan aangeven welk financieel beleid hij voor ogen heeft en eventueel kan overgaan tot het formuleren van eigen normen.

Om de in deze paragraaf opgenomen kengetallen enigszins te kunnen duiden is aansluiting gezocht bij de door de VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) gehanteerde signaleringswaarden. De VNG heeft een aantal signaalwaarden ontwikkeld om een grofmazige waardering te geven aan deze kengetallen. Deze zijn onderverdeeld in drie groepen. In onderstaande tabel is dit zichtbaar gemaakt.

		Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Kengetal	Hoe interpreteren	Signaalwaarden		
Met betrekking tot weerbaarheid:				
1. Schuld				
a. zonder correctie doorgeleende gelden	Hoe lager het percentage hoe beter	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130%
b. met correctie doorgeleende gelden	Hoe lager het percentage hoe beter	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130%
2. Eigen vermogen (Solvabiliteit)	Hoe hoger het percentage hoe beter	> 50%	van 20% t/m 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	Hoe lager het percentage hoe beter	< 20%	van 20% t/m 35%	> 35%
Met betrekking tot wendbaarheid:				
4. Structurele exploitatieruimte	Hoe hoger het percentage hoe beter	> 0%	0%	< 0%
5. Belastingcapaciteit	Hoe lager het percentage hoe beter	< 95%	van 95% t/m 105%	> 105%

Kengetal	jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Netto schuldquote	110%	210%	127%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	120%	198%	138%
Solvabiliteitsratio	40%	33%	39%
Grondexploitatie	18%	0%	18%
Structurele exploitatieruimte	4,2%	-1,0%	4,8%
Belastingcapaciteit	108%	119%	108%

Nadere duiding bij de in de tabel in beeld gebrachte financiële kengetallen:

- **Netto schuldquote: hoe zwaar drukt de schuld op de begroting?**
Hier wordt de schuldpositie van de gemeente uitgedrukt in een percentage van de omvang van de jaarlijkse exploitatie (inkomsten exclusief mutaties in reserves). De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie van de algemene dienst en van het woningbedrijf.
- **Netto schuldquote, gecorrigeerd met verstrekte leningen**
De gemeente leent soms geleend geld door aan andere organisaties. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De aan het woningbedrijf verstrekte geldleningen worden niet gezien aan leningen aan derden, omdat het woningbedrijf onderdeel is van de gemeente. De schuldquote mag dus niet met deze leningen worden verlaagd.
- **Solvabiliteit: welk deel van het gemeentebezit is betaald met eigen middelen?**
Dit is het eigen vermogen als aandeel in het balanstotaal. Ofwel: de solvabiliteitsratio geeft aan welk deel van het balanstotaal niet door schuld is gefinancierd. Een solvabiliteitsratio van minder dan 20 procent geeft aan dat een gemeente zijn bezit met relatief veel schulden heeft belast.
- **Grondexploitatie: heeft de gemeente relatief veel grond en loopt zij daardoor risico?**
De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Als dat niet lukt, kan de grondexploitatie een negatieve impact hebben op de financiële positie van de gemeente. De accountant beoordeelt ieder jaar in hoeverre de gronden tegen actuele waarde op de balans zijn opgenomen. Het kengetal wordt berekend door de in exploitatie genomen gronden te delen door het totaal van de baten (excl. mutaties reserves).
- **Structurele exploitatieruimte: heeft de gemeente voldoende structurele middelen om haar structurele lasten te dekken?**
De relevantie van het kengetal structurele exploitatieruimte is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Bij dit kengetal wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten in vergelijking met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

- Belastingcapaciteit: heeft de gemeente relatief veel belastingen en is er ruimte deze belastingen te verhogen? Hieronder wordt verstaan de woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in jaar t ten opzichte van het landelijk gemiddelde (in jaar t-1). Hiermee komt tot uitdrukking de ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen. Zijn de woonlasten laag, dan kan bij tegenvallers gemakkelijk worden bijgestuurd door de onroerendezaakbelasting te verhogen.

3.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Renswoude heeft een oppervlakte van 1.852 hectare. Deze ruimte wordt gebruikt voor verschillende doeleinden gebruikt zoals wonen, werken en recreëren. Voor deze activiteiten zijn kapitaalgoederen nodig: wegen, riolering, verlichting, openbaar groen, gebouwen en water. Het beheer van kapitaalgoederen is belangrijk omdat er een directe invloed is op het woon-, leef- en werkklimaat van iedereen. Kapitaalgoederen zijn ook nodig om de programmadoelen van de gemeente te realiseren. Om bijvoorbeeld economische ontwikkeling te stimuleren is een goede bereikbaarheid van belang, om onderwijs te geven zijn schoolgebouwen nodig. Straatverlichting en de inrichting van groen leveren een bijdrage aan de sociale veiligheid. De riolering draagt bij aan de gemeentelijke milieudoelstellingen. Kapitaalgoederen leggen blijvend beslag op de gemeentelijke begroting. Niet alleen is geld nodig voor de aanschaf of aanleg, maar ook voor de jaarlijkse kosten van onderhoud. Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen per kapitaalgoed tenminste wordt ingegaan op het beleidskader, de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling van de financiële consequenties in de begroting.

Uitgangspunten beheer openbare ruimte

De uitgangspunten voor het beheer van de openbare ruimte worden in de beheerplannen per kapitaalgoed beschreven. Hieronder is een overzicht weergegeven waarin per onderscheiden beheerdomein de omvang van het areaal en de waarde die dit vertegenwoordigt is aangegeven.

Integraal beheerplan openbare ruimte (IBOR)

Er is een integraal beheerplan (periode 2021 – 2030) en een integraal meerjarenonderhouds- en vervangingsplan (periode 2021 – 2025) vastgesteld in de raadsvergadering van 27 oktober 2021. Deze documenten gaan uit van het eerder gedefinieerde scenario “conserverend”, waarna de uitkomsten kunnen worden verwerkt in de begroting 2022-2025.

Domein	Omvang areaal	Waarde (€)
Wegen	330000 m2	20.000.000
Riolering	30 km vrijverval	30.000.000
Pompen, gemalen en Civiele kunstwerken	10 pompgemalen, 50 km drukleiding, 2 19 bruggen en ca. 60 duikers	5.000.000 2.500.000
Openbare verlichting	900 lichtpunten	900.000
Groen	350.000 m2 waarvan 3.500 bomen	5.000.000
Sportaccomodaties	3 voetbalvelden, 4 tennisbanen, 1 sporthal	2.000.000
Afvalinzameling	2 ondergrondse containers en 15 bovengrondse containers	100.000

Toelichting per kapitaalgoed

Wegen en verkeersvoorzieningen	
Aantal kilometers te onderhouden weg	41 km, waarvan 12 km elementenverharding en 29 km asfaltverharding.
Oppervlakte wegennet	330.000 m2, waarvan 30% elementverharding en 70% asfaltverharding.
Doel	In stand houden van een kwalitatief goede en veilige wegeninfrastructuur.
Beheerplan	Integraal beheerplan (periode 2021 – 2030) en een integraal meerjarenonderhouds- en vervangingsplan (periode 2021 – 2025).

Uitgangspunt kwaliteit onderhoudsniveau	Uitgangspunt is de CROW-norm (CROW is een kennisorganisatie op het gebied van infrastructuur, openbare ruimte, verkeer en vervoer en werk en veiligheid). Het werken conform de richtlijnen CROW wordt door de gemeente bewerkstelligd door: <ul style="list-style-type: none"> - Periodiek globale visuele inspecties (eens per twee jaar) - Te werken met een wegbeheersysteem - Onderhoud uit te voeren volgens systematiek en planning.
Staat van onderhoud	De staat van onderhoud van de elementenverhardingen is in het algemeen goed. De asfaltwegen die zich met name in het buitengebied bevinden, hebben over het algemeen allemaal ongeveer dezelfde ouderdom en er geldt dat deze over de gehele linie gezien hun technische levensduur ruim hebben overschreden. Eind 2021 is het plan IBOR en de meerjarenplanning door de raad goedgekeurd. Op basis van deze meerjarenplanning is in 2022 het geplande groot onderhoud aan de Kooiweg, Oude Holleweg en de Bekerweg uitgevoerd. In 2023 is geen groot onderhoud voorzien, maar zullen diverse werkzaamheden m.b.t. kleinschalig onderhoud aan zowel de wegen in elementenverhardig als in asfaltverharding worden uitgevoerd
Zijn de financiële consequenties van het huidige beheerplan volledig in de begroting opgenomen?	Ja.
Groot onderhoud komende jaar	geen
Jaarlijks budget	€ 336.237
Ontwikkelingen	Het bestaande raamcontract voor de onderhoudswerkzaamheden aan de verharding eindigt in 2022. Begin 2023 zal een nieuw contract worden afgerond, waarna een aanbesteding zal worden georganiseerd. Tevens wordt in 2023 gewerkt aan de diverse 'gereedschappen' om het beheer beter en gestructureerd aan te kunnen pakken. De 2 jaarlijkse inspectie van de wegen moet in 2023 worden uitgevoerd.

Openbaar Groen	
Oppervlakte te onderhouden groen	Totaal 350.000 m2, waarvan: Bermen 160.000 m2 Gazon 43.000 m2 Bosplantsoen 35.000 m2 Sierplantsoen: 22.000m2 Heesters 6.000 m2 Overig 28.000 m2 Bomen: 3.500 stuks
Doel	Een beheervriendelijke (efficiënt) en hoogwaardige (functie) buitenruimte die binnen de financiële kaders beheersbaar is.
Beheerplan	Integraal beheerplan (periode 2021 – 2030) en een integraal meerjarenonderhouds- en vervangingsplan (periode 2021 – 2025).
Uitgangspunt kwaliteit onderhoudsniveau	In het beheerplan is het gewenste kwaliteitsniveau vermeld. Belangrijke uitgangspunten zijn: <ul style="list-style-type: none"> - Groen is waardevol voor de leefomgeving - Koesteren van het groen, maar wel rationeel - Realiseren van groene kwaliteit - Deskundig beheren - Groen moet duurzaam zijn - Er wordt wat aanplant van bomen betreft gestreefd naar meer afwisseling, dit om de plaagdierdruk (eikenprocessierups) structureel omlaag te brengen

Staat van onderhoud	De staat van onderhoud is in het algemeen goed te noemen en voldoet minimaal aan de in het beleidsplan genoemde beeldkwaliteitsniveaus.
Zijn de financiële consequenties van het huidige beheerplan volledig in de begroting opgenomen?	Ja
Groot onderhoud komende jaar	n.v.t.
Jaarlijks budget	€ 356.873 + € 52.740 (Groen, Straatvegen en onkruidbestrijding)
Ontwikkelingen	Daar waar het in het straatbeeld past zal worden gestreefd naar een minder homogeen bomenbestand. In 2023 zal gestart worden met het afkoppelen van regenwater op de verschillende locaties in de kern van Renswoude. Dit wordt o.a. mogelijk gemaakt door het verlagen van de verschillende groenstroken. Waar mogelijk wordt dit gekoppeld aan de omvormingsopgave van groen. Uitbreiding en inpassing van biodiversiteitsplan.

Riolering	
Aantal kilometers te onderhouden riolering	Vrij verval riolering: 30 kilometer Drukriolering in het buitengebied: 50 kilometer Riool- en hemelwatergemalen: 10 Pompunits: ruim 224 Kolken: 1.345 Bergbezinkbassins: 2
Doel	Zorg voor goed functionerende riolering. Dit is uit oogpunt van volksgezondheid, woonbaarheid en milieubescherming een belangrijke taak van de gemeente.
Beheerplan	GRP 2021-2028
Uitgangspunt kwaliteit onderhoudsniveau	Voldoen aan de daarvoor geldende wettelijke vereisten. Een goed functionerende riolering is nodig om afvalwater uit de directe leefomgeving te verwijderen ten behoeve van de volksgezondheid. Ook komt riolering de woonbaarheid in de kernen ten goede doordat wateroverlast en stank worden voorkomen. Daarnaast wil de gemeente Renswoude door hemelwater af te koppelen een bijdrage leveren aan klimaat adaptieve maatregelen die nodig zijn.
Staat van onderhoud	De staat van onderhoud van het rioleringsstelsel is in het algemeen goed te noemen. In de komende jaren zijn, met uitzondering van de Eikenlaan, geen grote reconstructies voorzien. Vanuit milieukundig oogpunt is het noodzakelijk dat de riolering op de bedrijventerreinen wordt herzien. Deze aanpassingen zijn niet voorzien in het huidige GRP
Zijn de financiële consequenties van het huidige beheerplan volledig in de begroting opgenomen?	De reguliere werkzaamheden zijn in de begroting 2023 opgenomen cf. Het GRP. De benodigde investering voor de aanpassing van de riolering op de bedrijventerreinen is nog niet beschikbaar en derhalve niet verwerkt in de begroting.
Groot onderhoud komende jaar	Grond onderhoud is n.v.t. Wel wordt een start gemaakt met de voorbereiding van de 1e fase afkoppelen Renswoude, en waar mogelijk een start met de uitvoering. Ook wordt de voorbereiding voor de aanpassing van de riolering op de bedrijventerreinen afgerond en wordt er z.s.m. gestart met de uitvoering.
Jaarlijks budget	€ 517.434
Ontwikkelingen	Afronden afkoppelplan incl. financiële consequenties

Gebouwen (exclusief woningbedrijf)	
Algemeen	Naast gemeentelijke gebouwen, onderhoudt de gemeente ook de woningen in het gemeentelijke woningbedrijf. Voor het woningbedrijf is enkele jaren geleden een onderhoudsplan opgesteld. In deze paragraaf wordt alleen op

	de overige gemeentelijke gebouwen ingegaan. Voor de scholen geldt, dat de schoolbesturen verantwoordelijk zijn voor het onderhoud (zowel binnen als buiten).
Aantal te onderhouden gebouwen:	<ul style="list-style-type: none"> - gemeentehuis (nieuwbouw gereed eind 2022) - sporthal - gemeentewerf - brandweerkazerne - bibliotheek (alleen binnenzijde, buitenzijde t.l.v. VvE) - ambtswoning - aula begraafplaats - baarhuisje
Doel	In stand houden van de gebouwen en voorkomen achterstallig onderhoud.
Beheerplan	<ul style="list-style-type: none"> - gemeentehuis (nieuwbouw gereed eind 2022) -> beheerplan eind 2022 - sporthal -> beheerplan opgesteld in 2021 - gemeentewerf -> voorbereiding voor nieuwbouw - brandweerkazerne -> beheerplan opgesteld in 2022 - bibliotheek (alleen binnenzijde, buitenzijde t.l.v. VvE) - ambtswoning -> beheerplan opgesteld in 2022 (conform het aangrenzende wooncomplex-cpl.31-van het Woningbedrijf) - aula begraafplaats -> beheerplan wordt opgesteld in 2023 - baarhuisje -> onderdeel van begraafplaats
Uitgangspunt kwaliteit onderhoudsniveau	<ul style="list-style-type: none"> - gemeentehuis wordt nieuw gebouwd - brandweerkazerne betreft een nieuw gebouw - voormalige basisschool de Borgwal wordt ingericht voor tijdelijk gebruik door gemeente en daarna in 2023 eventueel geschikt gemaakt voor tijdelijke bewoning - gemeentewerf: planvorming om te verkopen en elders nieuw te bouwen - sporthal en bibliotheek: in 2022 vindt planvorming plaats voor integratie met sporthal de Hokhorst tot dorpshuis
Staat van onderhoud	Gezien de planvorming rondom de diverse gebouwen is dit niet relevant
Zijn de financiële consequenties van het huidige beheerplan volledig in de begroting opgenomen?	De opgestelde/op te stellen beheerplannen zij/worden in de begroting opgenomen.
Groot onderhoud komende jaar	2022 -> verduurzaming sporthal gelijk tijdig met ombouw tot dorpshuis
Jaarlijks budget	
Ontwikkelingen	<p>Het gemeentehuis wordt eind 2022 opgeleverd.</p> <p>Over de toekomst van de gemeentewerf (wel of geen nieuwbouw) zal de raad nog in 2023 een besluit nemen.</p> <p>Op korte termijn zal voor de aula een meerjarig onderhoudsplan worden opgesteld. Onderzoek integratie bibliotheek met sporthal tot dorpshuis</p>

Openbaar Water	
Omvang areaal	De watergangen die volgens de Keur van het Waterschap onderhoudsplichtig zijn en in eigendom zijn van de gemeente, worden door de gemeente onderhouden.
Doel	Watergangen moeten voldoende water kunnen blijven aan- en afvoeren, zodat voor de bewoners van een gebied geen waterproblemen ontstaan.
Beheerplan	Integraal beheerplan (periode 2021 – 2030) en een integraal meerjarenonderhouds- en vervangingsplan (periode 2021 – 2025).
Uitgangspunt kwaliteit onderhoudsniveau	Het doorstroomprofiel moet voldoende zijn, als maat wordt gehanteerd dat minimaal 2/3 van het theoretische profiel beschikbaar is.
Staat van onderhoud	Goed

Zijn de financiële consequenties van het huidige beheerplan volledig in de begroting opgenomen?	Ja
Jaarlijks budget	€ 11.852
Groot onderhoud komende jaar	In 2023 wordt onderzoek naar de aanwezigheid van bagger in de watergangen, en waar nodig wordt de 1e fase baggerwerkzaamheden uitgevoerd.
Ontwikkelingen	Er wordt gestreefd naar het clusteren van werkzaamheden aan de watergangen. Slotenonderhoud en bermen onderhoud/maaien maken hier deel van uit. Door hier cf. de ingewonnen adviezen de werkzaamheden uit te voeren (plan van Heem en Tommas Wagner) komt dat de biodiversiteit ten goede.

Civiele kunstwerken (bruggen en duikers)

Omvang areaal	Het areaal bestaat uit 19 bruggen en duikers
Doel	Kunstwerken moeten te allen tijde veilig zijn, waarbij het onderhoud zodanig moet zijn dat er geen achterstallig onderhoud ontstaat.
Beheerplan	Rapportage 'Inspectie en meerjarenplanning kunstwerken' d.d. 11 december 2018. Integraal beheerplan (periode 2021 – 2030) en een integraal meerjarenonderhouds- en vervangingsplan (periode 2021 – 2025).
Uitgangspunt kwaliteit onderhoudsniveau	De kunstwerken moeten functioneel en veilig zijn.
Staat van onderhoud	De kwaliteit is matig tot goed.
Zijn de financiële consequenties van het huidige beheerplan volledig in de begroting opgenomen?	Ja
Jaarlijks budget	€ 14.568
Groot onderhoud komende jaar	Geen
Ontwikkelingen	De 5-jaarlijkse inspectie van de kunstwerken moet in 2023 te worden uitgevoerd.

Openbare Verlichting

Omvang areaal	Het areaal bestaat uit +/- 900 lichtpunten met in totaal 878 masten en 884 armaturen.
Doel	Bijdragen aan een verkeersveilige en sociaal veilige openbare ruimte.
Beheerplan	Integraal beheerplan (periode 2021 – 2030) en integraal meerjarenonderhouds- en vervangingsplan (periode 2021 – 2025).
Uitgangspunt kwaliteit onderhoudsniveau	Als uitgangspunt geldt de RVOL (Richtlijn voor openbare verlichting)
Staat van onderhoud	Hoewel het areaal relatief oud is (358 armaturen zijn ouder dan 20 jaar en 80 masten ouder dan 40 jaar, d.w.z. afgeschreven), is de kwaliteit is in het algemeen redelijk tot goed.
Zijn de financiële consequenties van het huidige beheerplan volledig in de begroting opgenomen?	nee
Jaarlijks budget	€ 76.839
Groot onderhoud komende jaar	10-20 masten worden in het kader van groot onderhoud vervangen
Ontwikkelingen	Vervangingsplan optellen en budgetteren vervanging

Meubilair (bebording en speelvoorzieningen)	
Omvang areaal	Het areaal bestaat uit: <ul style="list-style-type: none"> - 850 verkeersborden - 16 speelplaatsen met 125 speeltoestellen - Banken 25 - Hondenpoep voorzieningen
Doel	Speelplekken: ontspanningsplek voor de doelgroep Verkeersborden: geleiding verkeer Banken: recreatie Hondenpoep voorzieningen: overlast beperken
Beheerplan	Integraal beheerplan (periode 2021 – 2030) en een integraal meerjarenonderhouds- en vervangingsplan (periode 2021 – 2025).
Uitgangspunt kwaliteit onderhoudsniveau	Functionele en veilige voorzieningen
Staat van onderhoud	De kwaliteit van de speeltoestellen is, ondanks de gemiddeld hoge ouderdom, in het algemeen matig tot goed. De kwaliteit van de bebording is goed. De kwaliteit van de banken is goed De kwaliteit van de hondenpoep voorzieningen is goed.
Zijn de financiële consequenties van het huidige beheerplan volledig in de begroting opgenomen?	Ja
Jaarlijks budget	€ 44.443
Groot onderhoud komende jaar	Cf. IBOR wordt er jaarlijks 1 speelplaats vervangen
Ontwikkelingen	In 2023 wordt er gewerkt aan het speelbeleidsplan, en wordt er tevens een onderhouds- en vervangingsplan voor de speelvoorzieningen opgesteld. In 2023 wordt een evaluatie uitgevoerd op de hondenpoepvoorzieningen.

Buitensportaccommodaties	
Omvang areaal	Het areaal bestaat uit 3 voetbalvelden, 4 tennisbanen en 1 sporthal.
Doel	Goede voorzieningen ten behoeve van sport.
Beheerplan	Integraal beheerplan (periode 2021 – 2030) en een integraal meerjarenonderhouds- en vervangingsplan (periode 2021 – 2025) m.u.v. de sporthal.
Uitgangspunt kwaliteit onderhoudsniveau	Onderhoud wordt uitgevoerd op grond van de eis dat de voorziening voldoet aan 'schoon, heel en veilig'. Deze begrippen zijn niet nader gespecificeerd. Daarnaast moeten ze voldoen aan de wettelijke eisen NOC-NSF.
Staat van onderhoud	De kwaliteit is goed (de kunstgrassportvelden van zowel de voetbal als de tennis zijn allen vervangen in 2022).
Zijn de financiële consequenties van het huidige beheerplan volledig in de begroting opgenomen?	Ja.
Jaarlijks budget	€ 103.824
Groot onderhoud komende jaar	n.v.t. 2032 onderlaag mogelijk ook aan vervanging toe.
Ontwikkelingen	Herzien overeenkomst voetbal en tennis is nodig gezien de huidige prijsstijgingen

3.2.4 Financiering

Inleiding

In de paragraaf financiering wordt de financieringsfunctie van de gemeente Renswoude uiteengezet voor de jaren 2023-2026. In deze paragraaf komen onder andere de kasgeldlimiet en de renterisiconorm aan de orde. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de verwachte ontwikkeling van de schulden in 2023-2026 en de hiermee gepaard gaande rentekosten.

Beleidskader

De Wet Fido geeft voorschriften met betrekking tot het aantrekken van geldleningen, het uitzetten van middelen en het verstrekken van garanties. Van belang hierbij is dat deze activiteiten geschieden in het kader van het uitoefenen van de publieke taak. Uitzetting van tijdelijk overtollige middelen dient een voorzichtig karakter te hebben en mag niet gericht zijn op het verschaffen van inkomen door het lopen van overmatige risico's. Het beleggings- en financieringsbeleid van de gemeente is vastgelegd in het Treasurystatuut 2015 gemeente Renswoude, dat laatstelijk is vastgesteld door de raad op 3 maart 2015.

Doelstellingen van het treasurybeleid

De doelstellingen van het treasurybeleid zijn:

- De organisatie van voldoende financiële middelen voorzien en het streven naar voldoende liquiditeit (de mate waarin de direct opeisbare schulden tijdig kunnen worden voldaan) en solvabiliteit (de mate waarin alle schulden kunnen worden voldaan bij een eventuele liquidatie) en;
- Het nastreven van een financiële rentabiliteit (het aantrekken van middelen tegen zo laag mogelijke kosten, het uitzetten van middelen tegen zo hoog mogelijke opbrengsten, het gebruik maken van marktontwikkelingen).

Gemeentefinanciering

Financiering voor een periode van één jaar en langer wordt enkel aangetrokken ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak. Bij het bepalen van de financieringsbehoefte worden alle inkomsten en uitgaven betrokken. De financiering met externe financieringsmiddelen wordt zoveel mogelijk beperkt door primair de beschikbare interne financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) te gebruiken om het renteresultaat te optimaliseren.

Kasgeldlimiet

Met kortlopende schuld worden leningen bedoeld die een looptijd korter dan één jaar hebben. Eens per kwartaal dient een opgave aan de toezichthouder (Provincie Utrecht) te worden gedaan met betrekking tot de gemiddelde netto vlottende schuld. Dit bedrag mag de kasgeldlimiet, dit is de maximaal toegestane netto vlottende schuld, niet overschrijden. Som is de overschrijding tijdelijk (bijvoorbeeld omdat de gemeente op korte termijn opbrengsten uit grondexploitatie verwacht). Als de overschrijding niet tijdelijk is zal de gemeente een vaste geldlening moeten aantrekken. Door de minister van Financiën wordt het percentage van de kasgeldlimiet vastgesteld. Momenteel bedraagt dit percentage 8,5% van het begrotingstotaal bij aanvang van het dienstjaar.

Kasgeldlimiet 2023 t/m 2026	Bedragen x € 1.000			
	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Begrotingstotaal lasten (incl. toevoeging reserves)	16.072	16.253	16.367	16.296
Vastgestelde percentage kasgeldlimiet	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
2. Netto renteherziening op vast schuld (1a-1b)	1.366	1.382	1.391	1.385

Kasbeheer

Het liquiditeitsgebruik wordt beperkt door de geldstromen op gemeenteniveau op elkaar en de liquiditeitsplanning af te stemmen. Hierbij wordt erop toegezien dat de liquiditeitspositie voldoende is om te garanderen dat de financiële verplichtingen tijdig kunnen worden nagekomen. Het betalingsverkeer wordt bijna uitsluitend elektronisch uitgevoerd door de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten.

De gemeentelijke kaspositie verandert per dag. Om de saldi optimaal te beheren, wordt gebruik gemaakt van het pakket voor geïntegreerde dienstverlening op het terrein van betalingsverkeer en kredietverlening van de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten. Op basis van de hiervoor gesloten overeenkomst met de bank, trekt de bank voor de gemeente daggelden aan bij een schuld in rekening-courant en zet de bank voor de gemeente daggelden uit bij een tegoed in rekening-courant. Het voordeel hiervan is, dat de tarieven voor daggeld gunstiger zijn dan de tarieven voor rekening-courant.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is bedoeld om het renterisico dat de gemeente loopt op zijn langlopende schuld te beperken. Hierbij is het uitgangspunt om zoveel mogelijk spreiding in de looptijden van leningen aan te brengen. Het renterisico op de vaste schuld mag de renterisiconorm niet overschrijden. De renterisiconorm wordt berekend op 20% (het door de minister van Financiën vastgestelde percentage) van het begrotingstotaal, inclusief toevoeging reserves aan het begin van het begrotingsjaar.

Stap	Variabelen renterisico (norm) Bedragen x € 1.000	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
1	Renteherzieningen	0	0	0	0
2	Aflossingen	1.917	2.317	2.617	2.817
3	Renterisico (1+2)	1.917	2.317	2.617	2.817
4	Renterisiconorm 20%	3.214	3.251	3.273	3.259
5 = (4 groter dan 3)	Ruimte onder renterisiconorm	1.297	934	656	442

Uit dit overzicht blijkt dat de gemeente Renswoude in de jaren 2023-2026 op begrotingsbasis zal voldoen aan de renterisiconorm.

Schatkistbankieren

Vanaf 2014 zijn gemeenten, provincies, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen verplicht hun overtollige liquide middelen te stallen en beleggingen aan te houden bij het Ministerie van Financiën. Overtollige liquiditeiten en beleggingen mogen niet meer worden gestald bij private partijen buiten de schatkist. De middelen die een decentrale overheid in de schatkist aanhoudt, blijven beschikbaar voor de uitoefening van de publieke taak van deze decentrale overheid. Vanaf medio 2015 heeft de gemeente Renswoude gelden gestald op de bankrekening bij het Ministerie van Financiën.

Relatiebeheer

De gemeente Renswoude heeft als huisbankier de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, een bankinstelling zoals hiervoor vermeld, gecertificeerd met de triple A-rating volgens Moodys en volgens Standaard & Poor's. Bij deze bank heeft de gemeente Renswoude een viertal zakelijke rekeningen, te weten een rekening voor het dagelijks betalingsverkeer en een rekening voor de inning van belastingen, een rekening voor de inning van de huren en een rekening ten behoeve van schatkistbankieren. De gemeente Renswoude heeft verder nog een rekening bij de Rabobank Woudenberg e.o., deze rekening wordt hoofdzakelijk gebruikt voor transacties via de legeskas.

Financieringspositie

Gemeentefinanciering heeft betrekking op de financiering van de organisatie voor de lange termijn. De financieringsstructuur wordt hierbij bepaald door de verhouding tussen het eigen vermogen en vreemd vermogen. Zodra de financieringsmiddelen (de reserves, voorzieningen en opgenomen geldleningen) lager zijn dan het totaal van de boekwaarde van de investeringen is dit een teken dat de gemeente een vaste geldlening moet gaan aantrekken. In de meerjarenbegroting wordt in dat geval ook rekening gehouden met de daaruit voortkomende rentelasten.

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte van de gemeente wordt bepaald aan de hand van een liquiditeitsbegroting. Op basis van de verwachte uitgaven en inkomsten (kasstromen) wordt een schatting gemaakt van het verwachte liquiditeitsverloop. Voor een goede liquiditeitsplanning is vooral inzicht nodig in de financiële planning van grote projecten en investeringen. De gemeente heeft in 2022 (tot en met augustus) een vaste geldlening van € 4 miljoen aangetrokken ter financiering van langlopende projecten

Geldleningen die de gemeente aantrekt zijn vooral bedoeld voor het financieren van investeringen van het woningbedrijf. De verwachting is dat de financieringsbehoefte tot en met 2026 zal toenemen. Dit wordt met name veroorzaakt door de bouw van het nieuwe gemeentehuis en investeringen in het woningbedrijf. Met de rentelasten van de nieuwe aan te trekken geldleningen in de komende jaren is rekening gehouden in de begroting. Ook zijn de rentelasten (en afschrijvingslasten) van de (nog niet door de raad beschikbaar gestelde) investeringskredieten zoals opgenomen in het investeringsplan in de begroting geraamd.

Toe te rekenen rente (omslagrente)

Voor de toerekening van de betaalde rente maakt de gemeente gebruik van de rente-omslag-methode. Door toepassing van de rente-omslag-methode wordt de rente aan de hand van de stand van de investeringen toegerekend aan de taakvelden in de programmabegroting. De commissie BBV heeft de aanbeveling gedaan geen bespaarde rente toe te rekenen aan het eigen vermogen.

Renteschema op basis van notitie rente BBV

In het BBV is opgenomen dat de paragraaf financiering van de begroting en jaarstukken naast de beleidsvoornemens en het gerealiseerde beleid ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille ook inzicht moet geven in de rentelasten, het renteresultaat en de doorberekende rente aan investeringen, grondexploitaties en projecten. In onderstaand schema is dat weergegeven. De doorberekende rente is inclusief de rente over de investeringen van het woningbedrijf.

Bedragen x € 1.000	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Financieringsmiddelen				
Reserves	17.729	19.099	18.684	19.634
Voorzieningen	2.337	2.004	1.998	714
Langlopende geldleningen	21.617	19.300	16.983	14.666
A. Totale financieringsmiddelen	41.683	40.403	37.665	35.014
Benodigde financieringsmiddelen				
Vaste activa algemene dienst	12.268	13.432	14.447	15.855
Woningbedrijf	25.045	24.289	23.397	22.465
B. Totaal benodigde financieringsmiddelen	37.313	37.721	37.844	38.320
Financieringsbehoefte (A-B)	4.370	2.682	-179	-3.306

Renteschema op basis van notitie rente Besluit Begroting en Verantwoording				Begroting 2023
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering			201.674
b.	De externe rentebaten (idem)		-/-	-
	Saldo rentelasten en rentebaten			201.674
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	€	-14.753
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	€	-
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+	€ _____	-
d1.	Rente over eigen vermogen		+/+	-
d2.	Rente over voorzieningen		+/+	-
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			186.921
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-/-	253.083
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury			-66.162

3.2.5 Bedrijfsvoering

Regionale bedrijfsvoering

Om de kwaliteit van de bedrijfsvoering te borgen kiest het college ook voor regionale samenwerking. Een aantal taken is al structureel uitbesteed aan de gemeente Veenendaal (ICT en informatiebeveiliging, uitvoering participatiewet, belastingen) en verloopt over het algemeen naar tevredenheid. Renswoude stelt zich hierbij op als partner en niet als klant. Deze houding wordt gewaardeerd. In 2023 zullen de dienstverlening-overeenkomsten (DVO's) met Veenendaal worden herzien, o.a. de samenwerking en dienstverlening rond de belastingsamenwerking. ICT- en belasting-samenwerking zijn in 2023 een belangrijk aandachtspunt, omdat de gemeente Veenendaal bezig is met een reorganisatie van deze beide afdelingen.

Personeel en Organisatieontwikkeling

Het college werkt aan een veerkrachtige en wendbare organisatie. Een organisatie die op elk moment kan inspelen op de toegenomen opgaves uit de samenleving en voldoet aan de toenemende eisen die wetgeving aan haar stellen. Dit betekent dat moet worden geïnvesteerd in personeel. Niet alleen in het vergroten van de structurele capaciteit door het beschikbare stellen van meer formatieve ruimte, maar ook in training, opleiding arbeidsvoorwaarden en werkomstandigheden.

Investeren in capaciteit en werving

Op grond van de toegenomen vraag vanuit de samenleving en om te kunnen voldoen aan de belangrijkste eisen van onze toezichthouders investeert het college in structurele capaciteit op het gebied van financiën (rechtmatigheid), sociaal domein (jeugd en beleid), duurzaamheid, vergunningverlening en projecten (projectleiding). Het aantal vaste fte's wordt hiermee uitgebreid. Een vergelijking met de omringende gemeenten leert dat Renswoude gelet op inwonertal percentagegewijs niet uit de pas loopt.

Het beleid is dat gekozen wordt voor vast personeel op meer cruciale functies en dat specialistische functies op inhuurbasis aan de gemeentelijke organisatie worden gebonden. Gelet op de overspannen arbeidsmarkt met name in onze zoekgebieden is inhuur onontkoombaar. Inhuur - zowel incidenteel als structureel - vindt bij voorkeur plaats bij collega gemeenten. Denk aan BOA's, OOV-beleid en crisisfunctionaris.

De ontwikkelingen op de gemeentelijke arbeidsmarkt zijn echter dusdanig dat het gewoon is geworden om structureel in te huren. Een deel van de gewenste arbeidskrachten is inmiddels alleen beschikbaar voor gemeenten als zzp-er al dan niet via een bureau. Voor Renswoude is thans ongeveer 50% van de medewerkers ingehuurd. Dit zal in de toekomst niet veel anders worden. Daarnaast moet incidenteel worden ingehuurd op specialistische thema's (denk aan fiscaliteit, juridische vraagstukken, etc.)

Tenslotte is er in 2022 binnen de lokale overheid een CAO wijziging doorgevoerd en voldeed de bestaande personeelsbegroting qua opbouw en volledigheid niet meer aan de huidige standaarden. De hierboven genoemde wijzigingen maakten het noodzakelijk om de personeelsbegroting volledig opnieuw op te bouwen.

Ondanks alles lukt het nog steeds arbeidskrachten aan Renswoude te binden. Gemeente Renswoude wil een inclusieve organisatie zijn, een afspiegeling van het dorp. Hierbij kunnen alle medewerkers vanuit de eigen talenten en kwaliteiten een bijdrage leveren. Waarbij het accent ligt op goed werkgeverschap. Dit komt tot uiting in de vorm van een eerlijk salaris, opleidingsmogelijkheden, loopbaanplanning, gezamenlijke activiteiten en vooral aandacht vanuit het management. Hierdoor kunnen wij onze medewerkers en nieuwe kandidaten net dat stukje extra geven, waardoor zij in deze huidige arbeidsmarkt voor de gemeente Renswoude (blijven) kiezen. Het college wil Renswoude als zelfstandig opererende, unieke en veelzijdige werkgever op de kaart zetten. Hieraan gaan wij door middel van een permante wervingscampagne meer bekendheid geven. De mutaties zijn verwerkt in deze begroting.

Organisatie gegevens					
Indicator	Eenheid	Renswoude 2023	Veenendaal 2023	Rhenen 2023	Scherpenzeel 2023
Inwoners	Aantal	5.651	67.671	20.265	10.317
Medewerkers (vast)	Aantal	38	650	210	100
Formatie (vast)	FTE	45	560	180	89
Bezetting (vast)	FTE	31	510	geen data	geen data
Medewerkers (inhuur)	Aantal	23	80	geen data	24
Medewerkers (inhuur)	% van formatie	51	17	geen data	21

Samenwerking

Samen met de gemeenten uit de regio Food Valley, wordt er gekeken naar: aanpak werving & selectie, verhogen werkplezier van onze medewerkers en het uitwisselen van HR-expertise en ideeën. Dit laatste zorgt ervoor, dat we niet allemaal het wiel uitvinden, waardoor we tijd en kosten kunnen besparen.

Ook geldt dat waar dat kan met buurgemeenten slim wordt samengewerkt om moeilijk vervulbare vacatures samen in te vullen. Onder andere door het opstellen van een gezamenlijk trainee-programma en een pool van (beleids-)ambtenaren op diverse onderwerpen. Dit is op de langere termijn een kansrijke richting omdat we als merk 'foodvalley' als werkgever kunnen concurreren op een overspannen arbeidsmarkt.

Organisatieontwikkeling en huisvesting

In 2019 is een organisatieontwikkeling ingezet. In eerste instantie werd gereorganiseerd. Doel was beter te zijn toegerust op nieuwe opgaven als zelfstandige gemeenten. Deze organisatieontwikkeling gaat door. Het college is van mening dat dit in ieder geval in deze raadsperiode het beste op een organische wijze in samenspraak met werkorganisatie kan gebeuren. Na corona zijn daarbij nieuwe inzichten ontstaan over flexwerken, wijze van aansturing en organisatiecultuur. Renswoude als kleine, zelfbewuste werkorganisatie is gebaat bij een familiale, informele cultuur waarbij we elkaar zoveel mogelijk helpen en ondersteunen. Waarbij we doen wat nodig is en veel ruimte is voor eigen initiatieven en ideeën. Voor een kleine organisatie met veel part-timed medewerkers is het daarom belangrijk elkaar veel te ontmoeten en door en door te kennen in een uitnodigende omgeving. Een omgeving die ook uitstraalt dat je als individuele werknemer belangrijk bent. Hier zal ook in 2023 verder worden geïnvesteerd. Een uitstekende investering voor de werkorganisatie is de gloed nieuwe kantooromgeving die in 2023 zal worden betrokken. Een mooi uithangbord bovendien voor toekomstige personeelsleden en onze inwoners.

Informatievoorziening, Informatiebeveiliging en Gegevensbescherming

Gemeente Renswoude zal een behoorlijke professionaliseringslag maken in de ICT faciliteiten en informatievoorziening. Nog belangrijker wel misschien zijn de stappen op het gebied van informatiebeveiliging en gegevensbescherming. In de huidige ICT architectuur wordt er gewerkt met gedateerde ICT faciliteiten. Op zich voldoet dit voor een tijdelijke periode maar is niet toekomstbestendig. Niet alleen omdat het niet meer voldoet aan de standaarden vanuit Arbo regelgeving, maar ook vanwege de risico's op het gebied van beveiliging en gegevensbescherming. In de huidige omgeving moeten medewerkers een werkplek benaderen via een desktop (vaste computer). Een desktop schiet te kort qua functionaliteiten, grafische aspecten en beveiligingsmogelijkheden. In het nieuwe gemeentehuis gaan we werken met digitale werkplekken en flexibele werkplekken. Slechts enkele functionarissen hebben een vaste werkplek. Met een digitale werkplek wordt er ingespeeld op de toegenomen vraag naar mobiliteit, omdat je overal moet kunnen werken. Iedere medewerker krijgt een laptop welke hij of zij kan koppelen aan een groot scherm. De instellingen van deze laptops zijn op advies van de CISO en de FB, waardoor er de grootst mogelijke beveiliging en minimale registratie van privacygevoelige data ontstaat (locatie, gebruik internet, loggings). Daarnaast kunnen ICT-medewerkers de omgeving monitoren op capaciteit, performance en beveiliging.

In control (middel- en lange termijn)

Planning & control cyclus

De planning & control cyclus geeft inzicht waar de gemeente staat in relatie tot de door de gemeenteraad gestelde doelstellingen. Het gaat over het dagelijks werk van het college, waarover verantwoording wordt afgelegd aan de gemeenteraad. Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat wij een lerende organisatie zijn, die fouten en verbeterpunten in onze bedrijfsprocessen zelf constateert, oppakt en bewaakt. Hierover geeft het college jaarlijks een in-control verklaring af, waarin het aangeeft wat de status is op dit punt. Hierbij ligt de focus op de rechtmatigheid en getrouwheid van processen met een forse financiële impact.

Bedrijfsvoering in publieke organisaties is een voortdurende veranderende wereld. Dit brengt veel dynamiek met zich mee. Het vraagt de werkorganisatie om steeds slimmer te organiseren. De financiële producten uit de planning & control cyclus staan hierin nooit stil en behoren tot een proces dat continue aan verandering en doorontwikkeling onderhevig is. In 2021 zijn de jaarstukken geheel vernieuwd en in 2022 de kadernota. De nu voorliggende geheel vernieuwde begroting 2023 en meerjarenraming, gekoppeld aan het coalitieakkoord, met de methodiek 'logisch kader', is de meest recente prestatie van de werkorganisatie van gemeente Renswoude.

Rechtmatigheid (landelijke ontwikkeling)

Het college was altijd al verantwoordelijk voor het rechtmatig handelen van de gemeente. Maar na de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording over 2023 neemt het college heel expliciet de verantwoordelijkheid hiervoor. Het college legt over het rechtmatig handelen verantwoording af in de jaarrekening aan de Raad. De kaderstellende en controlerende taak van

de Raad op de financiële rechtmatigheid van transacties krijgt hierdoor extra aandacht. Daarnaast biedt de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording ook een kans om de kwaliteit van de interne beheersing te versterken. De wijziging van de gemeentewet met daarin de verplichting tot het opnemen van de rechtmatigheidsverantwoording is in het voorjaar geagendeerd. Pas na de wetswijziging is het mogelijk verdere stappen te ondernemen in het aanpassen van de financiële verordening, de controleverordening en het controleprotocol. In het coalitieakkoord is met deze ontwikkeling al rekening gehouden door de werkorganisatie te versterken met een adviseur rechtmatigheid. Deze formatie uitbreiding is besloten in de kadernota 2023 en is verwerkt in deze begroting.

Reserves en voorzieningen

De huidige staat van reserves en voorzieningen en ook de nota reserves en voorzieningen gaan al weer enige tijd mee. Inmiddels zijn er qua waarderingsregels wel wat zaken veranderd op het gebied van reserves en voorzieningen. In 2023 zullen we al een eerste slag maken met de herinrichting van de staat reserves en voorzieningen. Hierdoor voldoen we weer volledig aan de regelgeving vanuit de BBV. De verandering zullen we ook moeten actualiseren in de nota reserves en voorzieningen.

3.2.6 Verbonden partijen

Informatie per verbonden partij

Omdat er meer inzicht wordt verlangd in de verbonden partijen zodat de “grip” kan worden vergroot, is een overzicht per verbonden partij opgenomen, gebaseerd op de in het BBV opgenomen eisen voor de te verstrekken informatie.

Naam	Veiligheidsregio Utrecht (VRU), gevestigd te Utrecht
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd	De Veiligheidsregio Utrecht behartigt de belangen van de gemeenten op het gebied van de brandweezorg, de organisatie van de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, de rampenbestrijding en crisisbeheersing (bevolkingszorg), het beheer van de gemeenschappelijke meldkamer, de zorg voor een adequate samenwerking met de politie Utrecht en de meldkamer ambulancezorg, een gecoördineerde en multidisciplinaire voorbereiding op de rampenbestrijding en crisisbeheersing.
Deelnemende partijen	Alle 26 gemeenten van de Provincie Utrecht.
Bestuurder(s) Renswoude	Mevrouw P. Doornenbal-van der Vlist
Bijdrage Renswoude	De gemeente draagt financieel bij op basis van een inwonerbijdrage. In de begroting 2023 is het volgende bedrag opgenomen: € 369.000
Eigen vermogen verbonden partij	Eind 2021: € 23,2 Mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Eind 2021: € 62,7 Mln.
Resultaat	2021: € 3,1 Mln.
Ontwikkelingen	
Risico's	De verhouding beschikbare weerstandscapaciteit en benodigde weerstandscapaciteit is voor 2021 2,3. Dit is dus hoger dan de benodigde 1. Dit komt door de bijstelling van de risico's en de groei van het eigen vermogen. De risico's worden gemonitord. Het algemeen bestuur en de gemeenten worden geïnformeerd over relevante ontwikkelingen. Als daar aanleiding voor is worden eventuele financiële consequenties via een begrotingswijziging voorgelegd aan het algemeen bestuur en de gemeenten.

Naam	GGD regio Utrecht, gevestigd te Zeist
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd	Een goede basisgezondheidszorg en gelijke kansen op gezondheid voor inwoners bevorderen, onder meer door preventie. De GGD (Gemeentelijke Gezondheidsdienst) regio Utrecht beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid van de ruim 1,2 miljoen inwoners

	van de 26 Utrechtse gemeenten. Zij doen dat door risico's voor de gezondheid te signaleren, te voorkomen en de gezondheid van alle inwoners te bevorderen.
Deelnemende partijen	Alle 26 gemeenten van de Provincie Utrecht.
Bestuurder(s) Renswoude	De heer J. Dirven
Bijdrage Renswoude	De gemeente draagt bij op basis van afname van diensten. In de begroting 2023 is het volgende bedrag opgenomen: € 213.000
Eigen vermogen verbonden partij	Eind 2021: € 4,1 Mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Eind 2021: € 49,3 Mln.
Resultaat	2021: € 0,6 Mln.
Ontwikkelingen	De bijdrage van de gemeente Renswoude aan de GGDrU wordt voor 2023 geraamd op € 213.000. Dat is een verhoging van € 20.000 ten opzichte van 2022. Zoals in het raadsvoorstel over de begroting 2023 van de GGDrU vermeld wordt de verhoging vooral veroorzaakt door loonindex, inwoner- en kindbijdrage, versterking van de privacy en informatiebeveiliging, toevoeging vaccinatie aan het Rijksvaccinatieprogramma, en verrichtingen van forensische geneeskunde en toezicht kinderopvang.
Risico's	Net als in 2022 is bij het opstellen van de begroting 2023 van de GGDrU moeilijk in te schatten wat de financiële implicaties zijn van het Corona-virus. Dit blijft een risico op de kosten.

Naam	IW4 bedrijven, gevestigd te Veenendaal
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd	De doelstelling van IW4 is het handhaven, vergroten of herstellen van de arbeidsgeschiktheid van personen die tot arbeid in staat zijn, maar voor wie, in belangrijke mate, ten gevolge van bij hen gelegen factoren, gelegenheid om onder normale omstandigheden arbeid te verrichten niet of nu niet aanwezig is. De regie van de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) is belegd bij de rechtspersoon bezittend openbaar lichaam (gemeenschappelijke regeling) Instituut Sociale Werkvoorziening Zuidoost Utrecht. Het Instituut heeft de uitvoering via een samenwerkingsovereenkomst belegd bij IW4 Beheer NV, waarvan de aandelen in handen zijn van de GR. De aangesloten gemeenten uit de provincie Utrecht zijn vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling.
Deelnemende partijen	Gemeenten Veenendaal, Rhenen en Renswoude.
Bestuurder(s) Renswoude	De heer J. Dirven
Bijdrage Renswoude	Naast WSW-subsidie betaalt de gemeente Renswoude aan de GR een gemeentelijke bijdrage. In 2023 komt de bijdrage voor Renswoude uit op € 8.000. De eventuele tekorten van de beheer NV worden (naar rato) door de deelnemende partijen aangezuiverd. Het aandeel van Renswoude daarin bedraagt 2,81%.
Eigen vermogen verbonden partij	Eind 2021: € 4,8 Mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Eind 2021: € 0,8 Mln.
Resultaat	Resultaat 2021 gemeenschappelijke regeling € 1,2 Mln.
Ontwikkelingen	In het najaar 2018 hebben de gemeenteraden van Veenendaal, Rhenen en Renswoude besluiten genomen over de toekomst van IW4, de

	<p>uitvoering van de Wsw en de verstrekte zeggenschap vanuit de gemeenten (governance). Er is besloten door te ontwikkelen naar een professioneel werkleerbedrijf voor de brede doelgroep van de Participatiewet, met een focus op in-, door- en uitstroom van (kandidaat)werknemers. Transitie was o.a. nodig vanwege de landelijke bepaling dat er vanaf 2015 geen nieuwe mensen mogen instromen in de Wet Sociale Werkvoorziening.</p> <p>Voor de periode van 2018 t/m 2021 is een Transitieplan opgesteld en in 2021 is verder gewerkt aan de uitwerking en implementatie daar van. Belangrijke ontwikkelingen hierin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De organisatiestructuur is aangepast tot een structuur waarin de afdelingen Werk en Arbeidsontwikkeling een centrale rol hebben. • Er is een nieuwe methodiek Arbeidsontwikkeling geïmplementeerd. • Versterken samenwerking IW4 en Economie & Werk, o.a. door een regulier overlegstructuur, aanstellen van een verbindingsofficier en structurele rapportages. • De formatie is aangepast, o.a. door het verminderen van managementfuncties en versterking binnen de afdeling Arbeidsontwikkeling. • Er is een besluit genomen over de huisvesting van IW4, zo is ingestemd met nieuwbouw. Hiervoor is een uitwerkingsplan gemaakt en de aanbesteding is in gang gezet. • Diverse efficiency maatregelen zijn doorgevoerd in de bedrijfsvoering, o.a. door middel van automatisering.
Risico's	<p>De risico's voortvloeiende uit de bedrijfsvoering van IW4 liggen binnen IW4 Beheer NV. Dit geldt sinds 2008 ook voor het subsidierisico, het verschil tussen de rijkssubsidie en de personele kosten van Sw-medewerkers. Binnen de NV is echter slechts een beperkte algemene risicoreserve opgebouwd. Dit betekent dat wanneer risico's daadwerkelijk (ernstige) negatieve gevolgen voor het financieel resultaat binnen de NV hebben, dit zal leiden tot een beroep op de middelen binnen de GR. Het betreft hier risico's als gevolg van de economie, bedrijfsvoering en andere externe factoren.</p> <p>Risico's bedrijfsvoering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De coronacrisis heeft merkbaar invloed gehad op de bedrijfsvoering, o.a. het achterblijven van trajecten, hoger verzuim, extra gasverbruik om te kunnen ventileren. Hoewel dit omzetverlies grotendeels gecompenseerd is, heeft de coronacrisis wel nadelige financiële gevolgen gehad voor IW4. • Gemeenten zijn belangrijke opdrachtgevers voor activerings- en reïntegratietrajecten voor mensen met een uitkering op grond van de participatiewet. Afgelopen jaren is een dalende tendens in het aantal trajecten. • Het aantal Sw-medewerkers neemt de komende jaren af. Een andere belangrijke ontwikkeling is de afnemende kwaliteit (vakmatig, productiviteit) van de Sw-medewerker door vergrijzing.

Naam	Omgevingsdienst regio Utrecht (ODRU), gevestigd te Utrecht
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd	Het op een doelmatige, kwalitatief goede, efficiënte en controleerbare manier uitvoeren van de door de deelnemende gemeenten opgedragen

	adviserende en uitvoerende taken op het gebied van de omgeving, milieu en duurzaamheid in de ruimste zin. Deze samenwerking levert betere garanties voor de kwaliteit van uitvoering, financiële schaalvoordelen en vermindering van de kwetsbaarheid.
Deelnemende partijen	De gemeenten: Bunnik, De Bilt, De Ronde Venen, Montfoort, Oudewater, Renswoude, Rheden, Stichtse Vecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Vianen, Wijk bij Duurstede, Woerden, IJsselstein en Zeist.
Bestuurder(s) Renswoude	De heer H. H. van der Schoor
Bijdrage Renswoude	De bijdrage van de gemeente is gebaseerd op de omvang van taken die wij gegarandeerd afnemen. Bij tekorten of overschotten wordt ook afgerekend op basis van de opdrachtenportefeuilles (of als AB anders bepaalt). In de begroting 2023 is het volgende bedrag opgenomen: € 326.035
Eigen vermogen verbonden partij	Eind 2021: € 1,7 Mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Eind 2021: € 3,3 Mln.
Resultaat	2021: € 0,8 Mln.
Ontwikkelingen	De voorbereidingen en de implementatie van de Omgevingswet blijven de komende jaren een belangrijk deel van de agenda bepalen. De Omgevingswet wordt immers het integrale wettelijke kader voor beheer en ontwikkeling in de fysieke leefomgeving. De wet stelt ODRU en de andere omgevingsdiensten voor de opgave zich aan te passen aan de nieuwe gemeentelijke taken. In het bijzonder de invoering van het digitaal stelsel per 2024 vormt een grote opgave voor gemeenten en ODRU. De voorbereiding op de Omgevingswet betekent ook dat gemeenten en ODRU opnieuw in gesprek gaan over de taken die de ODRU voor de gemeenten uitvoert.
Risico's	In de begroting van de ODRU is de verhouding beschikbare weerstandscapaciteit en benodigde weerstandscapaciteit berekend op 1,1.

Naam	Afvalverwijdering Utrecht (AVU, gevestigd te Soest)
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd	Het openbaar lichaam heeft tot doel in het belang van de deelnemers een doelmatige en uit oogpunt van milieuhygiëne verantwoorde wijze van overslag, transport en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen en grondstoffen en andere categorieën van afvalstoffen.
Deelnemende partijen	Alle 26 gemeenten van de Provincie Utrecht.
Bestuurder(s) Renswoude	De heer H. H. van der Schoor
Bijdrage Renswoude	De gemeente draagt bij op basis van de tonnages die verwerkt worden. In de begroting 2023 is het volgende bedrag opgenomen: € 167.912
Eigen vermogen verbonden partij	Eind 2021: € 0,8 Mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Eind 2021: € 20,8 Mln.
Resultaat	2021: € 0,1 Mln.
Ontwikkelingen	Belangrijk is de deelname van de AVU in CirkelWaarde. In deze samenwerking wordt samen met Circulus-Berkel en ROVA middels een Expertisecentrum kennis vergaard over diverse afvalstromen, in de breedste zin des woords. Er worden hiertoe onderzoek en marktverkenningen verricht, in eigen beheer of met behulp van derden.

	In het Handelshuis worden aanbestedingen gedaan en diverse contracten beheerd.
Risico's	De risico's bestaan uit de normale bedrijfsrisico's. Door het ontbreken van reserves en voorzieningen heeft de AVU geen weerstandsvermogen. Alle in enig jaar gemaakte kosten worden aan de deelnemers doorberekend. Ook wetwijzigingen kunnen effect hebben op de hoogte van de aan de deelnemers door te belasten kosten. Als gevolg hiervan kunnen schommelingen optreden in de jaarlijks te betalen bedragen.

Naam	Regio Foodvalley, gevestigd te Ede
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd	De gemeenschappelijke regeling wordt getroffen om de Foodvalley regio een Europese topregio te maken op het gebied van kennis, ontwikkeling en innovatie in de agro-foodsector door versterking van het vestigingsklimaat en de kwaliteit van de leefomgeving. De GR werkt daartoe samen met ondernemers en onderwijs/onderzoek. Regio Foodvalley concentreert zich op de terreinen economie, werkgelegenheid, ruimtelijke ontwikkeling, wonen en mobiliteit.
Deelnemende partijen	De gemeenten Ede, Veenendaal, Wageningen, Rhenen, Nijkerk, Barneveld, Scherpenzeel en Renswoude.
Bestuurder Renswoude	Mevrouw P. Doornebal-van der Vlist, de heer H. H. van der Schoor, de heer J. Dirven
Bijdrage Renswoude	De gemeente draagt (op basis van een bedrag per inwoner) bij aan deze gemeenschappelijke regeling. Naast cofinanciering voor de uitvoering van projecten.
Eigen vermogen verbonden partij	Eind 2021: € 3,1 Mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Eind 2021: € 2,2 Mln.
Resultaat	2021: € 0,2 Mln.
Ontwikkelingen	In 2020 is de Strategische Agenda door alle partners (waaronder de gemeenteraden) vastgesteld: iedereen schaaft zich daarmee achter de gezamenlijke doelstellingen en zegt ook toe zich in te spannen hier een bijdrage aan te leveren. Voor een groot deel doen gemeenten dat door in hun eigen beleid keuzes te maken die de ambities van de Strategische Agenda versterken. En voor een klein deel doen gemeenten dat door in programma's bij te dragen aan gezamenlijke projecten die heel sterk bijdragen aan de realisatie van de doelen
Risico's	Kenmerkend voor het risicoprofiel van Regio Foodvalley is dat de regio m.b.t. de strategische samenwerking nauwelijks ontvankelijk is voor risico's. Bovendien is een Algemene Reserve gevormd voor het opvangen van deze risico's.

Naam	Vitens N.V., gevestigd te Zwolle
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd	Het dragen van medeverantwoordelijkheid voor de gezondheid door het duurzaam leveren van veilig en betrouwbaar drinkwater met zorg voor de bescherming van natuur en milieu.
Deelnemende partijen	De gemeenten in de Provincies Flevoland, Friesland, Gelderland, Utrecht, Overijssel en een aantal gemeenten in de Provincies Drenthe en Noord-Holland.
Bestuurder(s) Renswoude	De aandeelhouders hebben zeggenschap via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten. Wethouder Henk van der Schoor vertegenwoordigt Renswoude bij de vergadering van aandeelhouders
Bijdrage Renswoude/ opbrengst dividend	Wij bezitten 4.389 aandelen (0,076% van het totaal aantal aandelen) met een nominale waarde van € 1,00 per stuk. Deze staan op de balans voor

	een bedrag van € 60.359. Jaarlijks ontvangen wij van Vitens dividend. Het dividend wordt gerelateerd aan het nettoresultaat. Het bedrag aan dividend dat wordt uitgekeerd bedraagt maximaal 50% van het nettoresultaat. Randvoorwaardelijk hierbij is de continuïteitsdoelstelling. Bij een solvabiliteit < 30% wordt in beginsel geen dividend uitgekeerd.
Eigen vermogen verbonden partij	Eind 2021: € 600 Mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Eind 2021: € 1.4 Mln.
Resultaat	2021: € 41,3 Mln.
Ontwikkelingen	Voor de komende jaren is de verwachting dat Vitens geen dividend zal uitkeren als gevolg van de lage WACC en het hoge investeringsniveau voor de komende jaren. Hierdoor kan Vitens niet voldoen aan de continuïteitsdoelstelling zoals opgenomen in het Financieel beleid. WACC staat voor de 'Weighted average cost of capital' het maximaal te behalen rendement.
Risico's	Vitens beheerst de risico's door kennis van de wetgeving te borgen in de organisatie en indien noodzakelijk adequate beheersmaatregelen te nemen.

Naam	Afvalcombinatie De Vallei NV (ACV, gevestigd te Ede)
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd	ACV richt zich met name op het herwinnen van grondstoffen uit afvalstromen en het beheer van de openbare ruimte.
Deelnemende partijen	Ede, Wageningen, Renkum, Veenendaal en Renswoude
Bestuurder(s) Renswoude	Gemeente is aandeelhouder (lid van AVA). De aandeelhouders hebben zeggenschap via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten. Wethouder H. van der Schoor vertegenwoordigt Renswoude bij de vergadering van aandeelhouders
Bijdrage Renswoude	
Eigen vermogen verbonden partij	
Vreemd vermogen verbonden partij	
Resultaat 2021	
Ontwikkelingen	Per 1 januari 2020 is de gemeente Renswoude aandeelhouder van de ACV. Voor een bedrag van € 185.394 heeft de gemeente een belang van 1,6%, wat neerkomt op 90.920 aandelen.
Risico's	De risico voor de gemeente bestaat uit het ingebrachte aandelenkapitaal. Daarnaast heeft de gemeente de verplichting op een eventueel negatief bedrijfsresultaat aan te vullen. Beëindiging contract met ACV kan alleen met toestemming van alle aandeelhouders.

3.2.7 Grondbeleid

De prijzen van veel producten stijgen o.a. de oorlog in Oekraïne sterk. Dit heeft zowel effect op de kosten van bouw- en woonrijpmaken als op de stichtingskosten van woningen en bedrijfspanden wat effect op de gemeentelijke grondexploitaties geeft. In het risicomanagement is hier rekening mee gehouden. De rente op de kapitaalmarkt stijgt en in 2022 is de hypotheekrente flink opgelopen. Gevolg hiervan is dat de betaalbaarheid van woningen (verder) onder druk komt te staan. Gecombineerd met stijgende kosten worden de opbrengsten onzekerder. Daartegenover staat dat de woningbehoefte onverminderd groot blijft. De woningbouwproductie op landelijk niveau blijft daarbij flink achter en de schaarste wordt alleen maar groter. Ook de prijsstijging zet voorsnog door, zij het dat stabilisatie in het verschiet lijkt te liggen. Voor de grondexploitaties is afgelopen jaar een indexatie van de grondopbrengsten aangehouden van 2 %. Het is de vraag of deze

prijsstijging op de (middel)lange termijn daadwerkelijk gehaald wordt. De markt is grillig en lastig te voorspellen. Om het risico op lagere prijzen in de toekomst in te perken is hier in het risicomanagement aandacht aan besteed. Verder is de wereld van de gebiedsontwikkeling nog altijd flink in beweging. Na de onzekerheid omtrent PFAS en de nog steeds actuele problematiek omtrent het beperken van de stikstofuitstoot blijven er voortdurend nieuwe uitdagingen ontstaan, zoals de al genoemde kostenstijgingen, het Didam-arrest en de invoering van de Omgevingswet.

Beleid

Onder grondbeleid wordt verstaan het gehele instrumentarium dat de gemeente Renswoude ter beschikking staat om de vastgestelde ruimtelijke, en deels ook economische, doelstellingen te realiseren. Binnen de gemeente Renswoude is er sinds 2022 vastgesteld beleid. De nota grondbeleid is namelijk 18 januari 2022 vastgesteld.

Bestaand beleid

Daar waar Renswoude gronden in eigendom heeft, voert de gemeente een actief grondbeleid. De gemeente maakt de gronden bouwrijp en verkoopt deze aan marktpartijen en/of particulieren. Om sturing te kunnen geven aan de gewenste invulling van projecten en waar mogelijk te kunnen delen in de winsten van ontwikkelingen, blijven eigen grondposities voor de gemeente van belang. Bij ontwikkelingen waarbij de gronden niet in eigendom zijn van de gemeente wordt doorgaans faciliterend grondbeleid gevoerd. De gemeente Renswoude faciliteert waar mogelijk deze ontwikkelingen van derden en zal de daarbij behorende kosten binnen de wettelijke kaders verhalen op de initiatiefnemer. Voorwaarde hierbij is dat deze ontwikkelingen wel passen binnen de (ruimtelijke) kaders. In de Nota grondbeleid is voorgesteld om situationeel grondbeleid te hanteren, waarbij actief grondbeleid wordt toegepast als dit een meerwaarde heeft. In het geval van faciliterend grondbeleid kiest de gemeente voor een stimulerend faciliterend grondbeleid, tenzij sprake is van een zeer beperkt gemeentelijk belang. In de Nota grondbeleid wordt een aantal criteria geformuleerd op basis waarvan het college per project/locatie een onderbouwde keuze kan maken voor het toe te passen grondbeleid.

Onderstaand is een overzicht gegeven van de projecten waarbij de gemeente een actief grondbeleid voert, en welke werkzaamheden in 2023 worden verwacht.

Beekweide

In 2023 zal een klein gedeelte van de rijbaan incl. openbaar gebied van de straat Beekweide nog definitief worden gemaakt. Dit zal na afronding van de bouw van de laatste woning worden uitgevoerd. De grondexploitatie is in 2022 gesloten. Voor de laatste werkzaamheden is een restant budget van €84.000,- beschikbaar.

Beekweide II

In het plan Beekweide II zijn 193 woningen en 3 standplaatsen voorzien. Het definitieve bestemmingsplan is februari 2022 vastgesteld. Tegen dit bestemmingsplan is één beroep ingediend. Het beroep is behandeld bij Raad van State. De uitspraak wordt eind 2022 of begin 2023 verwacht.

De civiele planvorming (bestekken, aanbesteding etc.) wordt naar verwachting begin 2023 afgerond, mits het bestemmingsplan onherroepelijk is geworden. Dit zal moeten blijken uit de uitspraak van de Raad van State. In dat geval zullen de werkzaamheden in het tweede kwartaal van 2023 worden opgestart. De verwachte verkoop van de eerste woningen wordt in datzelfde kwartaal voorzien.

Niet alle gronden zijn in deze ontwikkeling verworven. Wel zullen de aangrenzende grondeigenaren participeren in deze ontwikkeling en ook zullen zij bijdragen in de kosten van het plan. Dit is vastgelegd in anterieure overeenkomsten die met 4 partijen zijn gesloten. Eén grondeigenaar wil voornamelijk niet in de ontwikkeling betrokken worden. Deze locatie is wel in het stedenbouwkundige plan opgenomen, maar in het bestemmingsplan met een "nader uit te werken woonbestemming" opgenomen omdat niet alle noodzakelijke onderzoeken op deze locatie konden worden uitgevoerd. Met één andere grondeigenaar worden nog gesprekken gevoerd over de wijze waarop deze kavel in het plangebied kan worden betrokken. Plan Beekweide II zal voor het gedeelte dat de gemeente in eigendom heeft als grondexploitatie worden geëxploiteerd;

Groot Overeem II

In 2022 is het bestemmingsplan Groot Overeem II vastgesteld. Tegen dit bestemmingsplan is door meerdere belanghebbende beroep ingediend. De behandeling van deze beroepen is bij de Raad van State nog niet gepland. Hierdoor treedt er de nodige vertraging op. De uitspraak wordt niet eerder verwacht dan eind 2023.

De grondexploitatie voor Groot Overeem II is opgestart en kent een behoorlijk positief resultaat, zij het dat het project nog een aanzienlijke looptijd kent en het resultaat derhalve nog enigszins ongewis is. De civiele planvorming (bestekken, aanbesteding

etc.) t.b.v. het bouwrijp maken wordt naar verwachting begin 2024 afgerond, mits het bestemmingsplan onherroepelijk is geworden. Dit zal moeten blijken uit de uitspraak van de Raad van State.

Met betrekking tot de uitgifte van de kavels is er een uitgiftebeleid vastgesteld, inclusief de daarbij behorende model reserverings- en koopovereenkomst. Dit beleid is tot stand gekomen in een samenwerking met de ondernemersvereniging. Gelet op de hoge duurzaamheidsambitie van de gemeente is ook voor deze ontwikkeling een duurzaamheidskader vastgesteld. In het duurzaamheidskader is aangegeven wat de ambitie is van de gemeente voor deze ontwikkeling en worden aanvullend op de vigerende regelgeving randvoorwaarden gesteld aan de ontwikkeling als geheel, maar ook op kavelniveau.

Financiën

Een financieel uitgangspunt bij grondexploitaties is het realiseren van een minimaal sluitende exploitatie, waarin alle kosten voor het realiseren van het plan worden verhaald middels de grondopbrengst. Op 21 juni 2022 heeft de gemeenteraad drie grondexploitaties gesloten en twee vastgesteld. In 2023 zijn alleen de grondexploitaties van Beekweide II en Groot Overeem II nog actief. In het onderstaande overzicht zijn de verwachte lasten, baten en resultaten weergegeven.

Complex (x € 1.000)	Boekwaarde per 1-1-2022	Nog te maken kosten	Nog te realiseren opbrengsten	Verwacht resultaat	Reeds genomen winst	Resterende winst
Beekweide I	-146	84	0	-6.647	6.585	62
Beekweide II	1.273	2.952	5.936	-1.711	0	0
Taets van Amerongen	-23	0	0	-23	0	23
Groot Overheem II	1.636	2.296	8.521	-4.589	0	0

Alle grondexploitaties van de gemeente Renswoude hebben een resterende looptijd die korter is dan 10 jaar.

Bij de ontwikkelingen waarbij de gemeente Renswoude een faciliterend grondbeleid voert, en dus vooral publiekrechtelijk betrokken is (o.a. een gedeelte van de ontwikkeling Beekweide II), worden de kosten door middel van het kostenverhaal (Wro) verhaald op de initiatiefnemer. Hierbij is het van belang dat vroegtijdig in het traject afspraken worden gemaakt en vastgelegd in een anterieure overeenkomst.

Strategische gronden

De gemeente heeft op dit moment geen strategische gronden in bezit om toekomstige ontwikkelingen te kunnen realiseren.

Risico's

De gemeente Renswoude heeft op dit moment vastgesteld grondbeleid, waarin aandacht wordt besteed aan het beheersen van de risico's die de verschillende ontwikkelingen (actief en passief grondbeleid) met zich meebrengen. Gelet op het financiële resultaat van de huidige grondexploitaties kan worden gesteld dat het treffen van een verliesvoorziening of het vormen van een reserve op dit moment niet nodig wordt geacht.

4 Financiële begroting

4.1 Overzicht van baten en lasten

4.1.1 Overzicht van baten en lasten in meerjarig perspectief

Programma	Omschrijving programma	Lasten 2023	Baten 2023	Lasten 2024	Baten 2024	Lasten 2025	Baten 2025	Lasten 2026	Baten 2026
1	Programma Wonen	2.872.700	3.470.900	2.901.900	3.779.900	3.308.300	3.906.200	3.295.800	3.906.200
2	Programma Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer	2.973.810	1.479.198	2.958.427	1.498.460	2.908.739	1.468.733	2.908.739	1.537.796
3	Programma Sociaal Domein (Sociale Leefbaarheid)	4.607.932	950.114	4.590.781	902.116	4.503.894	799.366	4.503.894	703.366
4	Programma Economische Ontwikkeling en Toerisme	77.852	53.792	77.852	54.544	77.852	55.307	77.852	56.081
5	Programma Inwoners, Openbare Orde en Veiligheid, Bestuur en Organisatie	910.000	211.926	913.757	214.893	913.757	217.901	913.757	220.952
	Totaal	11.442.294	6.165.930	11.442.717	6.449.913	11.712.542	6.447.508	11.700.042	6.424.395
3.1.6.1	Algemene dekkingsmiddelen	9.705	9.370.600	2.930	9.607.392	2.930	10.088.605	2.930	9.640.750
3.1.6.2	Overhead	3.432.171	436.080	3.421.879	450.080	3.422.879	450.080	3.422.879	450.080
3.1.6.3	Vennootschapsbelasting	25.000	-	25.000	-	25.000	-	25.000	-
3.1.6.4	Onvoorzien	316.231	-	388.341	-	499.368	-	440.795	-
	Resultaat vóór reservemutaties	15.225.401	15.972.609	15.280.867	16.507.385	15.662.719	16.986.193	15.591.646	16.515.225
	<i>Waarvan:</i>								
	Structureel	15.097.901	15.862.958	15.280.867	16.408.732	15.650.219	16.887.540	15.591.646	16.432.572
	Incidenteel	127.500	109.651	-	98.653	12.500	98.653	-	82.653
	Reservemutaties per programma:								
1	Programma Wonen	-	6.135	-	-	-	-	-	-
2	Programma Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer	50.000	155.475	-	155.475	-	155.475	-	155.475
3	Programma Sociaal Domein (Sociale Leefbaarheid)	796.678	176.975	971.978	176.975	704.378	176.975	704.378	176.949
4	Programma Economische Ontwikkeling en Toerisme	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Programma Inwoners, Openbare Orde en Veiligheid, Bestuur en Organisatie	-	233.375	-	200.522	-	200.522	-	200.522
6	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien	-	250.022	-	150.022	-	150.022	-	150.022
	Totaal	846.678	821.982	971.978	682.994	704.378	682.994	704.378	682.968
	<i>Waarvan:</i>								
	Structureel	746.678	589.982	971.978	330.497	704.378	330.497	704.378	330.497
	Incidenteel	100.000	232.000	-	352.497	-	352.497	-	352.471
	Saldo begroting na bestemming	16.072.079	16.794.591	16.252.845	17.190.379	16.367.097	17.669.187	16.296.024	17.198.193
			722.512		937.534		1.302.090		902.169

4.1.2 Grondslagen van de begroting

Kerngegevens en uitgangspunten

Bij de samenstelling van de Programmabegroting 2023-2026 houden wij rekening met gevolgen van besluiten die tot stand zijn gekomen na het vaststellen van de programmabegroting 2022. Ook zijn de financiële consequenties van het coalitieakkoord van overige ontwikkelingen in de begroting verwerkt. Verder houden wij rekening met autonome uitgaven- en inkomstentoesnames. De ramingen in deze Programmabegroting zijn gebaseerd op onderstaande kerngegevens en uitgangspunten.

Parameters begroting 2023

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Inflatiecorrectie- goederen, diensten, subsidies, prijzen	2,40%	2,20%	2,00%	2,00%
Inflatiecorrectie - salarisontwikkeling	3,60%	4,20%	4,10%	4,10%
Mutaties gemeentelijke tarieven				
Onroerende zaakbelastingen	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%
Afvalstoffenheffing (kostendekkend)	kd	kd	kd	kd
Rioolheffing (kostendekkend)	kd	kd	kd	kd
Overige gemeentelijke belastingen en heffingen	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%
Financiering				
Rente kapitaal verstrekking woningbedrijf	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
Rente investeringen gemeente	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
Overige				
Aantal inwoners	5.651	5.651	5.651	5.651
Aantal woningen	2.213	2.335	2.384	2.418

Rente over reserves en voorzieningen

Over de reserves en voorzieningen wordt geen rente berekend.

Inkomsten

Bij de berekening van de inkomsten voor 2023 en volgende jaren worden de inkomsten geraamd op basis van de werkelijke inkomsten in 2022.

Algemene uitkering

De algemene uitkering wordt geraamd op basis van de gegevens van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Voor 2022 t/m 2026 is er een doorrekening gemaakt van de algemene uitkering o.b.v. de rijks circulaire. De meircirculaire is doorgerekend in de kadernota 2023 en de septembercirculaire is doorgerekend in de begroting 2023 en meerjarenraming 2024 t/m 2026. Hierbij wordt gebruikt gemaakt van de reken en analyse tool (Lias Pauw) van het gemeentefonds.

4.1.3 Structureel en reëel evenwicht (provinciaal toezicht)

Op basis van onderstaand overzicht wordt aangetoond of de meerjarenraming 2023-2026, conform de uitgangspunten in het BBV, structureel in evenwicht is. Dit houdt in dat structurele lasten kunnen worden gedekt met structurele baten. Indien dit niet het geval is, is de kans groot dat er op termijn een begrotingstekort ontstaat.

Structureel evenwicht

Als in het betreffende begrotingsjaar structurele lasten gedekt zijn door structurele baten is er sprake van structureel evenwicht. Incidentele lasten mogen gedekt worden door zowel structurele als door incidentele baten.

Reëel evenwicht

Reëel evenwicht houdt in dat de ramingen volledig, realistisch en haalbaar moeten zijn. Bij de toets of het realiteitsgehalte van de ramingen voldoende is spelen diverse onderwerpen een rol:

- Uitgangspunten in de begroting (o.a. realiteit van: ombuigingen, verwerking loon- en prijsstijgingen en algemene uitkering);
- Weerstandsvermogen en risico's;
- Ontwikkeling van de grondexploitatie;
- Onderhoud van kapitaalgoederen (wegen, groen, gebouwen en riolering);
- Onderzoek van de jaarrekening.

Provinciaal toezicht

De door de gemeenteraad vastgestelde begroting 2023 dient vóór 15 november 2022 aan de provincie te worden toegestuurd. De provincie toetst of de gemeentebegroting voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten en provinciale regelgeving. De standaard vorm van provinciaal toezicht is repressief toezicht. Dit betekent dat de provincie de gemeente "op afstand volgt". Bij repressief toezicht hebben de begroting en begrotingswijzigingen van een gemeente rechtskracht zonder de goedkeuring van de provincie. Conform onderstaande berekening en tabel voldoet gemeente Renswoude aan het repressief toezicht.

Berekening

Het structureel begrotingsevenwicht wordt berekend door de totale lasten en baten te verminderen met de incidentele lasten en baten. Het saldo dat over blijft moet op termijn positief zijn (de structurele baten zijn dan groter dan de structurele lasten). De begroting 2023 sluit met een positief saldo van € 723.000 (waarvan € 114.151 incidenteel). Dit betekent een positief structureel saldo van € 608.361 voor 2023 en € 487.000 voor 2024, en oplopend naar € 863.000 in 2025. In 2026 is een terugval te zien in het saldo, € 467.000. Dit heeft voornamelijk te maken met een terugval uit het Gemeentefonds. In onderstaande tabel 'Ontwikkeling begroting' geven we inzicht in de financiële doorrekening van de programmabegroting 2023.

Ontwikkeling primitieve begroting 2023

(Bedragen * € 1.000)

	2023	2024	2025	2026
Saldo begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025	62	207	363	363
Mutaties kadernota 2023 en voorjaarsrapportage 2023	248	452	666	67
Saldo begroting na vaststelling kadernota en voorjaarsrapportage	310	659	1.029	430
Mutaties begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026	413	279	273	472
Saldo begroting na mutaties begroting 2023 en meerjaren raming 2024-2026	723	938	1.302	902
Mutaties incidentele lasten en baten	-114	-451	-439	-435
Saldo begroting 2023 en meerjarenraming 2024 - 2026	609	487	863	467

4.1.4 Overzicht per taakveld

Taakveld	Omschrijving taakveld	Begroting Lasten	Begroting Baten	Begroting na wijz. Lasten	Begroting na wijz. baten
0.1	Bestuur	925.776	32.000		
0.10	Mutaties reserves	746.678	369.485	100.000	452.497
0.2	Burgerzaken	164.544	66.000	0	2.952
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	81.170	21.000	20.000	294
0.4	Overhead	1.856.721	404.080	649.674	
0.5	Treasury	-92425	20126		
0.61	OZB woningen	102130	862263		12.072
0.62	OZB niet-woningen	0	312345		4.373
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	7904421		255.000
0.8	Overige baten en lasten	603386	0	-287.155	
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	25.000	0		
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	464.098	0		
1.2	Openbare orde en veiligheid	332.017	212.000	-20.642	-69.026
2.1	Verkeer en vervoer	336.237	0		
3.1	Economische ontwikkeling	16.500	0		
3.4	Economische promotie	0	53000		742
4.2	Onderwijshuisvesting	119336	0	-6.000	
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	209031	4.000	3.000	98.653
5.1	Sportbeleid en activering	20.510	0	22.195	30.000
5.2	Sportaccommodaties	188.173	13.629		
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	13.967	50	750	
5.5	Cultureel erfgoed	4.074	0		
5.6	Media	2.546	0		
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	46109	0		
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	9.445	0	0	
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	62.756	28.440	24.000	
6.3	Inkomensregelingen	666.379	467.200	-16.500	
6.4	WSW en beschut werk	253.956	0		
6.5	Arbeidsparticipatie	34.000	0	40.000	
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	232.879	0		
6.71a	Huishoudelijke hulp (WMO)	211.000	0		
6.71b	Begeleiding (WMO)	95.000	0	45.000	
6.71c	Dagbesteding (WMO)	100.000	0		
6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	284.658	25.950		-25.950
6.72a	Jeugdzorg begeleiding	1.707.964	6.193	1.500	291.000
6.72b	Jeugdzorg behandeling				
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding				
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig				
6.73a	Pleegzorg				
6.73b	Gezinsgericht				
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig				
6.74a	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf				
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf				
6.74c	Gesloten plaatsing				
6.81a	Beschermde wonen (WMO)				
6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	12.900	0		
6.82a	Jeugdbescherming	89.000	0		
6.82b	Jeugdreclassering				
7.1	Volksgezondheid	189.783	1	2.000	10.998
7.2	Riolering	452.692	612.064	64.742	8.569
7.3	Afval	481.255	661.079	129.395	95.615
7.4	Milieubeheer	555.613	0		
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	101.566	73.000		-4.048
8.1	Ruimte en leefomgeving	778.127	11.625	-63.193	
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	6.062	0		
8.3	Wonen en bouwen	2.830.200	3.470.900	42.500	
		15.320.813	15.630.851	751.266	1.163.740
			310.038		412.474
				722.512	

4.2 Uiteenzetting van de financiële positie

4.2.1 Geprognosticeerde begin- en eindbalans

ACTIVA	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Vaste activa						
Materiële vaste activa	35.526	35.526	35.954	37.972	39.136	40.151
Financiële vaste activa	1.558	1.558	1.558	1.558	1.558	1.558
TOTAAL VASTE ACTIVA	37.084	37.084	37.512	39.530	40.694	41.709
Vlottende activa						
Voorraden	2.808	2.808	2.808	2.808	2.808	2.808
Totaal voorraden	2.808	2.808	2.808	2.808	2.808	2.808
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	4.401	4.401	4.401	4.401	4.401	4.401
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	4.401	4.401	4.401	3.801	2.901	2.150
Liquide middelen	11	11	11	11	11	11
Totaal liquide middelen	11	11	11	11	11	11
Overlopende activa	1.162	1.162	1.162	1.162	1.162	1.162
Totaal overlopende activa	1.162	1.162	1.835	373	437	360
TOTAAL ACTIVA	45.466	45.466	46.567	46.523	46.851	47.038

PASSIVA	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Vaste passiva						
Eigen vermogen						
Algemene reserve	4.100	4.100	4.100	4.100	4.100	4.100
Algemene reserve - niet geblokkeerd	2.554	2.554	2.554	2.554	2.554	2.554
Algemene bedrijfsreserve Woningbedrijf	5.193	5.193	5.193	5.193	5.193	5.193
Reserves egalisatie van tarieven	6.137	6.137	5.630	5.277	4.925	4.572
Nog te bestemmen resultaat	608	608	623	938	1.302	902
Totaal eigen vermogen	18.592	18.592	18.100	18.062	18.074	17.321
Voorzieningen	2.494	2.494	2.004	1.998	714	714
Totaal voorzieningen	2.494	2.494	2.004	1.998	714	714
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	19.534	19.534	21.617	21.617	21.617	21.617
Totaal vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	19.534	19.534	21.617	21.617	21.617	21.617
Vlottende passiva						
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	2.164	2.164	2.164	2.164	2.164	2.164
Totaal netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	2.164	2.164	2.164	2.164	2.964	3.164
Overlopende passiva	2.682	2.682	2.682	2.682	2.682	2.682
Totaal overlopende passiva	2.682	2.682	2.682	2.682	3.482	4.222
TOTAAL PASSIVA	45.466	45.466	46.567	46.523	46.851	47.038

4.2.2 Investeringsplan

Toelichting investeringen

De lijst van investeringen is ook wel bekend onder de naam meerjaren investeringsplan (MIP). Naar aanleiding van de jaarstukken 2021, het IBOR, het GRP en raadbesluiten is deze lijst van investeringskredieten volledig geactualiseerd. Alle investeringen die gemeente Renswoude voornemens is te doen, zijn geïnventariseerd op basis van besluiten van de raad. In de kolom 'bron' in bovenstaande tabel is goed te volgen waar de betreffende investeringen vandaan komen. De bijhorende financiële effecten zijn hiermee ook opgenomen in de begroting 2023 en de meerjarenraming 2024 t/m 2026.

Bron	Omschrijving	Programma	Investering 2022	Investering 2023	Investering 2024	Investering 2025	Investering 2026	Levensduur	Jaar gereed	Kapitaallasten 2023	Kapitaallasten 2024	Kapitaallasten 2025	Kapitaallasten 2026
	Mobiel tenzij	5		30.000				3	2023		10.120	10.080	10.040
RB gemeentehuis	Beeldschermen en workstations	5	50.000					5	2022	10.200	10.160	10.120	10.080
RB gemeentehuis	Afsprakenmodule	5	12.000					5	2022	2.520	2.496	2.472	2.448
RB gemeentehuis	Telefooncentrale	5	25.000					10	2022	2.600	2.590	2.580	2.560
RB gemeentehuis	Vervangen ipads	5		17.000				4	2023		4.318	4.301	4.284
RB gemeentewerf	Nieuwbouw gemeentewerf	2		1.100.000				40	2025				42.400
RB gemeentehuis	Meubilair en balies	5	225.000					15	2022	15.900	15.840	15.780	15.720
RB gemeentehuis	Geluidsinstallatie raadszaal	5	75.000					15	2022	5.300	5.280	5.260	5.240
RB gemeentehuis	Lockers	5	10.000					15	2022	707	704	702	700
GRP	Drukriool Mech.elekt. Pomp	2	6.000					15	2022	422	421	419	418
GRP	Lindenhof/Wilgenlaan (voorbereidingen)	2		200.000				60	2025			4.133	4.120
GRP	Drukriool Mech.elekt. Pomp	2		6.000				15	2023	424	422	421	419
GRP	Lindenhof/Wilgenlaan en Dorpstraat	2				425.000		60	2026				8.783
GRP	Drukriool Mech.elekt. Pomp	2			6.000			15	2024		424	422	421
GRP	Lindenhof/Wilgenlaan en De Meent	2					520.000	60	2027				
GRP	Rioolgemalen mech./elekt. en pompen	2			15.000			20	2024		810	807	804
GRP	Drukriool Mech.elekt. Pomp	2				12.000		15	2025			848	845
GRP	Eikenlaan en diverse kleine maatregelen	2			250.000			60	2026				5.167
GRP	Rioolgemalen mech./elekt. en pompen	2				30.000		20	2025			1.620	1.614
GRP	Afkoppelen Renswoude Noord -vervolg-	2						60	2028				
GRP	Drukriool best.kast	2					12.000	30	2026				448
GRP	Drukriool CVK	2					4.000	30	2026				149
GRP	Drukriool Mech.elekt. Pomp	2					12.000	15	2026				848
GRP	Rioolgemalen mech./elekt. en pompen	2					60.000	20	2026				3.240
IBOR	Omvorming groen 2022	2	10.000					20	2022	538	536	534	532
IBOR	Vervanging OV 2022	2	15.000					20	2022	807	804	801	798
IBOR	Omvorming groen 2023	2		10.000				20	2023	540	538	536	534
IBOR	Vervanging OV 2023	2		15.000				20	2023	810	807	804	801
IBOR	Herinrichting Eikenlaan	2			193.000			25	2026				8.492
IBOR	Omvorming groen 2024	2			10.000			20	2024		540	538	536
IBOR	Vervanging OV 2024	2			15.000			20	2024		810	807	804
IBOR	Overlagen Hopeseweg	2				498.000		15	2025			35.192	35.059
IBOR	Groot onderhoud brug Hopeseweg	2				25.000		20	2025			1.350	1.345
IBOR	Omvorming groen 2025	2				10.000		20	2025			540	538
IBOR	Vervanging OV 2025	2				15.000		20	2025			810	807
IBOR	Reconstructie fietspaden Barneveldsestraat	2					800.000	20	2026				43.200
Vervoer	Vervanging unimog en strooier	2		180.000				10	2023	18.720	18.648	18.576	18.504
Vervoer	Vervanging Piaggio	2		20.000				10	2023	2.080	2.072	2.064	2.056
GRP	Aanpassen riolering Hooge Hoek, Groot Overeem, milieuoverlast	2		400.000				40	2025			11.600	11.560
GRP	afkoppelen van Reedweg (fase1)	2			175.000			60	2025			3.617	3.605
Begraafplaats	Uitbreiding nieuwe begraafplaats	2			500.000			50	2028				
AVP-gelden	Skatebaan	3	25.000					15	2023				
AVP-gelden	Bijgebouw museum	3	15.000					40	2023				
Totaal			428.000	2.018.000	1.164.000	1.015.000	1.408.000			61.568	78.340	137.734	249.919

RB gemeentehuis

Het raadsvoorstel nieuw gemeentehuis is reeds een paar jaar geleden vastgesteld. Onderdeel hiervan waren de investeringskredieten voor de nieuwbouw, renovatie en technische installaties. Deze kredieten zullen in 2022 gereed zijn en zullen ook verantwoord worden in de jaarstukken 2022. Onderdeel van hetzelfde besluit waren de kredieten voor de inrichting van het gemeentehuis. Deze worden ook grotendeels in 2022 afgerond. De kredieten m.b.t. de inrichting zijn in 2022 pas gaan lopen, dus die staan nog in bovenstaande lijst.

RB gemeentewerf

Dit investeringskrediet betreft de nieuwbouw van de gemeentewerf. De investering van € 1.100.000 is reeds eerder vastgesteld door de raad. De exacte start is nog niet zeker. De verdere uitwerking en planning moet in de loop van 2023 duidelijk worden.

GRP

In het gemeentelijk riolering plan is vastgesteld welke vervangingen en onderhoud er moet plaatsvinden de komende jaren. De verwachte investeringen staan hierboven genoemd.

IBOR

In het vastgestelde IBOR staat al het verwachte onderhoud en investeringen die de komende jaren verwacht worden op het gebied van de kapitaalgoederen (wegen en fietspaden, kunstwerken, openbare verlichting, groen). De investeringen staan in bovenstaande tabel opgenomen. Het onderhoud staat in de reguliere onderhoudsbudgetten in de begroting.

AVP-gelden (Afhandeling bestuursovereenkomst provincie-gemeente)

Vanuit de AVP-gelden zijn er bestedingsdoelen opgesteld. Twee van die doelen (skatebaan en bijgebouw museum oud Renswoude) zijn investeringskredieten voor geraamd.

4.2.3 Reserves

Reserves	1-1-2023	1-1-2024	1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027
Algemene risicoreserve	4.100.000	4.100.000	4.100.000	4.100.000	4.100.000
Algemene reserve - niet geblokkeerd	2.554.061	3.176.573	4.114.107	5.416.464	6.318.633
Totaal algemene reserve	6.654.061	7.276.573	8.214.107	9.516.464	10.418.633
Algemene bedrijfsreserve Woningbedrijf	5.192.689	5.192.689	5.192.689	5.192.689	5.192.689
Bestemmingsreserves					
<u>Overige bestemmingsreserves</u>					
Reserve riolering	0	0	0	0	0
Reserve egalisatie exploitatie st. sporthal Hokhorst	24.730	24.730	24.730	24.730	24.730
Reserve sociaal domein	273.913	223.913	173.913	123.913	73.913
Reserve huisvesting onderwijs	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000
Reserve monumenten	36.280	86.280	86.280	86.280	86.280
Reserve landschapselementen	0	50.000	50.000	50.000	50.000
Reserve cultuur - promotiefonds	69.360	69.360	69.360	69.360	69.360
<u>Reserves ter dekking van kapitaallasten</u>					
Reserve kapitaallasten gemeentehuis	4.250.000	4.099.978	3.949.956	3.799.934	3.649.912
Ged. Res. Herinrichting sportpark	281.874	211.399	140.924	70.449	0
<u>Onderhoudsreserves</u>					
Reserve onderhoud openbare gebouwen	268.681	218.681	168.681	118.681	68.681
Reserve onderhoud wegen en wegmeubilair	130.354	120.354	110.354	100.354	90.354
Reserve onderhoud vervoermiddelen omg.beh.	121.794	116.794	111.794	106.794	101.794
Reserve onderhoud speeltoestellen	125.458	108.458	91.458	74.458	57.458
Totaal bestemmingsreserves	5.882.444	5.629.947	5.277.450	4.924.953	4.572.482
Totaal	17.729.194	18.099.209	18.684.246	19.634.106	20.183.804

Mutaties reserves begroting 2023	Programma	2023	2024	2025	2026
Algemene risicoreserve	6	0	0	0	0
Algemene reserve - niet geblokkeerd	6	722.512	937.534	1.302.357	902.169
Totaal algemene reserve	6	722.512	937.534	1.302.357	902.169
Algemene bedrijfsreserve Woningbedrijf	1	0	0	0	0
Bestemmingsreserves					
<u>Overige bestemmingsreserves</u>					
Reserve riolering	2	0	0	0	0
Reserve egalisatie exploitatie st. sporthal Hokhorst	3	0	0	0	0
Reserve sociaal domein	3	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Reserve huisvesting onderwijs	3	0	0	0	0
Reserve monumenten	3	50.000	0	0	0
Reserve landschapselementen	3	50.000	0	0	0
Reserve cultuur - promotiefonds	3	0	0	0	0
<u>Reserves ter dekking van kapitaallasten</u>					
Reserve kapitaallasten gemeentehuis	5	-150.022	-150.022	-150.022	-150.022
Ged. Res. Herinrichting sportpark	3	-70.475	-70.475	-70.475	-70.449
<u>Onderhoudsreserves</u>					
Reserve onderhoud openbare gebouwen	2	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Reserve onderhoud wegen en wegmeubilair	2	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Reserve onderhoud vervoermiddelen omg.beh.	2	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Reserve onderhoud speeltoestellen	2	-17.000	-17.000	-17.000	-17.000
Totaal bestemmingsreserves		-252.497	-352.497	-352.497	-352.471
Totaal		470.015	585.037	949.860	549.698

Reserve sociaal domein

De reserve egalisatie Wmo en Jeugd zijn samengevoegd tot de reserve Sociaal Domein. Aan deze reserve is wel een maximale omgang gesteld van € 800.000. Jaarlijks wordt er € 50.000 onttrokken als egalisatiereserve op het productresultaat van WMO en Jeugd.

Reserve kapitaallasten gemeentehuis

De reserve kapitaallasten gemeentehuis dient ter dekking van de afschrijvingslasten van het nieuwe gemeentehuis. In 2023 zal er voor het eerst € 150.022 onttrokken worden.

Reserve kapitaallasten gemeentehuis

In 2010 is het sportpark opnieuw ingericht ten laste van het positieve exploitatieresultaat van de Hooge Hoek. Jaarlijks wordt er een bedrag van € 70.475 aan deze reserve onttrokken ter dekking van de kapitaallasten van de tennisbanen.

Onderhoudsreserves

Doel van deze reserves is het dekken van toekomstig groot onderhoud aan gebouwen, wegen en wegmeubilair, vervoersmiddelen en speeltoestellen. In 2023 wordt er afzonderlijk € 50.000, € 10.000, € 5.000 en € 17.000 onttrokken.

4.2.4 Voorzieningen

Voorzieningen	1-1-2023	1-1-2024	1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027
<u>Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's</u>					
Pensioenen voormalige bestuurders	714.381	714.381	714.381	714.381	714.381
Voorziening organisatieontwikkeling	220.000	0	0	0	0
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	934.381	714.381	714.381	714.381	714.381
<u>Voorziening v. derden verkr. midd. die spec. besteed moeten worden</u>					
Riolering	1.240.140	1.247.264	1.284.012	1.284.012	1.284.012
Milieu	162.358	42.744	0	0	0
Totaal v. derden verkr. midd. die spec. besteed moeten worden	1.402.498	1.290.008	1.284.012	1.284.012	1.284.012
<u>Onderhouds egalisatievoorzieningen</u>					
Voorziening vervanging toplaag kunstgras	0	0	0	0	0
Voorziening vervanging toplaag tennis	0	0	0	0	0
Totaal onderhouds egalisatievoorzieningen	0	0	0	0	0
Totaal Voorzieningen	2.336.879	2.004.389	1.998.393	1.998.393	1.998.393

Mutaties voorzieningen begroting 2023	Programma	2023	2024	2025	2026
<u>Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's</u>					
Pensioenen voormalige bestuurders	6	0	0	0	0
Voorziening organisatieontwikkeling	6	-220.000	0	0	0
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's		-220.000	0	0	0
<u>Voorziening v. derden verkr. midd. die spec. besteed moeten worden</u>					
Riolering	2	7.124	36.748	0	0
Milieu	2	-119.614	-42.744	0	0
Totaal v. derden verkr. midd. die spec. besteed moeten worden		-112.490	-5.996	0	0
<u>Onderhouds egalisatievoorzieningen</u>					
Voorziening vervanging toplaag kunstgras	2	0	0	0	0
Voorziening vervanging toplaag tennis	2	0	0	0	0
Totaal onderhouds egalisatievoorzieningen		0	0	0	0
Totaal Voorzieningen		-332.490	-5.996	0	0

Voorziening pensioenverplichting wethouders

Gemeenten zijn verplicht in de jaarrekening een voorziening te treffen ten behoeve van verplichtingen betreffende wethouderspensioenen. De hoogte van deze verplichting is bepaald aan de hand van jaarlijkse actuariële berekeningen en voldoende om aan de aanspraken van de zittende en voormalige wethouders te kunnen voldoen.

Voorziening organisatieontwikkeling

De werkorganisatie wordt toekomstbestendig en robuuster gemaakt. Naast versterking en uitbreiding van de formatie is het voor doorontwikkeling essentieel dat soms snel afscheid kan worden genomen van functionarissen. Deze voorziening dekt de daarbij behorende transitiekosten.

Voorziening riolering

Via de voorziening riolering kan de egalisatie van de tarieven van de rioolstoffenheffing worden geregeld. In 2023 is een bedrag van € 7.124 aan deze voorziening toegevoegd en in 2024 € 36.748.

Voorziening milieu

Via de voorziening milieu kan de egalisatie van de tarieven van de afvalstoffenheffing worden geregeld. In 2023 is een bedrag van € 119.614 van deze voorziening onttrokken en in 2024 € 42.744.

4.2.5 EMU saldo

Omschrijving		2022	2023	2024
		x 1.000	x 1.000	x 1.000
		Volgens realisatie t/m sept. 2022, aangevuld met raming restant	Volgens begroting 2023	Volgens meerjarenraming in begroting 2023
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-813	747	1227
2	Mutatie (im) materiele vaste activa	7.461	1.264	1.264
3	Mutatie voorzieningen	168	-332	-6
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	0	0
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im) materiele	0	0	0
Berekend EMU-saldo		-8.106	-849	-43

4.2.6 Incidentele baten en lasten

Programma	Doelstelling	Omschrijving incidentele posten	Begroting 2023
<u>Incidentele lasten</u>			
<u>Programma Wonen</u>			
1	3.1.1.1	Woningmarktonderzoek en -strategie	27.500
1	3.1.1.6	Voorlichtingscampagne bewustwording woningeigenaren	5.000
1	3.1.1.6	Onderzoek zorginitiatieven Borgwal	10.000
			42.500
<u>Programma Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer</u>			
2	3.1.2.2	Speelplaatsenbeleidsplan	30.000
2	3.1.2.4	Biodiversiteitsplan	25.000
2	3.1.2.5	Inwonersenquête afvalinzameling en -scheiding	15.000
2	3.1.2.5	Afkoppeplan	15.000
2		Toevoeging aan reserve Landschapselementen (AVP-gelden)	50.000
			135.000
<u>Programma Sociaal Domein (Sociale Leefbaarheid)</u>			
3		Toevoeging aan reserve Monumenten (AVP-gelden)	50.000
			50.000
Subtotaal incidentele lasten			227.500
<u>Incidentele baten</u>			
<u>Programma Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer</u>			
2		Onttrekking uit reserve onderhoud openbare gebouwen	50.000
2		Onttrekking uit reserve onderhoud wegen en wegmeubilair	10.000
2		Onttrekking uit reserve onderhoud vervoermiddelen omgevingsbeheer	5.000
2		Onttrekking uit reserve onderhoud speeltoestellen	17.000
			82.000
<u>Programma Sociaal Domein (Sociale Leefbaarheid)</u>			
3	3.1.3.2	Specifieke uitkeringen inzake onderwijsachterstanden	98.653
3	3.1.3.2	Aanpak Eenzaamheid 'Renswoude voor Elkaar'	10.998
3		Onttrekking uit reserve Sociaal domein	50.000
			159.651
<u>Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien</u>			
6		Onttrekking uit de algemene reserve t.b.v. reserves Monumenten en Landschapselementen (AVP-gelden)	100.000
			100.000
Subtotaal incidentele baten			341.651
Totaal saldo incidentele baten en lasten			114.151

Toelichting incidentele baten en lasten

De begroting 2023 is opgesteld conform de methodiek het logisch kader. Hierdoor is de inrichting van de financiële administratie voor 2023 ook opnieuw ingericht. Via deze methodiek zijn de activiteiten die gekoppeld zijn aan de doelstellingen en de daarbij horende financiële middelen te volgen. Op doelstellingsniveau is het coalitieakkoord te volgen. De kolom 'doelstelling' in bovenstaande tabel correspondeert met de nummering in de beleidsbegroting.

Programma wonen

In programma wonen worden verschillende activiteiten ondernomen in 2023 op het gebied van onderzoek en campagnes. Hiervoor worden vanuit het coalitieakkoord middelen gereserveerd. Voor een uitgebreide toelichting op 3.1.1.1 en 3.1.1.6 verwijzen wij naar de uitleg bij programma wonen op pagina 10 t/m 12.

Programma ruimtelijke ontwikkeling en beheer

In programma ruimtelijke ontwikkeling en beheer worden verschillende activiteiten ondernomen om de doelstellingen 3.1.2.2, 3.1.2.4 en 3.1.2.5 te realiseren. In bovenstaande tabel staan de in deze begroting opgenomen incidentele middelen. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij naar de uitleg bij programma ruimtelijke ontwikkeling en beheer op pagina 14 t/m 15. Onder het programma ruimtelijke ontwikkeling en beheer, valt ook het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen (kunstwerken, wegen, vervoer en speeltoestellen). Voor onderhoud kapitaalgoederen zijn er reserves gevormd. Jaarlijks worden er onttrekkingen gedaan vanuit deze reserves ter dekking van de kosten die worden gemaakt bij het onderhoud. De baten worden gespecificeerd in bovenstaande tabel. In de 4.2.3 tabel reserves op pagina 63 zijn deze ook zichtbaar.

Programma sociaal domein

In programma sociaal domein worden verschillende activiteiten ondernomen om de doelstellingen te realiseren. In bovenstaande tabel staan de in deze begroting opgenomen incidentele middelen. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij naar de uitleg bij programma sociaal domein op pagina 18 t/m 20. Bij het programma sociaal domein worden ook een aantal baten geraamd bij de doelstellingen. O.a. voor specifieke uitkeringen inzake onderwijsachterstanden en aanpak eenzaamheid 'Renswoude voor elkaar'. Daarnaast wordt er jaarlijks een onttrekking geraamd als baat ter dekking van de kosten bij Jeugd en WMO.

Programma algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien

In dit programma worden een aantal baten geraamd voor een tweetal bestemmingsreserves. De bestemmingsreserve monumenten is een bestaand reserve waar € 50.000 aan wordt toegevoegd. De bestemmingsreserve landschapselementen wordt gevormd en ook hier wordt € 50.000 aan toegevoegd. Beide reserves worden aangevuld vanuit de besteding van de AVP-gelden.

Hoofdstuk 5

5 Bijlagen

5.1 Samenstelling bestuur

Gemeenteraad

De gemeenteraad van Renswoude bestaat uit 11 raadsleden. Raadsleden van een zelfde politieke partij vormen een fractie in de raad. Momenteel zijn er 5 fracties in de raad van Renswoude. De zetelverdeling ná de verkiezingen van 16 maart 2022 is als volgt:

- ChristenUnie (2 zetels)
- Dorpsbelang Renswoude (3 zetels)
- CDA (1 zetel)
- SGP (3 zetels)
- VVD (2 zetels)

Griffier: De heer M.H.T. (Marcel) Jansen

College van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders is gezamenlijk verantwoordelijk voor het gevoerde gemeentelijke beleid. Het uitgangspunt hierbij is het coalitieakkoord. Het college bestaat uit de burgemeester, twee wethouders en de gemeentesecretaris. Het college legt verantwoording af aan, en wordt gecontroleerd door, de gemeenteraad.

De portefeuillevindeling van het college van burgemeester en wethouders ziet er als volgt uit:

Burgemeester P. (Petra) Doornbal-van der Vlist

Openbare Orde en Veiligheid, APV / bijzondere wetten, Toezicht en Handhaving, VRU, Cultuur & cultuurhistorie, Bedrijfsvoering, Oekraïense Vluchtelingen, K80.

Wethouder en 1^e locoburgemeester J.A.M. (Jos) Dirven (Dorpsbelang Renswoude)

Welzijn, SWO, Ouderenbeleid en sport, GGD, gezondheidszorg, Jeugdzorg en Foodvalley Jeugd, Participatiewet en IW4, Schuldhulpverlening, minimabeleid, inkomensondersteuning, Onderwijs, passend onderwijs, leerlingenvervoer, bibliotheek, Wonen, woonbeleid, woonvisie, Woningbedrijf, sociale huurwoningen, duurzaamheid RES (Foodvalley), energietransitie, routekaart statushouders. **Projecten:** Taets 2, Beekweide 2, Ontwikkeling Borgwalterrein, Ontwikkeling dorpshuisfunctie, aanjaagproject biodiversiteit.

Wethouder en 2^e locoburgemeester H.H. (Henk) van der Schoor (SGP)

Financiën, Ruimtelijke ordening, ontwikkeling buitengebied, grondbeleid, onderhoud openbare ruimte, begraafplaatsen, Economie, recreatie en toerisme, werkgelegenheid, promotiecommissie, ODRU, milieu, omgevingsvergunningverlening, Afval, ACV, Foodvalley, verstedelijkingsstrategie, verkeer, verkeersveiligheid, ontsluiting en vervoer. **Projecten:** Groot Overeem 2, Werf, toekomstige woningbouwlocaties.

Gemeentesecretaris E.J. (Erik) Jansonius

De gemeentesecretaris ondersteunt de burgemeester en de wethouders bij het uitvoeren van hun taak. Als eerste adviseur en ambtelijk lid van het college is hij bij de vergaderingen aanwezig. Daarnaast is hij algemeen directeur van de werkorganisatie.

5.3 Mutaties per kadernota 2022 – 2026

(Onderstaande tabel is nog opgesteld, conform de oude programmastructuur van de programmabegroting 2022, maar geeft wel een goed beeld van welke mutaties er toen zijn besloten en verwerkt)

Programma	Codering	Ontwikkeling	Onderwerp	Lasten / Baten	Incidenteel / structureel	2022	2023	2024	2025	2026
3	661310 / 42200	Meicirculaire 2022	Energietoeslag	L	I	85.000	0	0	0	0
3	672309 / 30000	Meicirculaire 2022	Uitvoeringskosten klimaatakkoord	L	I	121.000	0	0	0	0
1	614000 / 11000	Meicirculaire 2022	Extra capaciteit Boa's	L	S	29.000	29.000	29.000	29.000	29.000
4	692400 / 34380	Meicirculaire 2022	Onderuitputting accres circulaires	L	S	47.000	124.000	201.000	253.000	135.000
5	692200 / 38900	Meicirculaire 2022	Stelpost loon-en prijsstijgingen	L	S	250.000	217.000	255.000	256.000	256.000
2	671400 / 43800	Voorjaarsrapportage 2022	GR GGD	L	S	11.000	20.000	23.000	25.000	25.000
2	661101 / 43300	Voorjaarsrapportage 2022	GR IW4	L	S	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000
3	672122 / 43300	Voorjaarsrapportage 2022	GR AVU	L	S	0	-6.000	-8.000	-10.000	-10.000
2	667007 / 43400	Voorjaarsrapportage 2022	GR Valleihopper	L	S	0	1.000	0	0	0
3	600500 / 43600	Voorjaarsrapportage 2022	GR regio Foodvalley	L	S	0	0	1.000	0	0
3	672300 / 43300	Voorjaarsrapportage 2022	GR ODRU	L	S	0	6.000	6.000	6.000	6.000
1	612005 / 43300	Voorjaarsrapportage 2022	GR VRU	L	S	16.000	24.000	28.000	28.000	28.000
5	604012 / 11000	Coalitieakkoord	Adviseur rechtmatigheid	L	S	88.000	88.000	88.000	88.000	88.000
3	672309 / 30000	Coalitieakkoord	Beleidsadviseur duurzaamheid	L	S	88.000	88.000	88.000	88.000	88.000
4	692100 / 41100	Meicirculaire 2022	Algemene uitkering	B	S	-511.000	-1.099.000	-1.171.000	-1.437.000	-720.000
2	667202 / 41100	Meicirculaire 2022	Stelpost rijksbijdrage jeugdhulp	L	I	0	252.000	0	0	0
						232.000	-248.000	-452.000	-666.000	-67.000

5.4 Woningbedrijf Renswoude

De gemeente Renswoude is als een van de weinige gemeenten in Nederland eigenaar van een Woningbedrijf. Dit biedt voor de gemeente unieke mogelijkheden waar op een actieve manier mee wordt omgaan. Hierin zijn de volgende, aan het Woningbedrijf gelieerde, volkshuisvestelijke doelstellingen geformuleerd:

Ontwikkelingen

Nationale Prestatie Afspraken: Per 1 januari 2023 wordt de verhuurdersheffing afgeschaft. Door die afschaffing kunnen woningcorporaties, en dus ook de gemeentelijke Woningbedrijven additioneel investeren. De minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening heeft hier afspraken over gemaakt met Aedes (koepel van woningcorporaties), Woonbond (huurders vertegenwoordiging) en VNG voor de volkshuisvestelijke opgaven tot en met 2030. Deze afspraken dienen als gezamenlijke agenda voor de grote maatschappelijke opgaven rond de beschikbaarheid van voldoende betaalbare woningen, de verduurzaming van de gebouwde omgeving, de leefbaarheid van wijken en buurten en de betaalbaarheid van wonen. Realisatie van de ambitieuze doelen uit deze afspraken is mogelijk doordat de investeringsruimte van corporaties de komende jaren groeit, door het afschaffen van de verhuurderheffing per 1 januari 2023 en doordat woningcorporaties hun investeringen en te nemen maatregelen versnellen.

Onderstaand een toelichting op de diverse onderdelen met bijbehorende invloeden op het volkshuisvestelijke beleid van de gemeente en de portefeuillestrategie van het Woningbedrijf.

Verdubbelen bouwproductie

Om het huidige tekort aan sociale huurwoningen en de wachtlijsten aan te pakken moet het bouwtempo van de corporaties de komende jaren flink omhoog: van ca. 15.000 woningen per jaar naar bijna 30.000 in 2030. Daarnaast is afgesproken dat corporaties tot en met 2030 50.000 middenhuurwoningen gaan bouwen, waarbij de evenwichtige mix moet worden gevonden van woningen met een huurprijs variërend tussen € 850 en € 1.000 per maand. De provincies en gemeenten stellen voor het einde van het jaar samen met corporaties en huurders regionale woondeals op. Zo wordt per gemeente duidelijk hoeveel sociale huurwoningen corporaties gaan bouwen tot en met 2030, en hoeveel middenhuurwoningen corporaties per gemeente gaan realiseren.

De gemeenten zullen eind 2022 duidelijk maken waar deze woningen gaan komen. Per gemeente streven we naar minstens 30% sociale huur. In Renswoude gaat het Taskforce Woningbouw kijken hoe hier invulling aan kan worden gegeven.

Betaalbaarheid

Met de hoge inflatie van dit moment en de groepen mensen die al met een betaalrisico te kampen hebben, is en blijft betaalbaarheid een urgent thema. Hier kan via verduurzaming op worden gestuurd, waardoor de woonlasten worden verbeterd. De afspraken over betaalbaarheid beogen een balans te vinden tussen generieke maatregelen waarvan alle huurders profiteren en specifieke maatregelen waarvan mensen met lagere inkomens en mensen in niet-duurzame woningen kunnen profiteren.

- Jaarlijkse huurverhoging niet meer gekoppeld aan de inflatie
- Vanaf 2023 verhoging gekoppeld aan de CAO-loonontwikkeling (voorgaand jaar minus 0,5%)
- Huurders met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum krijgen een eenmalige huurverlaging tot € 550,- (prijspeil 2020).

Verduurzaming woningbezit

De verduurzaming van de gebouwde omgeving is een complexe opgave die tot 2050 veel vraagt van gemeenten, corporaties en huurders. Corporaties gaan al hun woningen met een E-, F-, of G-label tot en met 2028 versneld verduurzamen.

- Vanaf 2023 betalen huurders geen huurverhoging meer voor isolerende maatregelen
- Uitzondering hierop is het plaatsen van zonnepanelen
- Vanaf 2026 worden traditionele cv-ketels vervangen door hybride warmtepompen

Versnelling verduurzaming op grond van NPA

De afspraken uit de Nationale Prestatie Afspraken hebben gevolgen voor de Routekaart Verduurzaming van het Woningbedrijf. In de begroting 2022-2025 was jaarlijks een bedrag opgenomen van € 200.000,-. Dit was gebaseerd op het uitgangspunt dat de uitgaven voor de verduurzaming zouden worden uitgespreid over de jaren tot aan 2050. Met inachtneming van de gemaakte afspraken (NPA) en niet in de laatste plaats de huidige energiecrisis vindt er een versnelling plaats. Het uitgangspunt is nu dat alle woningen uiterlijk 2030 zijn verduurzaamd. Voor de jaren 2023-2026 worden dan ook de volgende maatregelen genomen:

- Er zijn nog slechts enkele woningen met een E,F en G-label. Deze bevinden zich in de wooncomplexen (Dorpsstraat (kasteelwoningen) en Oude Holleweg) die in het portefeuilleplan zijn opgenomen als “te verkopen woningen”. Het alsnog investeren in verduurzaming zou hierbij leiden tot grote onrendabele toppen. Om die reden is er voor gekozen om in 2024, bij oplevering van de nieuwbouwwoningen aan de Taets van Amerongenweg fase 2 huurders van deze woningen vervangende woonruimte aan te bieden. De woning die wordt verlaten kan dan worden verkocht en de opbrengsten kunnen worden ingezet voor het financieren van de verduurzaming.
- Binnen het bestaande woningbezit worden in principe eerst de woningen aangepakt met energielabel > B, met een exploitatieduur tot 2050. Het gaat hierbij om ongeveer 160 woningen.
- Een appartementencomplex in het centrum wordt voorzien van zonnepanelen. Dit omdat de energiekosten voor de algemene voorzieningen niet meer in verhouding staan tot de servicekosten die hiervoor in rekening gebracht kunnen worden. Daarnaast is er nog voldoende ruimte om zonnepanelen aan te sluiten op de appartementen. De verduurzaming van de overige circa 150 woningen staat gepland voor de periode 2026-2030.

Leefbaarheid en slecht onderhoud woningen

In de NPA zijn afspraken gemaakt over de aanpak van vocht- en schimmelproblemen en de verbetering van leefbaarheid in de wijken. Deze afspraken hebben geen invloed op het woningbezit van het Woningbedrijf omdat er geen woningen zijn met vocht- en schimmelproblemen en er geen wijken zijn waarbij de leefbaarheid in het geding is.

Groot onderhoud

Voor 2021 stond groot onderhoud en verduurzaming gepland voor 38 woningen aan de Van Reedeweg/Van Deylweg. Voordat kon worden gestart met deze werkzaamheden was het noodzakelijk om een ontheffing van de Provincie Utrecht te krijgen op grond van de Wet Natuurbeheer. Dit vanwege de aanwezigheid van vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen. Het verkrijgen van deze ontheffing heeft langer geduurd dan was voorzien en werd op 5 mei 2022 ontvangen. Op dat moment was duidelijk welke werkzaamheden konden worden uitgevoerd. Op basis daarvan is met een externe adviseur de aanbestedingsprocedure voorbereid, welke eind september is afgerond. Er bleek onvoldoende budget in de begroting aanwezig om alle geplande werkzaamheden uit te voeren. In overleg met adviseur en aannemer zijn de werkzaamheden gesplitst. De eerste fase start in het 3^e kwartaal van 2022 en wordt in april/mei 2023 afgerond. De tweede fase start in 2025 waarvoor een voorlopig budget in deze begroting is opgenomen. Deze fase heeft voornamelijk betrekking op het isoleren van daken en de plaatsing van zonnepanelen. Voor dit laatste wordt nader onderzocht of hier per individuele huurder maatwerkafspraken kunnen worden

gemaakt of dat er collectieve voorzieningen worden aangebracht. Dit omdat er sprake is van “gespikkeld bezit” met zowel huur- als koopwoningen. Er wordt nader onderzocht of het oprichten van een energiecoöperatie hiervoor het juiste middel is.

Woondeal

Het Rijk wil op 1 januari 2023 de Woondeal in laten gaan. Dit betekent dat 30% van de te realiseren woningen tot 2030 worden gebouwd voor de sociale sector en er 35% bestemd is voor middenhuur en goedkope koop tot de NHG-grens van € 355.000,-. Vanuit Regio Foodvalley heeft de gemeente Renswoude het aanbod richting Provincie en Rijksoverheid mede ondertekend. Voor wat betreft de realisatie van sociale huurwoningen zal het gemeentelijk Woningbedrijf de ‘prefered supplier’ worden.

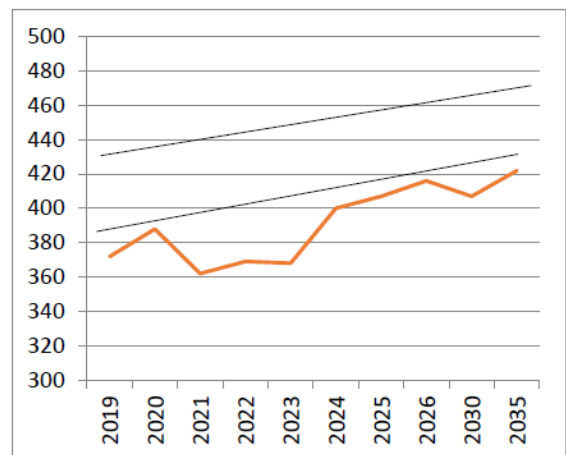
Zoals eerder vermeld is de genoemde 30% sociale huur ook opgenomen in de door de Rijksoverheid, VNG en Aedes (koepel voor woningcorporaties) overeengekomen Nationale Prestatie Afspraken (NPA). Vanwege de ondertekening van dit document door de VNG gelden de gemaakte afspraken daardoor ook voor het Woningbedrijf.

Op grond van eerder uitgevoerd woningmarktonderzoek is een bandbreedte bepaald voor de minimale voorraad sociale huurwoningen:

2018: 390 tot 430
2035: 430 tot 470

Het woningmarktonderzoek 2021, welke diende als onderlegger voor de Woonvisie 2022, geeft aan dat er nog 50 sociale huurwoningen nodig zijn om aan de huidige vraag te voldoen. Dit getal valt binnen de bandbreedte van 430 tot 470 woningen.

In de hiernaast weergegeven grafiek is te zien hoe de werkelijkberekende aantallen uit de begroting zich verhouden tot de berekende minimale voorraad.

Uit de grafiek blijkt dat op basis van de eerder berekende minimale voorraad het aantal woningen onder de lijn blijft van hetgeen minimaal benodigd is. Dat kan worden verklaard doordat het percentage sociale huurwoningen net boven de 18% is. Op grond van de eerder genoemde Woondeal, met daarin opgenomen een percentage van 30% voor sociale huur zal nadere invulling gegeven moeten worden aan het toekomstig woonprogramma. Hiervoor is een Taskforce Woningbouw in het leven geroepen die eind 2022 een voorstel zal doen aan het college. Daarbij worden deze nieuwe cijfers ook naast de uitgangspunten van de Woonvisie gelegd. Indien van toepassing zal een nader voorstel voor bijstelling van de Woonvisie aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

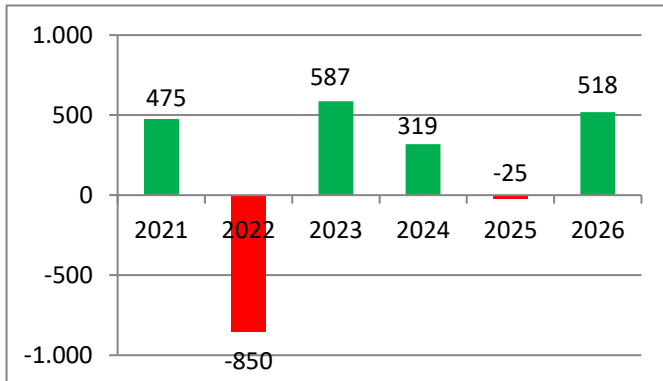
In onderstaande tabel is aangegeven hoe de werkelijke aantallen in de tabellen van voorgaande jaren zijn opgebouwd.

Tabel kernvoorraad	
Nieuwbouw	Nieuwbouw 2022 – 8 Flexwoningen Binnenveld 2024 - 37 Taets van Amerongenweg fase II 2025 – 8 Beekweide II 2026 – 10 Beekweide II 2035 – 15 Beekweide II
Sloop	Sloop 2022 – 26 Taets van Amerongenweg fase II
Verkoop	Verkoop 2022-2035 9 woningen

Ontwikkeling resultaten en algemene bedrijfsreserve

Resultaten

In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van de jaarresultaten grafisch weergegeven. Het resultaat in 2022 is € 526.700,- lager dan begroot. Dit is grotendeels toe te schrijven aan de afboeking van de onrendabele toppen voor:

- Het Dorpshart (afroning dorpsplein)
- Verduurzaming 38 woningen van Reedeweg/van Deylweg
- Nieuwbouw 8 flatwoningen Binnenveld/Vendelier

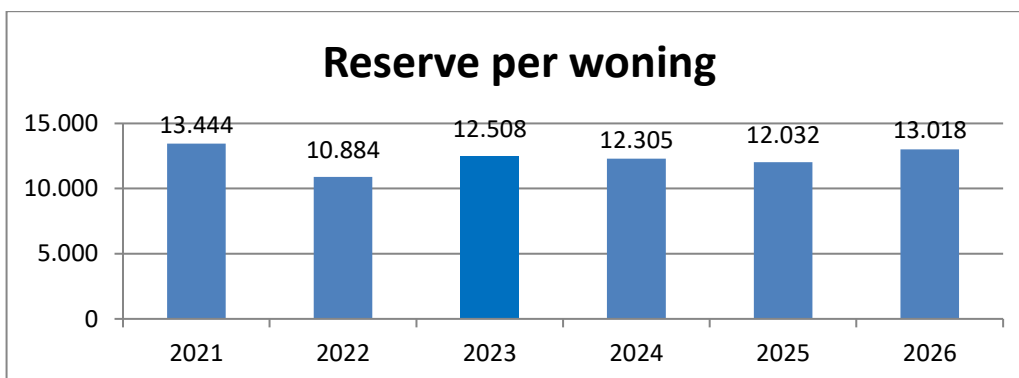
Het resultaat vanaf 2023 is positief, met uitzondering van het jaar 2025 waar een klein negatief resultaat van € 24.900,- wordt verwacht.

Algemene bedrijfsreserve

Om investeringen in nieuwbouw, renovatie en verduurzaming te kunnen doen is het noodzakelijk dat er voldoende reserves zijn om rente en afschrijving te kunnen dekken uit de exploitatie, evenals de onrendabele delen hiervan. De huidige reserve is voldoende om toekomstige investeringen in nieuwbouw en verduurzaming te kunnen doen.

Voor de periode 2022-2026 wordt er per saldo € 549.000,- als exploitatieresultaat aan de algemene bedrijfsreserve toegevoegd. Eind 2026 bedraagt de algemene bedrijfsreserve € 5,4 miljoen. Hierbij moet worden opgemerkt dat een groot gedeelte hiervan nodig is voor de realisatie van verduurzaming van de woningen voor de periode 2027-2030. Die extra kosten komen grotendeels ten laste van de algemene bedrijfsreserve. De verduurzaming van de woningen in de periode 2023-2026 worden grotendeels gedekt door de (extra) verkoop van voor verkoop aangewezen woningen. Deze woningen zullen niet in één keer energieneutraal worden maar dit zal gefaseerd gebeuren. Vanaf 2026 worden in ieder geval de huidige CV-ketels vervangen door hybride warmtepompen. Op grond van de technische ontwikkelingen worden op een later moment besluiten genomen over de wijze van verwarmen.

Vooralsnog is de huidige reserve voldoende om de toekomstige investeringen in nieuwbouw en verduurzaming te kunnen doen.

Begroting 2023-2026 Woningbedrijf Renswoude

	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Verwachting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bedrijfsopbrengsten							
Huur	2.798.527	2.804.600	2.726.826	2.806.900	2.872.800	3.049.500	3.191.300
Vergoedingen	45.403	45.900	44.900	44.900	45.500	46.300	46.700

Verkoop huurwoningen	-12.022	295.200	398.000	246.400	1.503.500	323.000	371.400
	<u>2.831.908</u>	<u>3.145.700</u>	<u>3.169.726</u>	<u>3.098.200</u>	<u>4.421.800</u>	<u>3.418.800</u>	<u>3.609.400</u>
Bedrijfslasten							
Afschrijvingen op materiële vaste activa	685.464	667.700	675.300	714.200	756.800	892.700	932.000
Overige waardeveranderingen materiële vaste activa	0	0	588.900	273.100	615.900	437.600	122.800
Personeel/overhead	222.464 *	253.200 *	253.100	288.000	300.100	312.400	325.200
Lasten onderhoud	431.448 *	1.535.900 *	1.582.400	550.900	881.600	488.500	668.600
Lasten verduurzaming	0	0	0	0	839.800	480.000	167.700
Overige bedrijfslasten	625.448	692.600	575.000	293.600	279.900	306.000	299.500
	<u>1.964.825</u>	<u>3.149.400</u>	<u>3.674.700</u>	<u>2.119.800</u>	<u>3.674.100</u>	<u>2.917.200</u>	<u>2.515.800</u>
Bedrijfsresultaat	867.083	-3.700	-504.974	978.400	747.700	501.600	1.093.600
Financiële baten en lasten							
Rentebaten	0	0	0	0	0	0	0
Rentelasten	216.473	211.100	211.500	271.900	305.200	359.700	392.900
	<u>-216.473</u>	<u>-211.100</u>	<u>-211.500</u>	<u>-271.900</u>	<u>-305.200</u>	<u>-359.700</u>	<u>-392.900</u>
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	650.611	-214.800	-716.474	706.500	442.500	141.900	700.700
Resultaatbestemming:							
- Overhead	-166.536	-108.800	-133.200	-119.700	-123.500	-166.800	-182.300
	<u>-166.536</u>	<u>-108.800</u>	<u>-133.200</u>	<u>-119.700</u>	<u>-123.500</u>	<u>-166.800</u>	<u>-182.300</u>
Resultaat	<u>484.075</u>	<u>-323.600</u>	<u>-849.674</u>	<u>586.800</u>	<u>319.000</u>	<u>-24.900</u>	<u>518.400</u>
<i>Algemene bedrijfsreserve per 1-1</i>	4.382.504	4.866.579	0	4.866.600	0	4.016.926	4.603.726
<i>Resultaat boekjaar</i>	484.075	-323.600	-849.674	586.800	319.000	-24.900	518.400
<i>Incidentele mutatie vanuit A.D.</i>	0	0	0	0	0	0	0
<i>Algemene bedrijfsreserve per 31-12</i>	<u>4.866.579</u>	<u>4.542.979</u>	<u>4.016.926</u>	<u>4.603.726</u>	<u>4.922.726</u>	<u>4.897.826</u>	<u>5.416.226</u>

Toelichting parameters

Deze meerjarenbegroting is gebaseerd op de werkelijke cijfers van 2021 en de bekende ontwikkelingen voor de jaren 2022 tot en met 2026. Deze hebben betrekking op:

- Portefeuillestrategie voor wat betreft de opgave voor nieuwbouw, renovatie en de verduurzaming van het woningbezit.
- Meerjaren onderhoudsbegroting voor wat betreft het planmatig onderhoud.
- Inschatting parameters.

	2022	2023	2024	2025	2026
Jaarlijkse huurverhoging	2,05%	3,80%	3,10%	3,70%	2,00%
Jaarlijkse huurderving	0,50%	0,50%	0,50%	0,50%	0,50%
Inflatie algemene kosten	5,60%	2,40%	2,20%	2,00%	2,00%
Inflatie onderhoud	5,60%	2,40%	2,20%	2,00%	2,00%
Verhuurdersheffing	0,332%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Rente financieringsbehoefte	0,80%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%

Toelichting opbrengsten

HUUR		Huurderving	Totaal
Werkelijk 2021	2.860.241	61.714	2.798.527
Begroting 2022	2.832.900	28.300	2.804.600
Verwachting 2022	2.740.526	13.700	2.726.826
Begroting 2023	2.821.000	14.100	2.806.900
Begroting 2024	2.887.200	14.400	2.872.800
Begroting 2025	3.064.800	15.300	3.049.500
Begroting 2026	3.207.300	16.000	3.191.300

Bij de berekening van de huuropbrengsten vanaf 2023 is rekening gehouden met:

- Afspraak zoals opgenomen in de NPA (Nationale Prestatie Afspraken zoals in de inleiding is weergegeven:
 - vanaf 2023 stijgingspercentage salarissen minus 0,5%.
- Gereed komen nieuwbouw in:
 - 2024-Taets van Amerongenweg fase II
 - 2025-Beekweide fase I
 - 2026-Beekweide fase II
- Huurverhoging t.g.v. verduurzaming
 - vanaf 2023 alleen nog voor zonnepanelen conform NPA
- Huurderving aangepast aan het (des)investeringsprogramma

Vergoedingen	Glasverzekering	Servicekosten	Totaal
Werkelijk 2021	5.515	39.888	45.403
Begroting 2022	5.800	40.100	45.900
Verwachting 2022	5.100	39.800	44.900
Begroting 2023	5.100	39.800	44.900
Begroting 2024	5.400	40.100	45.500
Begroting 2025	5.800	40.500	46.300
Begroting 2026	6.000	40.700	46.700

Bij de berekening van de vergoedingen is rekening gehouden met het (des)investeringsprogramma en jaarlijkse inflatie.

Verkoopopbrengst	Aantal	Bruto	Kosten	Boekwaarde	Netto
Werkelijk 2021	1	-2.450	-9.572	0	7.122
Begroting 2022	1	300.000	2.000	2.800	295.200
Verwachting 2022	1	400.000	2.000	0	398.000
Begroting 2023	1	250.000	2.000	1.600	246.400
Begroting 2024	5	1.525.000	10.000	11.500	1.503.500
Begroting 2025	1	325.000	2.000	0	323.000
Begroting 2026	1	375.000	2.000	1.600	371.400

In 2022 is de opbrengstwaarde van een woning vanwege de gestegen marktwaarde, hoger dan begroot. In de jaren 2023, 2025 en 2026 wordt er vanuit gegaan dat er uit het verkoopprogramma, welke is vastgelegd in de Portefeuillestrategie van december 2019, jaarlijks 1 woning wordt verkocht bij mutatie. In 2024 wordt ingeschat dat een 5-tal bewoners van de voor verkoop gelabelde complexen ingaan op het aanbod om te verhuizen naar een nieuwe woning in het project Taets van Amerongen fase II. De hiermee te genereren extra opbrengst wordt ingezet om de extra kosten voor verduurzaming te kunnen dekken.

Toelichting Lasten

Afschrijving MVA	Woningen	Overig	Aktiva t.d.v.	Totaal
Werkelijk 2021	668.290	13.711	3.463	685.464
Begroting 2022	648.500	13.700	5.500	667.700
Verwachting 2022	658.100	13.700	3.500	675.300
Begroting 2023	694.900	13.700	5.600	714.200
Begroting 2024	739.100	13.700	4.000	756.800
Begroting 2025	875.000	13.700	4.000	892.700
Begroting 2026	914.300	13.700	4.000	932.000

Jaarlijks wordt er lineair afgeschreven op de materiële vaste activa. Bij de bepaling van de afschrijving is rekening gehouden met de restant looptijd van de betreffende activapost.

Ook is er rekening gehouden met de te realiseren nieuwbouw (Taets van Amerongen fase II en fase 1 en 2 van Beekweide II) en de verkoop van 8 woningen in de periode 2023-2026.

Er is invulling gegeven aan de ambitie om de woningvoorraad te verduurzamen. Eind 2019 is de routekaart voor de verduurzaming van het Woningbedrijf vastgesteld. Daarbij werd uitgegaan van een investering van € 200.000,- per jaar. Vanwege het vervallen van de Verhuurdersbijdrage per 2023 en de huidige energiecrisis is vanaf 2023 de verduurzaming opgeschaald, zie hiervoor de toelichting bij onderhoud. De opschaling van de investeringen is ook meegenomen in de afschrijvingen.

Kosten personeel/overhead	Directe kosten personeel
Werkelijk 2021	222.464
Begroting 2022	253.200
Verwachting 2022	253.100
Begroting 2023	288.000
Begroting 2024	300.100
Begroting 2025	312.400
Begroting 2026	325.200

Hieronder zijn de directe personeelskosten voor manager, opzichter, woonconsulent en onderhoudsmedewerker verantwoord. Deze laatste twee medewerkers zijn parttime in dienst. Ongeveer een kwart van de personeelskosten voor de manager dienen nog verrekend te worden met de overhead, in verband met activiteiten voor het gemeentelijk vastgoed. De overige indirecte kosten zijn in de overhead verwerkt.

Onderhoud	Dagelijks	Planmatig	Totaal
Werkelijk 2021	284.597	146.852	431.448
Begroting 2022	328.200	1.207.700	1.535.900
Verwachting 2022	329.300	1.253.100	1.582.400
Begroting 2023	344.600	206.300	550.900
Begroting 2024	390.000	491.600	881.600
Begroting 2025	444.300	44.200	488.500
Begroting 2026	471.400	197.200	668.600

Periodiek wordt onderhoud uitgevoerd aan de woningen om ze in een goede staat te houden. Dit heeft enerzijds betrekking op (klein) dagelijks onderhoud en (groot) planmatig onderhoud.

De uitgaven voor dagelijks onderhoud zijn gebaseerd op een normbedrag per woning.

De uitgaven voor planmatig onderhoud zijn gebaseerd op de in 2022 geactualiseerde, meerjaren onderhoudsplanning.

Groot onderhoud en verduurzaming

In de begroting voor 2022 is voor het groot onderhoud van de 38 woningen aan de Van Reedeweg en Van Deylweg een bedrag opgenomen van € 1,24 miljoen waarvan € 0,84 ten laste van het onderhoudsbudget en € 0,4 miljoen als investering (verduurzaming). De voorbereidende werkzaamheden zijn gestart in oktober 2022 en het is de verwachting dat de werkzaamheden van deze 1e fase in april/mei 2023 worden afgerond. Bij de aanbestedingsprocedure bleek er onvoldoende budget om alle geplande werkzaamheden in één keer uit te voeren. Om die reden is er voor gekozen om de 2e fase in 2025 uit te voeren.

In verband met de veranderende regelgeving omtrent de doorbelasting van investeringskosten voor verduurzaming worden deze vanaf 2023 separaat verantwoord. Vanaf 1 januari 2023 kunnen alleen nog de kosten voor zonnepanelen als investering in de huurprijs worden opgenomen. De kosten voor overige verduurzamingsmaatregelen (spouw, glas, vloer en dak) worden als onderhoudskosten in de exploitatie verantwoord.

Verduurzaming	t.l.v. exploitatie	t.l.v. investering
Werkelijk 2021	0	0
Begroting 2022	0	0
Verwachting 2022	0	0
Begroting 2023	0	243.500
Begroting 2024	839.800	967.700
Begroting 2025	480.000	400.000
Begroting 2026	167.700	0

De veranderende regelgeving houdt verband met het vervallen van de verhuurdersheffing per 1 januari 2023 en de Nationale Prestatie Afspraken (NPA) die daarvoor in de plaats zijn gekomen. Een van de uitgangspunten hierbij is het opschalen van de verduurzaming. In de voorgaande begrotingen is uitgegaan van € 200.000,- per jaar en dit wordt nu verdubbeld. Daarnaast vindt nogmaals een verdubbeling van de totale uitgaven voor verduurzaming plaats, die wordt gedekt uit de verkoop van een aantal woningen met een hoog energielabel. Uit onderstaande uitsplitsing blijkt dat de uitgaven ten behoeve van de verduurzaming nagenoeg gelijk zijn aan de besparing door het vervallen van de verhuurdersheffing en de extra inkomsten uit de verkoop van een aantal woningen.

• Kosten verduurzaming t.l.v. exploitatie	€ 1.487.500,-
• Kosten verduurzaming t.l.v. investering	<u>€ 1.611.200,-</u>
Totaal verduurzaming 2022-2026	€ 3.098.700,-
• Besparing Verhuurdersheffing	€ 1.590.000,-
• Extra opbrengst verkoop woningen	<u>€ 1.525.000,-</u>
Saldo	<u>€ 16.300,-</u>

Voor de verduurzaming wordt de eind 2019 vastgestelde Routekaart Verduurzaming als basis genomen voor de prioritering van de complexen. In verband met de eerder genoemde opschaling vanwege het vervallen van de Verhuurdersheffing wordt nu uitgegaan van een ruime verdubbeling van het aantal woningen dat wordt verduurzaamd. Voor de periode 2023-2026 worden vooralsnog 161 woningen opgenomen in de uitvoeringsplanning:

Complex	Aantal woningen	Straat/straten	Jaar uitvoering	Toelichting
27	10	Taets van Amerongen	2023	Gelijktijdig met vervanging cv-ketels
30	20	Dorpsplein	2023	Hoge energiekosten algemene voorzieningen
13	29	Kastanjelaan e.o.	2024	Hoog energielabel
15	16	Kastanjelaan e.o.	2024	Hoog energielabel
23	8	Lijsterbeslaan	2024	Gelijktijdig met vervanging cv-ketels
25	13	Kastanjelaan	2024	Gelijktijdig met groot onderhoud
12	38	Van Reedeweg e.o.	2025	Fase 2 groot onderhoud

20	12	Platanenlaan	2026	Gelijktijdig met groot onderhoud
21	15	Platanenlaan	2026	Gelijktijdig met groot onderhoud
	161			

Onderstaand een overzicht van de stand van zaken van de verduurzaming van het huidige woningbezit op grond van de bijgestelde Routekaart Verduurzaming:

NOM-woningen (reeds duurzaam, gasloos)	65
Planning verduurzaming 2023-2026	161
Nog te verduurzamen 2027-2030	<u>155</u>
Totaal huidig woningbezit	<u>381</u>

Overige bedrijfslasten	Algemeen	Belastingen	Verzekeringen	Servicekosten	Totaal
Werkelijk 2021	65.002	474.992	40.051	45.403	625.448
Begroting 2022	129.500	479.400	37.800	45.900	692.600
Verwachting 2022	139.600	340.400	40.050	54.900	574.950
Begroting 2023	108.800	90.500	38.100	56.200	293.600
Begroting 2024	89.300	91.900	41.000	57.700	279.900
Begroting 2025	102.700	100.000	44.200	59.100	306.000
Begroting 2026	92.200	101.600	45.300	60.400	299.500

Algemeen

De verwachting is dat de algemene kosten eind 2022 ongeveer € 10.000,- afwijken van hetgeen hiervoor in de begroting was opgenomen. Er zijn grotere over- en onderschrijdingen te melden bij individuele posten. Zo wordt er voor inhuur van adviseurs ruim € 34.000,- meer uitgegeven en vervalt de VvE-servicebijdrage van het complex Dorpsplein van bijna € 24.000,-. Deze laatste post wordt nu gedeeltelijk verwerkt in de onderhoudskosten en servicekosten van de huur.

In 2024 en 2026 wordt verwacht dat de advieskosten ruimschoots lager uitvallen dan in het begrotingsjaar 2023.

Belastingen

In de post Belastingen is tot en met 2022 rekening gehouden met de Verhuurdersheffing omdat deze vanaf 2023 komt te vervallen. Dat houdt niet in dat jaarlijks enkele honderdduizenden euro's aan het exploitatieresultaat kunnen worden toegevoegd. Hoewel er nog geen exacte berekening kan worden gemaakt van de invloed op de begroting is de verwachting dat dit per saldo vrijwel nihil is.

Verzekeringen

De post Verzekeringen stijgt jaarlijks met de inflatie. De verdere mutaties houden verband met onder andere sloop en verkoop van woningen en de realisatie van nieuwbouwwoningen.

Servicekosten

De post Servicekosten stijgt jaarlijks met de inflatie, de sloop en verkoop van woningen en met de realisatie van nieuwbouwwoningen.

Toelichting rentelasten

Rentelasten	Kapitaal 1/1	Rente boekjaar
Werkelijk 2021	26.433.717	216.473
Begroting 2022	26.388.700	211.100
Verwachting 2022	26.417.900	211.500
Begroting 2023	27.331.300	271.900
Begroting 2024	30.508.600	305.200
Begroting 2025	36.522.500	359.700
Begroting 2026	39.673.200	392.900

De materiële vaste activa (MVA) van het Woningbedrijf worden rechtstreeks gefinancierd door de gemeente. De interne rentevoet wordt jaarlijks berekend aan de stand van de MVA per 1 januari. Jaarlijkse mutatie vindt enerzijds plaats op basis van de afschrijvingen en de verkoop en/of sloop van woningen en anderzijds door investeringen in nieuwbouw, verduurzaming en verbeteringen. De rente voor 2021 en 2022 bedroeg 0,80% maar stijgt vanaf 2023 naar 1,00%.

Toelichting resultaatbestemming

Overhead	Overhead o.b.v. Aedes Benchmark		Overhead voor doorbelasting	Doorbelaste salariskosten	Overhead na doorbelasting
	Aantal	Norm			
Werkelijk 2021	389	1.000	389.000	222.464	166.536
Begroting 2022	362	1.000	362.000	253.200	108.800
Verwachting 2022	362	1.067	386.300	253.100	133.200
Begroting 2023	369	1.105	407.700	288.000	119.700
Begroting 2024	368	1.151	423.600	300.100	123.500
Begroting 2025	400	1.198	479.200	312.400	166.800
Begroting 2026	407	1.247	507.500	325.200	182.300

In 2022 is nader onderzoek gedaan naar de methodiek van het doorbelasten van de kosten voor overhead. Hiervoor is extern advies ingewonnen. Daaruit kwam naar voren dat de Aedes Benchmark een goede basis is. Deze wordt jaarlijks aangepast met het inflatiepercentage. Daar worden vervolgens de direct doorbelaste salariskosten op gecorrigeerd. Mogelijk dat hierop nog een correctie moet plaatsvinden voor wat betreft de uren (25%) die de manager van het Woningbedrijf besteed aan het gemeentelijk vastgoed.

5.5 Raadsbesluit

(Het getekende raadsbesluit wordt na vaststelling door de gemeenteraad ingevoegd)

In de openbare vergadering van 10 november 2022 heeft de gemeenteraad besloten:

1. De Concept begroting 2023 en de meerjarenraming 2024 t/m 2026 vast te stellen;
2. De kredieten voor de investeringen beschikbaar te stellen zoals opgenomen in onderdeel 4.2.2 Meerjaren investeringsplan;
3. De mutaties in de reserves en voorzieningen vast te stellen, conform 4.2.3 Reserves en 4.2.4 Voorzieningen.